

**T.C.  
DOĞU AKDENİZ KALKINMA AJANSI  
(HATAY, KAHRAMANMARAŞ, OSMANİYE)**

**2024 YILI  
ÇALIŞMA PROGRAMI**

**Ocak, 2024**



## İçindekiler

|                                                                                       |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>YÖNETİCİ ÖZETİ</b> .....                                                           | <b>8</b>  |
| <b>1. GİRİŞ</b> .....                                                                 | <b>9</b>  |
| <b>2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR</b> .....                                               | <b>11</b> |
| 2.1. Sanayide Verimliliğin Artırılarak İyileşmenin Sağlanması Sonuç Odaklı Programı . | 11        |
| a. Amaç .....                                                                         | 11        |
| b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi .....                                              | 11        |
| c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri .....                                                     | 13        |
| d. Proje ve Faaliyetler .....                                                         | 15        |
| e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi .....                         | 23        |
| f. İzleme ve Değerlendirme .....                                                      | 26        |
| 2.2. Destinasyon Yönetimi Odaklı Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı .....  | 27        |
| a. Amaç .....                                                                         | 27        |
| b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi .....                                              | 27        |
| c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri .....                                                     | 32        |
| d. Proje ve Faaliyetler .....                                                         | 34        |
| e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi .....                         | 40        |
| f. İzleme ve Değerlendirme .....                                                      | 42        |
| 2.3. Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı.....                                       | 43        |
| a. Amaç .....                                                                         | 43        |
| b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi .....                                              | 43        |
| c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri .....                                                     | 47        |
| d. Proje ve Faaliyetler .....                                                         | 48        |
| e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi .....                         | 53        |
| f. İzleme ve Değerlendirme .....                                                      | 55        |
| <b>3. KURUMSAL GELİŞİM</b> .....                                                      | <b>56</b> |
| a. Faaliyetler .....                                                                  | 56        |
| b. Sonuç ve Çıktı Hedefleri.....                                                      | 58        |
| c. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi.....                          | 59        |
| <b>4. YEREL KALKINMA FIRSATLARI</b> .....                                             | <b>60</b> |
| • 6 ve 20 Şubat Depremlerinin TR63 Bölgesi'ne Sosyal Etkileri Raporu.....             | 60        |
| • Bölgesel Girdi-Çıktı Tablolarının Analizi ve Raporlanması.....                      | 61        |
| • Sektörel ve Tematik Araştırma ve Analiz Çalışmaları .....                           | 61        |
| • Kahramanmaraş Uzay ve Havacılık Kümelenmesi Programı .....                          | 62        |
| • Kahramanmaraş Yamaç Paraşütü Açık Mesafe Yarışması .....                            | 63        |
| • İş ve Yatırım Ortamını İyileştirmeye Yönelik Çalışmalar .....                       | 64        |
| • Leonardit ve Gıda Sektöründe İş Birliği ve Proje Çalışmaları .....                  | 65        |
| • Kadınlara Yönelik Beceri Geliştirme ve Mesleki Eğitim Çalışmaları .....             | 66        |
| • Gastronomi ve Mutfak Sanatları Atölye Etkinlikleri .....                            | 67        |
| • Temel Kooperatifçilik Eğitimi .....                                                 | 67        |
| • Etkili Sosyal Medya Yönetimi Eğitimi .....                                          | 68        |
| • Deprem Bölgesindeki Çocuklar İçin Sürdürülebilir Yaşam Etkinlikleri .....           | 69        |
| • Ulusal ve Uluslararası Hibe Programları Faaliyetleri .....                          | 70        |
| • Sosyal Zincir Projesi .....                                                         | 70        |
| • Deprem Bölgesindeki Kadın Kooperatiflerinin Deprem Hasarlarının Giderilmesi ....    | 71        |
| • Devam Eden Projeler .....                                                           | 72        |
| <b>5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME</b> .....                                                | <b>75</b> |

|                                                                                            |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>6. EKLER.....</b>                                                                       | <b>77</b> |
| <b>Ek-A 2023 Yılı Güdümlü Proje Bilgi Formu .....</b>                                      | <b>77</b> |
| <b>Ek-B n Fizibilite Konusu Proje nerileri Listesi .....</b>                           | <b>77</b> |
| <b>Ek-C Yurtdışı Fuarlar ve alışma Ziyaretleri Tablosu .....</b>                          | <b>77</b> |
| <b>Ek-D Düzenlenecek Etkinlikler.....</b>                                                  | <b>78</b> |
| <b>Ek-E Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar .....</b>               | <b>80</b> |
| <b>Ek-F Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi alışmaları .....</b> | <b>83</b> |

## Tablolar

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tablo 1. Verimlilik SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri.....                          | 13 |
| Tablo 2. Verimlilik SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması .....                               | 23 |
| Tablo 3. Destinasyon SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri.....                         | 32 |
| Tablo 4. Destinasyon SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması .....                              | 40 |
| Tablo 5. Kırsal SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri.....                              | 47 |
| Tablo 6. Kırsal SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması .....                                   | 53 |
| Tablo 7. Kurumsal Gelişim Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri .....                                | 58 |
| Tablo 8. Kurumsal Gelişim Program Süresi ve Zaman Planlaması .....                             | 59 |
| Tablo 9. Önceki Yıllardan Devam Eden Programlar .....                                          | 72 |
| Tablo 10. Yerel Kalkınma Fırsatları Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi ..... | 73 |

## Kısaltmalar

|            |                                                                                    |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| AB         | Avrupa Birliği                                                                     |
| ADİM       | Aday Avrupa Dijital İnovasyon Merkezi                                              |
| AVT        | Asya Verimlilik Teşkilatı                                                          |
| BRC        | British Retail Consortium Gıda Güvenliği Belgelendirmesi                           |
| BOTAP      | Bölgesel Kalkınma Odaklı Toparlanma Acil Eylem Planı                               |
| CMDP       | Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı                                            |
| CRM        | Customer Relationship Management /Müşteri İlişkileri Yönetimi                      |
| ÇKA        | Çukurova Kalkınma Ajansı                                                           |
| DOĞAKA     | Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı                                                       |
| DYO        | Destinasyon Yönetim Organizasyonu                                                  |
| ECF        | Avrupa Bisiklet Federasyonu                                                        |
| ENERMER    | Korkut Ata Üniversitesi Enerji Verimliliği Merkezi                                 |
| ENHANCER   | AB Girişimcilik Kapasitelerinin İyileştirilmesi Projesi                            |
| ERP        | Enterprise Resource Planning / Kurumsal Kaynak Planlaması                          |
| ESOB       | Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği                                               |
| Espor      | Elektronik Spor                                                                    |
| GAP        | Good Agricultural Practices - İyi Tarım Uygulamaları                               |
| GLOBAL GAP | İyi Tarım Uygulamaları Belgesi                                                     |
| GHP        | İyi Yemek Servisi Uygulamaları                                                     |
| GMP        | İyi Üretim Uygulamaları                                                            |
| EuroVelo   | Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı                                                       |
| FRIT       | Türkiye'deki Mülteciler İçin AB Mali Yardım Programı                               |
| HADO       | Hatay Deniz Otobüsü                                                                |
| HACCP      | Tehlike Analizleri ve Kritik Kontrol Noktaları Gıda Güvenliği Belgesi              |
| IFS        | Gıda Güvenliği Ve Kalite Standardı                                                 |
| IPA        | Instrument for Pre-Accession Assistance/ Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı          |
| ISO        | International Organization for Standardization/Uluslararası Standart Organizasyonu |
| İŞKUR      | Türkiye İş Kurumu                                                                  |
| JICA       | Japan International Cooperation Agency /Japon Uluslararası İş Birliği Ajansı       |
| KKB        | Kırsal Kalkınma Birimi                                                             |
| KOBİ       | Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler                                              |
| KOSGEB     | Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı      |
| KUZKA      | Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı                                                      |
| LEADER     | Kırsal Ekonominin Kalkındırılması İçin Faaliyetler Arasındaki Bağlantılar          |
| OSB        | Organize Sanayi Bölgesi                                                            |
| SCM        | Supply Chain Management/Tedarik Zinciri Yönetimi                                   |
| SEGE       | Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması                                              |
| SEECO      | Sosyal Girişimcilik, Güçlendirme ve Uyum Projesi                                   |
| SGK        | Sosyal Güvenlik Kurumu                                                             |
| SKA        | Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları                                                   |
| SOGEP      | Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı                                               |
| SOP        | Sonuç Odaklı Program                                                               |
| SS         | Sanayi Sitesi                                                                      |
| STK        | Sivil Toplum Kuruluşu                                                              |
| SVB        | Sanayide Verimlilik Birimi                                                         |
| TDB        | Turizm Destinasyonu Birimi                                                         |

|         |                                                                                                                       |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TDİOSB  | Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi                                                                         |
| TKDK    | Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu                                                                          |
| TSE     | Türk Standartları Enstitüsü                                                                                           |
| TÜBİTAK | Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu                                                                       |
| TÜİK    | Türkiye İstatistik Kurumu                                                                                             |
| TZKAMU  | Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı                                         |
| UN      | United Nations/Birleşmiş Milletler                                                                                    |
| UNESCO  | United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization / Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü |
| UR-GE   | Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi                                                           |
| YDO     | Yatırım Destek Ofisi                                                                                                  |
| YHKB    | Yönetim Hizmetleri ve Koordinasyon Birimi                                                                             |

## YÖNETİCİ ÖZETİ

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı; On İkinci Kalkınma Planı, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi ve 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda yer alan hedef ve öncelikler doğrultusunda faaliyetlerine devam etmektedir. Ajans tarafından hazırlanan çalışma programında, kalkınma ajanslarının faaliyetlerine temel oluşturmak üzere benimsenen sonuç odaklı programlama esas alınmış olup çalışma programı, 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda yer alan “Ekonomik ve sosyal toparlanmasını sağlamış afetlere karşı dirençli bölge” vizyonu çerçevesinde hazırlanmıştır. Buna göre ajans tarafından, Sanayide Verimliliğin Artırılarak İyileşmenin Sağlanması, Destinasyon Yönetimi Odaklı Turizmin Geliştirilmesi ve Kırsal Kalkınma sonuç odaklı programları tasarlanmıştır.

Sanayide Verimliliğin Artırılarak İyileşmenin Sağlanması Sonuç Odaklı Programı (Verimlilik SOP) ile TR63 Bölgesi sanayi üretiminin güçlendirilerek iyileşme sürecinin hızlandırılması amaçlanmakta olup SOP kapsamında sanayi sektörünün fiziki ve teknolojik altyapısının geliştirilmesine, KOBİ'lerin yeşil dönüşüm, dijitalleşme ve yalın üretim uygulamalarının geliştirilerek verimlilik kapasitelerinin artırılmasına ve beşeri sermayenin mesleki becerilerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlere yer verilmiştir.

Destinasyon Yönetimi Odaklı Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (Turizm SOP) ile 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli deprem felaketlerinin etkilerinin azaltılarak bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amaçlanmakta olup turizm sektöründe fiziki, teknolojik ve kurumsal altyapının iyileştirilmesine, tematik turizm rotalarının bölgeye kazandırılmasına ve geliştirilmesine, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına ve paydaşlar arasında iş birliği ve koordinasyonun geliştirilmesine yönelik faaliyetlere yer verilmiştir.

Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı (Kırsal SOP) ile TR63 Bölgesi'nde kırsal yerleşimlerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılması amaçlanmakta olup kırsal alanlarda ekonomik faaliyetlerin verimliliğinin ve katma değerinin artırılmasına, kırsal alanlarda gelir getirici faaliyetlerin çeşitlendirilmesine ve kırsalda kadın ve genç girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlere yer verilmiştir.

Kurumsal gelişim çalışmaları ile ajansın rutin faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin yanı sıra fiziki, beşeri, teknolojik ve kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Son olarak Yerel Kalkınma Fırsatları çalışmaları kapsamında sektörel ve tematik araştırma ve analiz çalışmalarının gerçekleştirilmesi, güdümlü proje fikirlerinin hayata geçirilmesi, tanıtım ve yatırım destek çalışmalarının yürütülmesi, bölgede kadın istihdamı ve kadın girişimciliği öncelikli olmak üzere beşeri kapasiteyi geliştirmeye yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesi, ulusal ve uluslararası kaynaklar tarafından desteklenen projelerin uygulanması ve teknik destek ve fizibilite desteği programlarının uygulanması planlanmıştır.

Söz konusu çalışmaların yanı sıra Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılı için belirlenen “Kadın Girişimciliği/Kadın İstihdamı” teması çerçevesinde kadınların iş hayatında yer almasını önceliklendiren faaliyet ve projelere de çalışma programında yer verilmiştir.



## 1. GİRİŞ

DOĞAKA, 25.07.2009 tarih ve 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş ve 2010 yılı içerisinde faaliyetlerine başlamıştır. Ajans, faaliyetlerini geçici olarak Osmaniye il merkezindeki ana hizmet binası ile Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye il merkezlerindeki yatırım destek ofislerinde yürütmektedir. Ajans faaliyet ve hizmetlerinin yürütülmesinde 1 Genel Sekreter, 25 uzman personel, 6 destek personeli ve 17 yardımcı hizmetler personeli olmak üzere toplam 49 personel görev yapmaktadır. Ajansın hizmet ve faaliyetlerinde, 1 adedi makam aracı olmak üzere 2 binek araç ve 1 minibüs Ajans merkezinde ve 1'er adet binek araç Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye yatırım destek ofislerinde olmak üzere toplam 6 adet araç kullanılmaktadır.

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında Hatay'da bulunan merkez hizmet binası ağır hasar almış ve 2023 yılı Temmuz ayı içerisinde kontrollü şekilde yıkılmıştır. Bu süreçte ajansta yer alan makine ve ekipmanlar ile teknolojik kaynaklar kısmen hasar görmüş veya kullanılmaz hale gelmiştir. Bu doğrultuda Osmaniye İş Geliştirme Merkezi (Osmaniye İŞGEM) hizmet binası ajansa tahsis edilmiş ve ajans hizmet merkezi Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi içerisinde yer alan Osmaniye İŞGEM'e taşınmıştır. Bu süreçte söz konusu hizmet binasının personel için uygun hale getirilmesine yönelik tadilat işleri yürütülmüş ve dizüstü bilgisayar, yazıcı, faks, güç kaynağı, projeksiyon cihazı, tarayıcı, dijital fotoğraf makinesi, ses sistemi gibi teknolojik araçlar temin edilmiştir. Bununla birlikte Hatay Yatırım Destek Ofisi'ne hizmetlerini sürdürmesi amacıyla Antakya Kaymakamlığı'nda iki adet konteynır tahsis edilmiştir. Kahramanmaraş ve Osmaniye Yatırım Destek Ofisleri ise deprem öncesindeki hizmet binalarında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Ajans Yönetim Kurulu; Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinin Valileri, Hatay ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanları, Osmaniye Belediye Başkanı, Osmaniye İl Genel Meclisi Başkanı, Antakya, Kahramanmaraş ve Osmaniye Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanları ve Ajans Genel Sekreterinden oluşmaktadır. Ajans Yönetim Kurulu Başkanlığı, bölge illerinin Valilileri arasında birer yıllık dönemlerle dönüşümlü olarak yürütülmekte olup 2023 yılı Temmuz ayından itibaren Osmaniye Valisi Sn. Dr. Erdoğdu YILMAZ tarafından sürdürülmektedir.

## 2024 Yılı Öncelikleri

DOĞAKA, 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 184. maddesinde "Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak" olarak belirlenen amaçlar doğrultusunda; Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinden oluşan faaliyet bölgesinde bu temel görevi icra etmek üzere 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nı hazırlamıştır.

2024 Yılı Çalışma Programı, bölge planında yer alan "Ekonomik ve sosyal toparlanmasını sağlamış afetlere karşı dirençli bölge" olarak belirlenen bölge vizyonu ve

- Kentsel ve Sosyal Altyapının İyileştirilmesi
- Sanayi ve Hizmetler Sektöründe İyileşmenin Sağlanması

- Tarımsal İyileşmenin Sağlanması ve Kırsal Kalkınma

stratejik öncelikleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Bu çerçevede 2024-2026 yılları arasında ajans faaliyetlerinde;

- Sanayi üretiminin güçlendirilerek iyileşme sürecinin hızlandırılması,
- Turizm gelirlerinin artırılması,
- Kırsal yerleşimlerde ekonomik ve sosyal gelişmenin artırılması

hedefleri önceliklendirilerek, bu hedeflere yönelik çalışmaların sonuç odaklı programlar marifetiyle uygulanması hedeflenmiştir. Bununla birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılından bu yana tüm bölgeler için önem arz eden bir konuda yerel ve ulusal farkındalık oluşturulması amacıyla belirlenen bir tema doğrultusunda kalkınma ajansları aracılığıyla sorunlara yerel müdahalelerle çözümler getirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda önceki yıllarda mesleki eğitim, kaynak verimliliği ve genç istihdamı temaları belirlenmiş ve ajanslar söz konusu temalar dahilinde çalışmalar gerçekleştirmiştir. 2024 yılı için ise “Kadın Girişimciliği/Kadın İstihdamı” teması belirlenmiş olup ajansımız tarafından 2024 yılında söz konusu temaya yönelik çalışmalar gerçekleştirecektir.

## 2. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

### 2.1. Sanayide Verimliliğin Artırılarak İyileşmenin Sağlanması Sonuç Odaklı Programı

#### a. Amaç

**Genel Amaç:** TR63 Bölgesi sanayi üretiminin güçlendirilerek iyileşme sürecinin hızlandırılmasıdır.

**Özel Amaç 1:** Deprem sonrası iyileşme sürecinde sanayi sektörünün fiziki, teknolojik vb. altyapısının iyileştirilmesine/geliştirilmesine destek sağlanması

**Özel Amaç 2:** KOBİ'lerin yeşil dönüşüm, dijitalleşme, yalın üretim uygulamalarını geliştirerek verimlilik kapasitelerinin artırılması

**Özel Amaç 3:** Beşeri sermayeye deprem sonrası ihtiyaçlar başta olmak üzere, özel sektöre cevap verebilecek mesleki eğitim becerilerinin kazandırılması.

#### b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

1 Kasım 2023 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren On İkinci Kalkınma Planı'na göre, imalat sanayisinde temel amaç başta öncelikli sektörler olmak üzere tüm sektörlerde yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde rekabet gücünün ve verimliliğin artırılması suretiyle yüksek katma değerli üretim yapısına geçişi sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yeşil dönüşümün desteklenmesi, dögüsel ve sürdürülebilir üretim uygulamalarının artırılması, dijital dönüşümün desteklenmesi, kurumsal kapasite ve veri altyapısının etkin kullanılması, yatırım alanları ile yerleşim alanları arasında erişilebilirliğin geliştirilmesi, beşeri sermayenin geliştirilmesi, sanayi altyapısının ve tedarik zincirinin güçlendirilmesi gibi politika ve tedbirlere yer verilmiştir.

2022 yılı verilerine göre TR63 Bölgesi sanayi sektörünün GSYH içerisindeki payı %41 ile Türkiye ortalamasının (%31) üzerinde gerçekleşmiştir. Bölge; sanayi, tarım ve enerji sektörlerinin öne çıktığı ekonomik yapısı ile ulusal ölçekte önemli bir üretim merkezi olmasının yanı sıra tekstil ve ana metal sanayi gibi sektörlerdeki kurulu üretim yapısı ile uluslararası ölçekte de kendisine yer bulabilmektedir. Hatay ilinde sanayinin itici gücünü ana metal sanayi sektörü sağlarken ayakkabıcılık, mobilyacılık, gıda ve makine-tarım araç gereçleri sektörleri ilin sanayisinde öne çıkan diğer sektörler olmuştur. Kahramanmaraş ilinde ise tekstil sektörü başat sanayi sektörü konumundadır. Tekstil sektörünün yanı sıra fabrikasyon metal ürünleri imalatı (metal mutfak eşyası) ve gıda sektörleri ilin ekonomisinde ve istihdamında öne çıkan diğer sanayi sektörleri olmuştur. Osmaniye ilinin tarıma dayalı sanayisi, son yıllarda faaliyete geçen organize sanayi bölgelerinde yapılan ana metal sanayi yatırımları ile dönüşmeye başlamıştır ve sağlanan ivme pozitif bir şekilde ciro ve dış ticaret rakamlarına yansımaktadır.

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında tüm alanlarda olduğu gibi deprem bölgesinde sanayi altyapısı da oldukça zarar görmüştür. Bölgede organize sanayi bölgelerinde ve sanayi sitelerinde birçok işyeri yıkılmış ya da ağır hasar almıştır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından sanayi işletmelerine yönelik gerçekleştirilen anket çalışmasında deprem bölgesinde sanayi işletmelerinin toplam hasarı yaklaşık 155 milyar TL olarak tespit edilmiş olup firma hasarlarının büyük bir bölümü Kahramanmaraş ve Hatay illerindedir. 2.370 işletme ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre 930 sanayi işletmesi yıkık, ağır hasarlı veya orta hasarlı olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya göre deprem illerinde yer alan 34 OSB’de tespit edilen yıkık/ağır hasarlı yapıların %51’i Kahramanmaraş’ta yer almaktadır. 75 adet kredilendirilmiş sanayi sitesinde tespit edilen yıkık/ağır hasarlı yapıların %47,1’i Hatay’da; %32,4’ü Kahramanmaraş’ta yer almaktadır. Çalışma sonuçları, kısa vadede bölgede sanayi sektörü için fiziksel ve teknolojik altyapının desteklenmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Deprem ile birlikte kullanılmaz hale gelen hizmet ve sanayi altyapısı sebebiyle bölgede SGK’ya kayıtlı istihdam oranlarında da düşüş meydana gelmiştir. 2023 yılı Eylül ayında bölgede SGK’ya kayıtlı istihdam bir önceki yılın Aralık ayına göre %11 oranında azalarak 710 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda başta öne çıkan sanayi sektörleri olmak üzere ekonomik toparlanma sürecine katkı sağlayacak şekilde fiziki ve beşeri sermayenin yeniden yapılandırılması elzemdir. Sonrasında ise bölgeyi eskisinden daha rekabetçi hale getirecek yeşil dönüşüm, dijitalleşme, verimlilik ve istihdam konularından da çeşitli hedeflerin gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir.

Bölgenin öncelikli sektörlerinden ana metal sanayi sektörü başta olmak üzere ihracat yapan birçok firmanın öncelikli konusu olan yeşil dönüşümün önemi her geçen gün artmaktadır. Yaşanan felaketin çevresel boyutu da düşünüldüğünde yeniden inşa sürecinde özellikle sanayi alanlarının çevreye duyarlı yeşil fabrikalar olarak tasarlanıp uygulanması daha da önem kazanmıştır. Ayrıca atıkların da aynı şekilde çevreye en az zarar verecek şekilde ileri dönüşüm teknikleri ile ekonomiye yeniden kazandırılması gündeme alınması gereken konuların başında yer almaktadır.

Bölgede yaşanan deprem felaketleri sonrasında sanayi ve hizmetler sektörünün diğer bölgelerle rekabet edebilirliği oldukça zayıflamıştır. Yeniden yapılanma süreçlerinin yanı sıra kaynakların daha verimli kullanılmasına yönelik tedbirler alınması da toparlanma sürecini ve işletmelerin ekonomik durumlarını iyileştirmeye katkı sağlayacaktır. Tarihsel süreçte de görüldüğü üzere verimlilik, kriz ve durgunluk dönemlerinde daha hızlı toparlanmaya katkı sağlamıştır. Ayrıca yıkımın derecesi de bölge içerisinde çeşitlilik göstermektedir. Özellikle depremlerden görece daha az etkilenen bölgelerdeki verimlilik artışı, bölgesel toparlanmaya ivme kazandıracaktır. Bu gerekçeyle orta-uzun vadede firmalarda kaynak verimliliğine yönelik tedbirlerin uygulanması, yazılım eksikliklerinden kaynaklı sorunların giderilmesi amacıyla ERP, CRM, SCM vb. yazılımları ile yalın üretim, 6 sigma, değer akışı haritalandırma vb. verimlilik uygulamalarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Bölgenin orta-uzun vadedeki gelişme eksenlerinden bir diğeri ise dijitalleşme konusudur. Afet sonrası krizi fırsata çevirecek dijital teknolojilerinin üretiminin yaygınlaştırılmasının yanı sıra, tüm sanayi ve hizmet sektörü aktörlerinin dijital dönüşümlerinin sağlanması ve deprem nedeniyle oldukça zarar gören rekabet edebilirliklerinin katma değer yaratarak yeniden ayağa kalkması önem arz etmektedir. Bu nedenle orta-uzun vadede dijital dönüşüm sürecinin bölge için tamamlanması varılmak istenen hedefler arasında yer almaktadır.

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında bölgenin en önemli sorunlarının başında istihdam problemi olduğu değerlendirilmiştir. Barınma, iş kaybı gibi sebeplerle, bölgedeki kalifiye personel başka bölgelere göç etmek durumunda kalmış ve söz konusu personelin bir kısmı bu gittikleri yerlerde iş bulmuştur. Neredeyse tüm sektörleri etkileyen bu durum, deprem sonrasında ilk aylarda imalat sanayi sektörlerini %25 kapasite ile çalışmak durumunda bırakmıştır. Bu doğrultuda önümüzdeki süreçte yeni insan kaynağı kapasitesinin oluşturulması bölge üretiminin geliştirilmesi için önem taşımaktadır. Ayrıca bölgenin değişen öncelikleri doğrultusunda ihtiyaç duyulan mesleklere yönelik personelin yetiştirilmesi ve meslek okullarının/merkezlerinin buna göre şekillendirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılı teması olarak belirlenen “Kadın Girişimciliği/Kadın İstihdamı” konusu Verimlilik SOP’ta yer alan istihdamın artırılmasına yönelik çalışmalarda önceliklendirilecektir.

**c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri**

**Tablo 1. Verimlilik SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri**

| Özel Amaç | Gösterge Adı                                                                                | Birim | Türü  | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------------|-------|----------------------------------|
| 1         | Destek programları kapsamında bölgede daha önce üretilmeyen ve üretime başlanan ürün sayısı | Adet  | Sonuç | -            | 7     | Program raporları                |
| 1         | Destek programları kapsamında istihdam edilen mavi yakalı personel sayısı                   | Kişi  | Sonuç | -            | 80    | SGK kayıtları, Program raporları |
| 1         | Destek programları kapsamında istihdam edilen beyaz yakalı personel sayısı                  | Kişi  | Sonuç | -            | 15    | SGK kayıtları, Program raporları |
| 1         | Destek Programları kapsamında istihdam edilen kadın sayısı                                  | Kişi  | Sonuç | -            | 15    | SGK kayıtları, Program raporları |
| 1         | Sektörel ortak kullanım merkezlerinden yararlanan firma sayısı                              | Adet  | Sonuç | -            | 150   | Program raporları                |
| 1         | Zeytinyağı sektörünün ihracat artış oranı                                                   | %     | Sonuç | -            | 5     | Program raporları, TÜİK Verileri |
| 1,2       | Dijital dönüşüm ve inovasyon merkezlerinden yararlanan firma sayısı                         | Adet  | Sonuç | -            | 20    | Program raporları                |
| 1,2       | Yeşil dönüşüm kapsamında karbon ayak izi sertifikası alan firma sayısı                      | Adet  | Sonuç | -            | 50    | Program raporları                |
| 1         | Yenilenebilir enerji kaynakları ile üretilen enerji artış oranı                             | %     | Sonuç | -            | 5     | TÜİK, Program raporları          |
| 1,2       | Yeşil dönüşüm kapsamında yenilenebilir enerji yatırımı yapan firma sayısı                   | Adet  | Sonuç | -            | 25    | Program raporları                |
| 1,2       | İleri dönüşüm teknikleri ile döngüsel ekonomiye kazandırılan yıkıntı atığı oranı            | %     | Sonuç | -            | 50    | Program raporları                |
| 1,2       | Yalın üretim uygulamaları sonrasında firmalarda çalışan kişi başına üretim miktarı artışı   | %     | Sonuç | -            | 5     | Program raporları                |
| 2         | Yalın üretim uygulamaları sonrasında firmalarda birim çıktı başına maliyet azalış oranı     | %     | Sonuç | -            | 5     | Program raporları                |
| 2         | Yalın üretim uygulamaları sonrasında firmalarda ortalama kar artış oranı                    | %     | Sonuç | -            | 5     | Program raporları                |

| Özel Amaç | Gösterge Adı                                                                                                  | Birim | Türü  | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                                                 |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------------------------------|
| 2         | Uluslararası kuruluşlarla geliştirilen iş birliği sayısı                                                      | Adet  | Sonuç | -            | 5     | Program raporları                                                 |
| 1,3       | İstihdam garantili eğitim programları kapsamında istihdam edilen kişi sayısı                                  | Kişi  | Sonuç | -            | 25    | Program raporları                                                 |
| 1,3       | İstihdam garantili eğitim programları kapsamında istihdam edilen kadın sayısı                                 | Kişi  | Sonuç | -            | 5     | Program raporları                                                 |
| 3         | Beceri geliştirme programları kapsamında geliştirilen beceri sayısı                                           | Adet  | Sonuç | -            | 10    | Program raporları                                                 |
| 1         | Destek programları kapsamında desteklenen firma/kurum/kuruluş sayısı                                          | Adet  | Çıktı | -            | 100   | Faaliyet raporu, Yönetim planı ilerleme raporu, DOĞAKA web sitesi |
| 1         | Teknolojik altyapısı iyileştirilen/geliştirilen mesleki eğitim merkezi/ meslek lisesi/yüksekokulu sayısı      | Adet  | Çıktı | -            | 20    | Faaliyet raporu, DOĞAKA web sitesi                                |
| 3         | Teknik destek programları kapsamında eğitim verilen firma sayısı                                              | Adet  | Çıktı | -            | 25    | Faaliyet raporu, DOĞAKA web sitesi                                |
| 3         | Teknik destek programları kapsamında danışmanlık verilen firma sayısı                                         | Adet  | Çıktı | -            | 25    | Faaliyet raporu, DOĞAKA web sitesi                                |
| 1         | Destek programları/projeler kapsamında alınan makine-ekipman sayısı                                           | Adet  | Çıktı | -            | 100   | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 1         | Destek programları/projeler kapsamında kurulan ortaklık sayısı                                                | Adet  | Çıktı | -            | 20    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 2         | Yeşil dönüşüm kapsamında farkındalığı artırılan kişi sayısı                                                   | Kişi  | Çıktı | -            | 200   | Faaliyet raporu, Program raporları, Katılımcı listeleri           |
| 3         | Hazırlanan yayın sayısı                                                                                       | Adet  | Çıktı | -            | 4     | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 1         | Zeytinyağı sektöründe faaliyetlere dahil olan firma sayısı                                                    | Adet  | Çıktı | -            | 20    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 1,2       | Yeşil dönüşüm sürecinde üniversite- sanayi iş birliği kapsamında pilot uygulama gerçekleştirilen firma sayısı | Adet  | Çıktı | -            | 15    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 2,3       | Yeşil dönüşüm kapsamında eğitim alan kişi sayısı                                                              | Kişi  | Çıktı | -            | 50    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 2,3       | Yalın üretim danışmanlığı verilen firma sayısı                                                                | Adet  | Çıktı | -            | 20    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 2,3       | Yetiştirilen yalın lider sayısı                                                                               | Adet  | Çıktı | -            | 25    | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 1,3       | Uluslararası kuruluşlarla gerçekleştirilen toplantı/faaliyet sayısı                                           | Adet  | Çıktı | -            | 1     | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 1,3       | İstihdam garantili eğitim programları kapsamında verilen eğitim sayısı                                        | Adet  | Çıktı | -            | 5     | Faaliyet raporu, Program raporları                                |
| 3         | Beceri geliştirme programları kapsamında verilen eğitim sayısı                                                | Adet  | Çıktı | -            | 5     | Faaliyet raporu, Program raporları                                |

#### **d. Proje ve Faaliyetler**

##### **I. Araştırma, Analiz ve Programlama**

- Zeytinyağı Sektöründe Değer Zinciri Analizi

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü tarafından hazırlanan Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin 2022 raporuna göre 2022 yılında Türkiye’de 235 bin ton zeytinyağı üretimi gerçekleşmiş olup söz konusu üretimin-büyük bir bölümü Hatay ilinde olmak üzere- yaklaşık 23 bin tonu TR63 Bölgesi’nde üretilmiştir. Rapora göre Türkiye’deki yağlık zeytin meyvelik alanlarının %6,7’si Hatay ilindedir. 2022 yılı Kasım ayında Asya Verimlilik Teşkilatı (AVT) iş birliğinde “Zeytinyağı Sektöründe Yenilikler Çalıştayı” ile bölgedeki tüm sektör temsilcileri ile beraber sektörün Türkiye ve Dünya’daki konumu değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda üretimden satış pazarlamaya kadar sektörün analiz edilmesine ve Türkiye ve Dünya’daki marka değerini artırmak adına çeşitli faaliyetler yürütülmesine karar verilmiştir. Bu faaliyetlerin ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları, tarım il müdürlükleri ve bu alanda çalışan çeşitli enstitüler ile iş birliği içerisinde yürütülmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bölgede zeytinyağı sektörünü geliştirmek ve rekabet edebilirliğini artırmak üzere başlangıç noktası olarak kabul edilen çalıştayıdan sonra ise zeytinyağı sektöründe değer zinciri analizi yapılarak güçlü ve zayıf yönlerin tespiti ve yol haritası çıkarılması planlanmaktadır. Söz konusu analizin yapılabilmesi için saha ziyaretleri, Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinde sektör temsilcileri ile iş birliği ve bu çalışma için danışmanlık hizmet alımı yapılması planlanmaktadır. Bu faaliyetin “Zeytinyağı Sektörüne Yönelik UR-GE Çalışmaları” ve “Zeytinyağında Verimliliği ve Rekabetçiliği Artıracak Uluslararası İş Birlikleri Gerçekleştirmek” faaliyetleri ile tamamlayıcılığı söz konusu olup birlikte uygulanarak zeytinyağı sektöründe verimliliğin ve rekabetçiliğin artırılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu faaliyet Kırsal Kalkınmayı Destekleme Birimi ile birlikte gerçekleştirilecektir.

- Deprem Sonrasında Mobilya Sektörünün Durumu ve Gelişme Eksenlerinin Tespit Raporu

2022 yılı Girişimci Bilgi Sistemi verilerine göre, TR63 Bölgesi’nde mobilyacılık; toplam 709 işletme, 3.820 istihdam, 683 milyon TL ciro ve yaklaşık 48 milyon dolar ihracat ile bölge ekonomisinde ve istihdamında öne çıkan sektörler arasında yer almaktadır. Ancak sektör yaşanan afet nedeniyle olumsuz anlamda etkilenmiştir. 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında Antakya Mobilyacılık İhtisas Sanayi Sitesi’nde yer alan işletmeler diğer mobilya işletmelerine göre daha az zarara uğramış ve faaliyetlerini sürdürmüştür. Antakya ve Kahramanmaraş’taki sanayi sitelerinde yer alan işletmeler ise büyük ölçüde fiziki ve teknolojik hasara uğramıştır. Mobilya Sektörünün Durumu ve Gelişme Eksenlerinin Tespit Raporu ile bölgede ticaret ve sanayi odaları ve Antakya Mobilyacılar Odası iş birliğinde sektörde depremin etkilerinin ölçülmesi ve kısa-orta vadede sektörün gelişme eksenlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında saha ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde sektör temsilcileri ile çalıştayların yapılması ve ajans tarafından/danışmanlık hizmet alımı ile sektör raporunun hazırlanması planlanmaktadır. Ortaya çıkacak çalışma ile deprem sonrası dönemde en fazla talep görecektir olan sektörlerden biri olması beklenen mobilyacılık sektöründe finansman, teknoloji, fiziki yapı vb. ihtiyaçlar ortaya çıkarılacak ve destek programlarına/ulusal ve uluslararası fon başvurularına altlık oluşturulacaktır. Bu faaliyet aynı zamanda “Mobilya Sektöründe Gelişme Eksenlerinin Desteklenmesi Programı”nın öncül faaliyeti olarak tasarlanmıştır. Söz konusu raporun sonuçlarına göre bölgenin gereksinimleri doğrultusunda destek verilmesi planlanmaktadır.

- **Öncelikli Sektörlerin Yeşil Dönüşüme Uyumunun Tespiti Raporu**

AB'nin 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı, birçok sektörde yeniden şekillendirmeyi gerektirmekte ve özellikle ihracat yapan firmalar için dönüşümler gerçekleştirmeyi zorunlu kılmaktadır. TR63 Bölgesi sanayisi başta demir-çelik, tekstil, gübre ve enerji sektörleri olmak üzere söz konusu belgenin ortaya koyacağı düzenlemelerden etkilenecektir. Bu gerekçeden yola çıkılarak bölgenin yeşil dönüşüm sürecinin tamamlanmasının oldukça önemli olduğu değerlendirilmiş olup başlangıç noktası olarak mevcut durum analizinin yapılması planlanmıştır. Başta demir- çelik, tekstil gibi bölgenin lokomotif sektörleri olmak üzere alınan örneklem üzerinden işletmelerin yeşil dönüşüm sürecinde hangi seviyede olduklarının tespiti, dönüşümü gerçekleştirebilmeleri için hangi süreçleri gerçekleştirmeleri gerektiği gibi konular tespit edilecektir. Bu faaliyet gerçekleşirken öncelikli sektörlerdeki işletmelerin yoğun olarak faaliyet gösterdikleri OSB'ler ve SS'ler ile Korkut Ata Üniversitesi Enerji Verimliliği Merkezi (ENERMER) ile iş birliği yapılması planlanmaktadır. Bu faaliyet sanayi sektöründe yeşil dönüşümün sağlanmasına altlık oluşturacak olup “Yeşil Dönüşüm konusunda Üniversite- Sanayi İş Birliklerinin yapılması”, “Yeşil Dönüşüme Uyumun artırılması için Üniversite- Sanayi iş birliği pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi” ve “Özel Sektöre Yönelik Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı” faaliyetleri ile tamamlayıcı bir yaklaşımla uygulanacaktır.

- **TR63 Bölgesi Sanayi Sektörünün Dijitalleşme Yol Haritasının Hazırlanması**

Gelişen teknolojiler ve değişen dünya trendleri işletmeleri rekabet güçlerini koruyabilmeleri için yeni süreçlere dahil olmaya zorlamaktadır. Otomasyon ve dijitalleşme konularında değişime ayak uyduramayanların oldukça geride kalacakları, rakipleri ile rekabet edemeyecekleri, üretim maliyetlerini düşüremeyecekleri öngörülmektedir. TR63 Bölgesi'nde çoğu işletme açısından oldukça yeni bir kavram olan otomasyon dijitalleşme geliştirilmesi gereken bir alan olarak dikkat çekmektedir. Bu nedenle orta-uzun vadede bölgenin dijitalleşme dönüşüm sürecini gerçekleştirmek ve diğer bölgelerle rekabet edebilirliğini sağlamak üzere TR63 Bölgesi'nin Dijital Dönüşüm Yol Haritasının Hazırlanması planlanmıştır. Böylece önümüzdeki süreçte neler yapılacağı tespit edilecek ve harekete geçilecektir. Bu faaliyet kapsamında yazılım ve dijital teknoloji üretimi konusunda kümelenme sağlanan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi TEKNOKENT ile iş birliği yapılması planlanmaktadır. Bu faaliyet Aday Avrupa Dijital İnovasyon Merkezinin Kurulması Projesi ile tamamlayıcı niteliktedir. Bu faaliyet 2025 yılında başlayacak olup 2024 yılı içerisinde hazırlıklarının tamamlanması planlanmaktadır.

## **II. İş Birliği ve Koordinasyon**

- **Zeytinyağında Verimliliği ve Rekabetçiliği Artırmaya Yönelik Uluslararası İş Birlikleri Çalışmaları**

2022 yılında Asya Verimlilik Teşkilatı ile “Zeytinyağı Sektöründe Yenilikler Çalıştayı” kapsamında başlatılan iş birliği bölgesel ve ulusal anlamda oldukça katkı sağlamıştır. Bu çalıştay sonrasında ortaya konulan sorunların çözümü için Verimlilik SOP Yönetim Planı ve Çalışma Programları doğrultusunda bir dizi faaliyetin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu faaliyetler uygulanırken dünyadaki iyi uygulama örneklerini bölgemizde gerçekleştirmek adına AVT başta olmak üzere farklı kurum/kuruluşlar ile iş birlikleri gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu iş birliklerinin kapsamı yabancı uzmanlar ile saha çalışmaları, know-how transferleri, B2B organizasyonları vb. şeklinde olacaktır. Bu faaliyet “Zeytinyağı Sektöründe Değer Zinciri Analizi” ve “Zeytinyağı Sektörüne Yönelik UR-GE Çalışmaları” ile tamamlayıcı niteliktedir.



Zeytinyağı üretimi konusunda bir diğer uluslararası iş birliği de JICA tarafından desteklenen ve İpekyolu, Karacadağ, Fırat Kalkınma Ajansları ile birlikte uygulanacak olan “Tarımsal Sanayide Rekabetçiliğin Artırılması Projesi” olacaktır. Projeye, bölgenin öncelikli gıda ürünlerinin başında gelen zeytin ve zeytinyağı üretimi konusunda ihtiyaç analizleri hazırlanacak ve işletmelerde bire bir pilot uygulamalar geliştirilecektir.

- Zeytinyağı Sektörüne Yönelik UR-GE Çalışmaları

Zeytinyağı sektörünün geliştirilmesi amacıyla yapılması planlanan faaliyetlerden biri de bu konuya yönelik UR-GE Projesi hazırlanmasıdır. Bu kapsamda Zeytinyağı Sektöründe Değer Zinciri Analizi ile eş zamanlı olarak sektörün dış ticaret hacmini artırmak üzere Ticaret Bakanlığı’nın UR-GE Programına başvuru yapılması planlanmaktadır. UR-GE Projesi kapsamında yapılması gereken mevcut durum ve saha analizleri ile değer zincir analizinin eş zamanlı yürütülmesi sağlanacaktır. Zeytinyağı sektöründe rekabetçiliğin artırılmasına yönelik yapılacak diğer faaliyetler ile tamamlayıcı nitelikte olan bu faaliyetin, sektörün en zayıf yönlerinden biri olan markalaşma ve ihracat sorununun çözümüne katkı sağlaması planlanmaktadır.

- Yeşil Dönüşüm Konusunda Üniversite- Sanayi İş Birliklerinin Yapılması

Verimlilik SOP’un 2024-2026 yılları arasında ortaya koyduğu en önemli hedeflerden biri bölgenin yeşil dönüşümüne katkı sağlanmasıdır. Bu doğrultuda yeşil dönüşümle ilgili farklı çalışmaların gerçekleştirildiği Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ile iş birliği yapılması planlanmaktadır. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) tarafından “Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Projesi” kapsamında, “Yenilenebilir Enerji ve Batarya Teknolojileri” ihtisas üniversitesi olarak seçilmiştir. Bu kapsamda ihtisaslaşan 25 üniversiteden biri olmuştur. Ayrıca üniversitenin bünyesinde bulunan Enerji Eğitim-Etüt, Uygulama ve Araştırma Merkezi (ENERMER) de bölgenin yeşil dönüşümü için oldukça önemli fırsattır. Son dönemde bölgede hızla gelişen sanayi sektörünün en önemli sorunlarından biri olan yüksek enerji tüketimi için yoğun çalışmalar yapan merkezin yeşil dönüşüm konusunda da faaliyetleri bulunmaktadır. Bu merkezin yeşil dönüşüm konusunda kurumsal kapasitesini geliştirmek, yeşil dönüşüm için üniversite-sanayi iş birliklerini artırmak, üniversite bünyesindeki bilgi birikimini sanayi sektörüne aktarmak, yeşil dönüşüm konusunda program ve projeler geliştirmek üzere Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ile iş birliği yapılması planlanmıştır. Ajansımız ve Korkut Ata Üniversitesi arasında bir protokol imzalanarak başlatılacak bu faaliyetin yeşil dönüşüm ile ilgili yapılacak diğer tüm faaliyet ile tamamlayıcı nitelikte olması beklenmektedir.

- Model Fabrikalar ile İş Birlikleri Yapılması

Yaşanan deprem felaketi sonrasında eskisinden daha hızlı toparlanmanın sağlanabilmesi için verimlilik uygulamalarının artırılması oldukça önem arz etmektedir. Bölgemizdeki sanayi sektörünün ulusal ve uluslararası rakipleri ile yarışabilmeleri için dijitalleşme ve yalın üretim konularını öncelikle gündemlerine almaları gerekmektedir. Bu farkındalığın yaratılması ve yaygınlaştırılması için Verimlilik SOP Yönetim Planı çerçevesinde işletmelerde yalın liderler yetiştirilmesi ve yalın üretim danışmanlıklarının verilmesi planlanmıştır. Ayrıca seçilen Ajans personelleri arasından da yalın liderler yetiştirilmesi ve orta-uzun vadede bölgede yalın üretim danışmanlıklarının Ajans eliyle verilmesi hedeflenen sonuçlar arasındadır. Bu faaliyetlerin temelini oluşturmak üzere yalın üretim danışmanlığı ve eğitimleri konusunda Türkiye’de önemli gelişim gösteren model fabrikalar ile iş birlikleri yapılması

tasarlanmıştır. Bölgemize yakın olan Adana ve Gaziantep Model Fabrikalar başta olmak üzere farklı uygulamalar incelenip katkı sağlayabilecek yaklaşımların transfer edilmesi sağlanacaktır.

- Uluslararası Kuruluşlarla İş Birliği Çalışmaları

2024-2026 Verimlilik SOP Yönetim Planı kapsamında çalışılacak olan yeşil dönüşüm, verimlilik, afete dayanıklılık konularında birçok farklı uluslararası fon programı bulunmaktadır. Ayrıca deprem sonrasında da UN Ajansları, JICA, büyükelçiliklerin fonları gibi farklı donör kuruluşlardan bölgeye afetin etkilerini giderme ve yeniden toparlanma süreçleri için destek programları tasarlanmış ve bu faaliyetler devam etmektedir. Bu gerekçelerden hareketle sanayide yeniden toparlanma, yeşil dönüşüm, yalın üretim, verimlilik ve dijitalleşme konuları başta olmak üzere fon sağlayacak uluslararası kuruluşlar ve programlar araştırılacak, hangi araç ve yöntemlerle iş birliği yapılacağı değerlendirilecektir.

### III. Kapasite Geliştirme

- Yeşil Dönüşüme Uyumun Artırılması İçin Üniversite - Sanayi İş Birliği Pilot Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi

Yeşil dönüşüm kapsamında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ile yapılan protokole istinaden, bölgenin yeşil dönüşüm konusunda farkındalığını artırmak ve yaygınlaştırmak üzere hazırlanacak olan Öncelikli Sektörler Başta Olmak Üzere Yeşil Dönüşüm Uyumunun Tespit Raporu'ndan da yola çıkarak işletmelerde pilot uygulamalar gerçekleştirilecektir. Bu pilot uygulamaların ENERMER aracılığı ile yapılması planlanmakta olup seçilecek işletmelerde aranan kriterler ve desteklenecek işletme sayısı belirlenecektir. Sonrasında ise uygun iletişim araçları ile ilgililere duyurulup başvurular arasından en uygun pilot adaylar seçilip yeşil dönüşüm için gerekli danışmanlık hizmeti sağlanacaktır. İhracat yapan firmaların 2026 yılına kadar sağlaması gereken şartları tespit etmeye yönelik bu danışmanlık hizmetinin çarpan etkisi yaratması beklenmektedir.

- İstihdam Garantili Eğitim Programları

TR63 Bölgesi'ndeki istihdam sorunu, önceki yıllarda da oldukça yaygın olan ancak deprem sonrasında başta sanayi olmak üzere istisnasız tüm sektörlerde kritik önem arz eden konuların başında gelmektedir. Depremi ilk aylarında işgücü kayıpları %60'larda iken şu an %25-30'larda seyretmektedir. Ancak hala işletmelerin ihtiyaçları karşılanamamaktadır. Yaşanılan afet sonrasında bölgede kaybedilen kalifiye personelin yeniden kazandırılmasını ve değişen önceliklere göre var olan yeteneklerin geliştirilmesini sağlamak üzere mavi yakalı personel yetiştirmek amacıyla işbaşı eğitimlerinin desteklenmesi planlanmaktadır. İşletmelerin yeni istihdam edecekleri personele yönelik verilmesi gereken eğitimler için eğitmen ve sarf malzeme maliyetlerinin karşılanması planlanmaktadır. İşletmelerle yapılacak sözleşmeler sonrasında eğitim verilen personelin işletmeler tarafından istihdam edilmeleri beklenmektedir. Bu eğitimlerden kadınların azami derece faydalanabilmesi sağlanacak olup yaratılacak istihdamın %10'unu kadınların oluşturması planlanmaktadır. Bu faaliyetin "İstihdam Edilebilirliğin Artırılması Teknik Destek Programı" ile tamamlayıcılığı söz konusu olup burada yaratılacak çarpan etkisi tasarlanan program ile devam ettirilecektir.

- Beceri Geliştirme (Upskill- Reskill) Programları

Değişen teknolojiler ve temalar nedeniyle firmalarda çalışan mavi ve beyaz yakalı personelin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda dijitalleşme, yeşil dönüşüm, döngüsel ekonomi konuları başta olmak üzere işletmelerin çalışanlarına eğitimler verilecektir. Bu

eğitimler mevcut roller için değişen gereksinimleri karşılamaya yönelik tamamen farklı bir beceri seti öğrenmeleri (reskill) ya da mevcut becerilerini geliştirmeleri (upskill) faaliyetleri olacaktır. Gerçekleştirilecek eğitimler başta organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren firmalar olmak üzere, bölgemizde öne çıkan sektörlerde yer alan firmalarla gerçekleştirilecek anket ve/veya odak grup görüşmelerinde ortaya çıkacak ihtiyaçlara göre belirlenecektir. Kadın önceliği bu faaliyette de göz önünde bulundurulacak olup kadın ağırlıklı taleplere değerlendirmede öncelik verilecektir.

- İşletmelerde Yalın Liderler Yetiştirilmesi

Model fabrikalar ile yapılacak iş birlikleri doğrultusunda işletmelerin yalın üretim anlayışını içselleştirmek ve sürdürülebilirliklerini sağlamak istenmektedir. Bu kapsamda işletmelerde çalışan başta mühendisler olmak üzere gerekli olan altyapıya sahip beyaz yakalı personellere yalın liderlik eğitimleri verilecektir. Eğitimlerin içeriği, eğitimlerden yararlanacak firmaların kapsamı ve eğitim verilebilecek personel sayısı tespit edildikten sonra ilgili platformlarda duyurulacak ve başvuran firmalar içerisinde en uygun olanları seçilecektir. Her firmadan birer kişiye verilmesi sağlanarak daha çok firmaya yalın uygulamalar konusunda destek sağlanması planlanmaktadır.

- İşletmelere Yalın Üretim Danışmanlığı Verilmesi

Yalın üretim kapsamında yapılması planlanan çalışmalar kapsamında, model fabrikalarla yapılan protokoller çerçevesinde işletmelere pilot yalın üretim danışmanlıkları verilmesi tasarlanmaktadır. Bu sayede firmaların süreçlerini daha verimli ve sade hale getirebilmeleri sağlanacaktır. Yalın liderler yetiştirilmesi faaliyeti ile tamamlayıcı nitelikte olan bu faaliyet sonucunda yalın üretim uygulamalarının işletmeler için devamlı hale gelmesi amaçlanmaktadır. Bu faaliyetin işletmelerde yalın liderler yetiştirildikten sonra 2025 yılında başlanması planlanmaktadır.

#### **IV. Ajans Destekleri**

- İstihdam Edilebilirliğin Artırılması Teknik Destek Programı

İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırma Raporu sonuçlarına göre, TR63 Bölgesi'nde yer alan işletmelerin ihtiyaç duydukları işgücünün, gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip olamama durumu öne çıkan sorunlar arasında yer almaktadır. Yaşanan deprem felaketi sonrasında da sanayi sektörünün en önemli sorunlarından birinin kalifiye personel bulunamaması kayıt altına alınmıştır. Bu gerekçeler doğrultusunda işletmelerin kalifiye personel eksikliğini gidermeye yönelik eğitim desteği sağlanması tasarlanmıştır. TR63 Bölgesi'nde aktif olan işgücünün becerilerinin geliştirilerek iş bulma potansiyeli artırılacak ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu nitelikli istihdam olanağı sağlanacaktır.” İstihdam Garantili Eğitim Programları” faaliyeti kapsamında çarpan etkisi yaratmayı amaçlayan mesleki eğitimlerin özel sektöre yönelik tasarlanacak teknik destek programı ile yaygınlaştırılması ve istihdam probleminin çözümüne katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Ayrıca program, deprem sonrasında oldukça düşen kadınların işgücüne katılım oranını artırmaya yönelik olarak da tedbirler geliştirecektir.

- Özel Sektöre Yönelik Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı

Sanayi sektöründe yeşil dönüşüm ihracat yapan işletmeler için bir zorunluluk olup bu konuda bölgesel farkındalık oldukça düşüktür. “Öncelikli Sektörler Başta Olmak Üzere Yeşil Dönüşüm Uyumunun Tespit Raporu” sonuçları doğrultusunda Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi iş birliği çerçevesinde farkındalığı artırmaya yönelik yapılacak bir dizi faaliyetin ve pilot uygulamaların ardından yaratılan çarpan etkisi ile özel sektöre yönelik teknik destek programı tasarlanacaktır. Bu kapsamda işletmelerin

yeşil dönüşüm sürecinde uygulamaları gereken yol haritaları hazırlanacaktır. Program yeşil dönüşüm kapsamında yapılan tüm faaliyetin tamamlayıcısı niteliğinde olup bölgenin yeşil dönüşümüne katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Programın 2025 yılı içerisinde ilan edilmesi planlanmakta olup 2024 yılı içerisinde hazırlıkları tamamlanacaktır.

- Devam Eden Projeler

Finansman desteği programları kapsamında 2022 Yılı Osmaniye İli Gıda Sanayisinin Geliştirilmesi Finansman Desteği Programı ve 2020 Yılı Mobilyacılığın Geliştirilmesi Finansman Desteği Programı projeleri devam etmektedir. Gündümlü projeler kapsamında İskenderun Teknik Üniversitesi (İSTE) Kaynak Teknolojileri Mükemmeliyet Merkezi ve Kireçlik Yarma Sistemi Ortak Üretim Tesisi projeleri devam etmektedir. Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında Kırıkhan Mobilya Sektörü Ortak Üretim Merkezi projesi devam etmektedir. BOTAP projeleri kapsamında ise Kireçlik Yarma Sistemi Ortak Üretim Tesisinin İhyası, Dericiler Sitesi Yapımı, Reyhanlı Sanayi Sitesi Zemin ve Çevre Düzenlemesi, İskenderun Üretim Atölyesi, Teknik Makina ve Sanatkârları Küçük Sanayi Sitesi'nde Deprem Hasarının Giderilmesi projeleri devam etmektedir.

## **V. Önemli Kamu Yatırımları**

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında Hatay ilinde 3 ayrı bölgede toplam 191,7 hektar, Kahramanmaraş ilinde 3 ayrı bölgede toplam 1046,1 hektar alan sanayi bölgesi olarak ilan edilmiştir. Bu alanların Hatay ilindeki alanların ağırlıklı olarak küçük sanayi sitesi yatırımları için, Kahramanmaraş'taki alanların ise ağırlığının organize sanayi bölgesi yatırımları için kullanılması planlanmaktadır. Kırıkhan'a Roketsan tarafından yapılacak roket parçaları ve elektronik aksam yatırımı, gerek bölge gerekse ulusal olarak önemli bir teknoloji yatırımı olarak değerlendirilmektedir. Buna ilaveten ülkemizdeki önemli Savunma Sanayi üreticilerinden olan TÜSAŞ, Kahramanmaraş Türkoğlu ilçesinde üretim tesisi için yer seçimini tamamlamış ve kısa zamanda üretime geçmeyi planlamaktadır. Uçak parçaları üretecek olan bu tesisin, teknoloji düzeyi ve faaliyet alanı itibarıyla bölgeye yüksek katma değeri katacağı düşünülmektedir. Verimlilik SOP kapsamında bu kamu yatırımları ile koordineli çalışmak ve bölge için daha verimli hale getirmek üzere faaliyetler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

## **VI. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler**

- Sosyal Olarak Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (Socially Inclusive Green Transition - SoGreen)

Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'nın finansör, Türkiye Cumhuriyeti'nin borçlanıcı, Bakanlığımızın ise ana uygulama birimi olacağı proje kapsamında yeşil dönüşüm konusunda çeşitli program ve projeler yürütülmesi planlanmaktadır. Program kapsamında yeşil dönüşüm uyum sürecinde özel paydaşlara (start-up'lar, kooperatifler, mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeler vb.) kredi imkânları sağlanması, kırılgan gruplara (kadınlar ve gençler) hibe desteği verilmesi, yeşil geçim kaynağı tesisleri inşa edilmesi söz konusu olacaktır. Ayrıca yeşil dönüşüm kapsamında kurumsal kapasite geliştirme faaliyetleri ile de desteklenmesi sağlanacaktır. Program Dünya Bankası kuralları çerçevesinde tüm Türkiye'de uygulanacak olup toplam bütçesi 400 milyon dolar olarak belirlenmiştir.

- Yıkıntı Atıkları Geri Dönüşüm Projesi

Yaşanan deprem felaketi sonrasında bölgenin en önemli sorunlarının başında moloz yığınları olduğu değerlendirilmiştir. Orta-uzun vadede çevreye oldukça olumsuz etkiler bırakabilecek durumdadır. Bu

kapsamda yapılan literatür taramaları neticesinde bu atıkların ileri dönüşüm teknikleri ile ekonomiye yeniden kazandırılabilceği anlaşılmış olup bu yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu ileri dönüşüm teknikleri ile döngüsel ekonomiye de katkı sağlayacak, ilerleyen süreçte bölgedeki inşaat faaliyetlerinde kullanılarak hem çevresel hem de ekonomik değer yaratacaktır. Projenin teknik detayları için Hacettepe Üniversitesi İnşaat Mühendisliği bölümüyle yakın çalışmalar yapılmakta olup geri dönüşümü sağlanan ve yeşil beton olarak üretilmesi planlanan ürünün kullanım alanlarına ilişkin de Türk Çimento, Limak Grup gibi şirketlerle görüşmeler sağlanmaktadır. Aynı zamanda Türkiye’de henüz yaygın olmayan ancak yurt dışında oldukça kullanılan geri dönüşüm teknolojilerinin yerli üretimleri de proje kapsamında desteklenecektir. Birden çok alana hitap eden ve çarpan etkisi yüksek olması düşünülen proje için UNDP ile görüşmeler devam etmekte olup farklı fon kaynaklarından yararlanmak üzere araştırmalar devam etmektedir.

- Aday Avrupa Dijital İnovasyon Merkezi (ADİM)

Avrupa’da faaliyet gösteren Dijital İnovasyon Merkezlerinin Türkiye’de kurulmasına yönelik olarak tasarlanan Dijital Avrupa Programı kapsamında Türkiye’de 3 adet Avrupa Dijital İnovasyon Merkezi (ADİM) kurulması planlanmaktadır. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı iş birliğinde bölgesinde ADİM kurulması istenen konsorsiyumların proje başvuruları kabul edilmiştir. Bu kapsamda bölgemizde bir İnovasyon Merkezi kurulması için Adana Sanayi Odası önderliğinde gerçekleştirilen başvuruda konsorsiyum üyesi olarak yer alınmıştır. Bölgemizden konsorsiyuma dahil olan kurumlar ise; Antakya Organize Sanayi Bölgesi (AOSB), İskenderun Teknik Üniversitesi TEKNOKENT, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi TEKNOKENT ve Osmaniye TEKNOKENT’tir. Proje kısa listeye kalmış olup 2023 yılı içerisinde nihai başvurunun sunulması ve başarılı olması halinde 2024 yılı içerisinde uygulamaya başlanması planlanmaktadır.

## **VII. Diğer Proje ve Faaliyetler**

- Mobilya Sektöründe Gelişme Eksenlerinin Desteklenmesi Programı

Deprem felaketi sonrasında bölgenin inşaat sektöründen sonra en çok ihtiyaç duyacağı sektörün mobilya sektörü olacağı değerlendirilmiştir. Ayrıca mobilyacı sektörü TR63 Bölgesi’nin öne çıkan sektörlerden biridir. Bu kapsamda mobilya sektörünün mevcut durumunu, güçlü ve zayıf yönlerini ve gelecek projeksiyonunu ortaya koyacak “Deprem Sonrasında Mobilya Sektörünün Durumu ve Gelişme Eksenlerinin Tespit Raporu” sonuçlarına göre ihtiyaç duyulan alanlarda özel bir destek programı tasarlanacak ve ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanacaktır. Bu program ile mobilya sektörü için bölgede üretilmeyen en az bir ürünün üretilecek hale gelmesi, yeni ürünlere yönelik üretim hatları kurulması ve gerekli ürünler için kapasite artırımı sağlanması gibi mobilya sektöründe spesifik alanlar için destek verilmesi hedeflenmektedir.

- Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Programı

Verimlilik SOP Yönetim Planının önceliklerinden biri de beşeri sermayenin geliştirilmesidir. Bu çerçevede mesleki eğitim veren kurum/kuruluşların altyapılarının iyileştirilmesi/geliştirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. TR63 Bölgesi’ndeki meslek liselerinin, meslek yüksekokullarının ve mesleki eğitim merkezlerinin altyapılarının yenilenerek deprem sonrası etkilerin azaltılması ve bu kuruluşların deprem sonrası ihtiyaç duyulan meslekler doğrultusunda geliştirilmesi amacıyla bir program tasarlanarak ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanacaktır. Program kapsamında ticaret ve sanayi

odaları, esnaf sanatkârlar odaları, organize sanayi bölgeleri ve sanayi siteleri ile ortak faaliyetler yürütülmesi planlanmaktadır. Bu programın “İstihdam Garantili Eğitim Programları”, “Beceri Geliştirme (Upskill- Reskill) Programları” ve “İstihdam Edilebilirliğin Artırılması Teknik Destek Programı” çalışmaları ile tamamlayıcılığı olup söz konusu çalışmaların tamamı TR63 Bölgesi’ndeki mesleki eğitim kapasitesinin geliştirilmesini sağlamaya yöneliktir. Bu program kapsamında sağlanacak altyapıların diğer program ve faaliyetlerde kullanılması da sağlanacaktır.

- Dijital Dönüşüm Merkezi Projesi

ADİM kapsamında ortak olarak dahil olduğumuz projenin başarılı olması durumunda Adana’da kurulması planlanan Dijital İnovasyon Merkezi ile koordineli şekilde çalışacak Kahramanmaraş merkezli bir dijital dönüşüm merkezinin kurulması planlanmaktadır. Kahramanmaraş’ta bulunan yazılım kümesi ve son dönemde hızla ilerleyen havacılık ve uzay faaliyetleri, önümüzdeki süreçte burada bir merkez kurulmasına altlık oluşturmaktadır. Bu merkez kurulurken ildeki Kahramanmaraş TEKNOKENT ve İstiklal Üniversitesi ile iş birliği içerisinde gerçekleştirilmesi tasarlanmakta olup projenin finansmanında ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılması öngörülmektedir.

e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi

**Tablo 2. Verimlilik SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması**

| Sıra No | Alt Bileşen Adı                                                                                               | Alt Bileşen Türü | Yöntem                           | Süre (Ay) | Başlangıç Dönemi (Yıl/Yarı) | Bitiş Dönemi (Yıl/Yarı) | 2024 Yılı Bütçesi (TL) | 2025 Yılı Bütçesi (TL) | 2026 Yılı Bütçesi (TL) |
|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------|-----------|-----------------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------------|
| 1       | Zeytinyağı Sektöründe Değer Zinciri Analizi                                                                   | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 1/2024                      | 2/2024                  | 200.000                | -                      | -                      |
| 2       | Deprem Sonrasında Mobilya Sektörünün Durumu ve Gelişme Eksenlerinin Tespit Raporu                             | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 6         | 1/2024                      | 1/2024                  | 500.000                | -                      | -                      |
| 3       | Öncelikli Sektörler Başta Olmak Üzere Yeşil Dönüşüm Uyumunun Tespit Raporu                                    | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 6         | 1/2024                      | 1/2024                  | 250.000                | -                      | -                      |
| 4       | TR63 Bölgesi Sanayi Sektörünün Dijitalleşme Yol Haritasının Hazırlanması                                      | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 6         | 1/2025                      | 1/2025                  | -                      | 150.000                | -                      |
| 5       | Zeytinyağında Verimliliği ve Rekabetçiliği Artırmaya Yönelik Uluslararası İş Birlikleri Çalışmaları           | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 30        | 1/2024                      | 1/2026                  | 10.000                 | 20.000                 | 20.000                 |
| 6       | Zeytinyağı Sektörüne Yönelik UR-GE Çalışmaları                                                                | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 12        | 2/2024                      | 1/2025                  | 150.000                | 150.000                | -                      |
| 7       | Yeşil Dönüşüm Konusunda Üniversite- Sanayi İş Birliklerinin Yapılması                                         | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 1/2024                      | 2/2026                  | 50.000                 | 50.000                 | 50.000                 |
| 8       | Model Fabrikalar İle İş Birlikleri Yapılması                                                                  | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 30        | 2/2024                      | 2/2026                  | 25.000                 | 25.000                 | 25.000                 |
| 9       | Uluslararası Kuruluşlarla İş Birliği Çalışmaları                                                              | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 1/2024                      | 2/2026                  | 20.000                 | 20.000                 | 20.000                 |
| 10      | Yeşil Dönüşüme Uyumun Artırılması için Üniversite- Sanayi İş Birliği Pilot Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 18        | 2/2024                      | 2/2025                  | 250.000                | 250.000                | -                      |
| 11      | İstihdam Garantili Eğitim Programları                                                                         | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 36        | 1/2024                      | 2/2026                  | 250.000                | 250.000                | 250.000                |
| 12      | Beceri Geliştirme (Upskill- Reskill )Programları                                                              | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 36        | 1/2024                      | 2/2026                  | 250.000                | 250.000                | 250.000                |

|    |                                                                                             |          |                                                           |    |        |        |             |           |           |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-----------------------------------------------------------|----|--------|--------|-------------|-----------|-----------|
| 13 | İşletmelerde Yalın Liderler Yetiştirilmesi                                                  | Faaliyet | Kapasite Geliştirme                                       | 12 | 2/2024 | 1/2025 | 250.000     | 250.000   | -         |
| 14 | İşletmelere Yalın Üretim Danışmanlığı Verilmesi                                             | Faaliyet | Kapasite Geliştirme                                       | 24 | 1/2025 | 2/2026 | -           | 150.000   | 200.000   |
| 15 | İstihdam Edilebilirliğin Artırılması Teknik Destek Programı                                 | Program  | Teknik Destek                                             | 36 | 1/2024 | 2/2026 | 1.000.000   | 2.000.000 | 3.000.000 |
| 16 | Özel Sektöre Yönelik Yeşil Dönüşüm Teknik Destek Programı                                   | Program  | Teknik Destek                                             | 24 | 1/2025 | 2/2026 | -           | 3.000.000 | 3.000.000 |
| 17 | Sosyal Olarak Kapsayıcı Yeşil Geçiş Projesi (Socially Inclusive Green Transition - SoGreen) | Proje    | AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler | 30 | 2/2024 | 2/2026 | -           | -         | -         |
| 18 | Yıkıntı Atıkları Geri Dönüşüm Projesi                                                       | Proje    | AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler | 12 | 1/2024 | 2/2024 | -           | -         | -         |
| 19 | Aday Avrupa Dijital İnovasyon Merkezi                                                       | Proje    | AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler | 30 | 2/2024 | 2/2026 | -           | -         | -         |
| 20 | Mobilya Sektöründe Gelişme Eksenlerinin Desteklenmesi Programı                              | Program  | Diğer Proje ve Faaliyetler                                | 30 | 2/2024 | 2/2026 | -           | -         | -         |
| 21 | Mesleki Eğitimin Geliştirilmesi Programı                                                    | Program  | Diğer Proje ve Faaliyetler                                | 18 | 1/2024 | 1/2025 | -           | -         | -         |
| 22 | Dijital Dönüşüm Merkezi                                                                     | Proje    | Diğer Proje ve Faaliyetler                                | 36 | 1/2024 | 2/2026 | -           | -         | -         |
| 23 | Devam Eden Program / Projeler                                                               | Proje    | Proje Teklif Çağrısı/Güdümlü Proje/CMDP/BOTAP             | 24 | 1/2024 | 2/2025 | 162.034.485 |           |           |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                    |                  |                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|------------------|------------------|
| <b>Devam Eden Projeler (Bütçe Detayı)</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Finansman Desteği Programı</b><br/>2020 Yılı MODES (17.039 TL)<br/>2022 Yılı GIDA (598.933 TL)</li> <li>• <b>Güdümlü Proje Desteği</b><br/>Kireçlik Yarma Sistemi Ortak Üretim Tesisi (5.950.798 TL)<br/>İskenderun Teknik Üniversitesi (İSTE) Kaynak Teknolojileri Mükemmeliyet Merkezi (4.504.965 TL)</li> <li>• <b>Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı</b><br/>Kırıkhan Mobilya Sektörü Ortak Üretim Merkezi (6.867.000 TL)</li> <li>• <b>BOTAP</b><br/>Reyhanlı SS Zemin ve Çevre Düzenlemesi (29.720.000 TL)<br/>İskenderun Üretim Atölyesi (9.856.000 TL)<br/>Kireçlik Yarma Ortak Üretim Tesisi İhya Edilmesi (7.519.750 TL)<br/>Dericiler Sitesi Yapımı (72.000.000 TL)<br/>Teknik Makina ve Sanatkârları Küçük Sanayi Sitesi'nde Deprem Hasarının Giderilmesi (25.000.000 TL)</li> </ul> |                    |                  |                  |
| <b>TOPLAM:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>165.239.485</b> | <b>6.565.000</b> | <b>6.815.000</b> |

**f. İzleme ve Değerlendirme**

Verimlilik SOP'un koordinasyonunun sağlanmasından ve sekretaryasından Sanayide Verimlilik Birimi sorumludur. Verimlilik SOP kapsamında diğer birimlerin sorumluluğunda yer alan faaliyetler de bulunmaktadır.

## 2.2. Destinasyon Yönetimi Odaklı Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı

### a. Amaç

**Genel Amaç:** TR63 Bölgesi'nin stratejik sektörleri arasında yer alan turizm sektöründe, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli deprem felaketinin etkilerini azaltarak istihdam artışı sağlanması; iş birliği, analiz, tanıtım ve pazarlama çalışmaları ile bölgeye kazandırılacak yeni rotalar sayesinde bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amaçlanmaktadır.

**Özel Amaç 1:** Paydaşlar arasında iş birliği ve koordinasyonun geliştirilmesi

**Özel Amaç 2:** Afet sonrası turizm sektöründe fiziki, teknolojik ve kurumsal altyapının iyileştirilmesi

**Özel Amaç 3:** Tematik turizm rotalarının bölgeye kazandırılması ve geliştirilmesi

**Özel Amaç 4:** TR63 Bölgesi'nde destinasyon odaklı tanıtım ve pazarlama çalışmalarının yürütülmesi.

### b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Tüm toplumların temel hedefi ekonomik büyümeyi sağlayarak daha müreffeh bir yaşam sürmektir. Bu amaca ulaşmak için sahip olunan fiziki, beşeri ve sosyal sermayeyi arttırmaya yönelik politikalar uygulanmasının yanı sıra doğal kaynaklar, işgücü gibi kaynakları da daha verimli ve etkin kullanmaya yönelik politikalar geliştirilmektedir. Bu politikalar dönemin şartlarına, sosyokültürel yapıya, politik ortama, coğrafi koşullara göre değişiklik gösterebilmektedir. 20.yy.dan itibaren hızla gelişen teknoloji, küreselleşen dünyamızı küçük bir köy haline getirmiştir. Bu gelişim ulaşım ve iletişimde sınırları ortadan kaldırarak “Turizm” sektörünün ekonomik büyümede önemli bir değişken olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Turizm sektörü hem makroekonomik hem de mikroekonomik değişkenleri etkileyerek, ekonomiyi doğrudan ve/veya dolaylı etkileyebilmektedir. Özellikle yarattığı çarpan etkisi, elde edilen katma değeri arttırmaktadır. Turizm artık sadece gelişmiş ülkeler için değil gelişmekte olan ülkeler için de ekonominin önemli gelir kaynaklarından birisi haline gelmiştir. Toplam iktisadi faaliyetler içerisindeki ağırlığı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, turizm sektörü ekonomik büyüme ve kalkınma hedeflerini desteklemekte, istihdam artışı sağlamada ve döviz kazandırma faaliyetlerinde önemli roller üstlenmektedir. Turizm sektörünü yaklaşık 334 milyon kişi ile dünya işgücünün %10'unun oluşturmakta iken bu oran Türkiye'de %9,3'tür (TÜİK, 2021). Ayrıca çeşitlenen turizm sektörü yeni işkolları oluşturarak hem istihdamın artmasına hem de işsizliğin azalmasına katkı sağlamaktadır.

Ajans tarafından turizm sektöründe aktörler arasında eşgüdüm ve iş birliğini tesis etmek, dağınık olarak yürütülen turizm faaliyetleri yerine bütünsel stratejilerinin uygulanmasını sağlamak, organizasyonel süreç iyileştirmeleri yönünde çalışmalar gerçekleştirmek, tematik odaklanmayı oluşturmak ve destek mekanizmalarının da sağlıklı destinasyon yönetimi uygulanması yönünde belirlenmiş bu konularda uygulanması hedeflenmektedir.

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremlerin ülkemize maliyeti yaklaşık 2 trilyon TL (103,6 milyar dolar) olarak hesaplanmış olup bu rakam, 2023 yılı milli gelir beklentisinin yaklaşık %9'una denk gelmektedir. Depremler, 1999 yılında meydana gelen Marmara Depreminden yaklaşık 6 kat daha fazla maddi hasar ve kayıplar vermemize de neden olmuştur. (T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023). Yaşanan bu depremler TR63 Bölgesi'nde yer alan üç ilde de yıkıcı etkiler meydana getirmiştir. Ayrıca

bu depremler turizm sektörü üzerinde de yıkıcı etki göstermiş, bölgedeki turistik destinasyonlar ve ilgili kuruluşlar, azalan ziyaretçi sayısı ve düşen gelir zorluklarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Depremlerde, üç yüz binden fazla bina yıkılmış veya yıkılmayan binalar çeşitli derecelerde hasar almıştır. Yıkılan binaların içerisinde bölge turizmi için önem arz eden tarihi ve kültürel değerler, konaklama tesisleri, seyahat acenteleri ve yiyecek içecek işletmeleri de bulunmaktadır. Depremden etkilenen bu şehirler turizm açısından önem arz etmektedir. Çünkü bu şehirler yerel halk ve girişimciler için önemli bir gelir kapısı fonksiyonu görmektedir. Depremler sonucunda birçok insan işsiz kalmış ve birçok işletme ekonomik olarak sıkıntı çekmeye başlamıştır. Yerel halkın belli bir bölümünün turizm sektöründen kazanç sağlıyor veya istihdam ediliyor olması ve girişimcilerin ekonomik olarak büyük sorunlarla boğuşması bu şehirlerin hızlı bir şekilde toparlanması gerektiğini göstermektedir.

Depremden etkilenen şehirler kültürel varlıklar ve turizm çeşitliliği açısından oldukça zengindir. Hatay; UNESCO Yaratıcı Şehirler listesinde gastronomi şehri unvanına sahip iken edebiyat alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ulusal Listesi içerisinde yer alan Kahramanmaraş; 2023 yılında EXPO kapsamında önemli organizasyonlara ev sahipliği yapmaktadır.

Bölge turizmi için önemli olan konaklama tesisleri depremden büyük zarar görmüşlerdir. Depremde en çok hasar alan il olan Hatay'da 57 adet turizm işletme belgeli tesisten sadece 16 tesis, 165 adet basit konaklama belgeli tesisten 76 tesis faaliyetine devam edebilmektedir. 2022 yılı itibariyle, turizm işletme belgeli tesislerin 5675 olan yatak kapasitesi afet sonrası 1270'e düşmüştür. Basit konaklama belgeleri tesislerde ise yatak kapasitesi 8664'ten 4621'e düşmüştür. Turizm işletme belgeli 10 adet yeme/içme işletmesinin tamamı yıkılmıştır. Hatay ilindeki vahim tablonun bir benzeri, Kahramanmaraş ilinin Ekinözü ve Elbistan ilçelerinde yaşanmıştır. Ekinözü ilçesinde 32 adet basit konaklama belgeli tesisin 24'ü, Elbistan ilçesinde 6 tesisin 5'i yıkılmıştır.

Afetler sonrası toparlanma; kısa, orta ve uzun vadeli planlamalarla hasar gören veya yıkılan başlıca turistik cazibe merkezlerini restore etme kabiliyeti ve pazarlama yoluyla turizm destinasyonunun imajını eski haline getirmek ile mümkün olabilmektedir.

Hatay'ın Antakya ilçesinde genel olarak yıkımın büyüklüğü sebebi ile sonuç odaklı programımızın süresi olan 3 yılda turizmin eski haline getirilmesi mümkün görülmemektedir. Ancak söz konusu süre içerisinde, hayatın devam ettiği ve iç göç sebebi ile kapasite yetersizliği ile karşı karşıya kalan Arsuz, Samandağ, İskenderun gibi ilçelerde turizm yatırımlarının ve sektöre verilen desteklerle kapasite artırımına katkı sağlanması hedeflenmelidir. Bölgenin kısa vadeli ihtiyacını gidermek için yapılacak çalışmalar, orta ve uzun vadede turizm rotası oluşturulmasına da ciddi katkı sağlayacaktır.

Deprem sonrası sektörün hızlı şekilde harekete geçirilebilmesi için bölge şartlarına uygun yeni konaklama modelleri geliştirilmesi gerekmektedir. Bungalov evler odaklı tesisler veya glamping tesisleri hem hızlı bir şekilde kurulabilecek hem de bir otel konforunda hizmet sunabilecek tesislerdir. Turizm sektöründeki bu farklı modelle hazırlanan On İkinci Kalkınma Planı'nın kamuoyuna açıklanan "afete dayanıklı evler yapılması" bileşeniyle de örtüşmektedir. Seyahat acenteleri, depremin etkilediği turistik destinasyonlar ile zarar görmemiş turistik destinasyonların bir kombinasyonunu oluşturup afet turizmi odaklı paketler tasarlayarak yeniden yapılanma aşamasında bölgeye farklı ilgi alanlarına sahip turistleri çekebilir; bu sayede bölge turizmi canlılığını korumaya devam edebilir. Afet öncesi turizm sektöründe faaliyet gösteren tesislerin yeniden inşa edilebilmesi için finansman desteği sağlanması önem arz etmektedir. Sektördeki yeni girişimler ve istihdama yönelik ajans destekleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün kalkınma ajanslarıyla işbirlikleri

sonucunda 2024 yılı için belirlemiş olduğu kadın girişimciliği ve kadın istihdamı temalarına uygun faaliyetler olacaktır.

Ulusal ölçekli planlarda, turizm sektörü öncelikli gelişme alanları içerisinde sayılarak destinasyon yönetimi odaklı anlayışının geliştirilmesine yönelik politika ve stratejilere yer verilmiştir. Ulusal ölçekli turizm politikalarından hareketle hazırlanan, bölgesel ölçekli çalışmalarda ise “bütüncül ve sürdürülebilir destinasyon deneyimi geliştirme” yaklaşımının benimsenmiştir. Hazırlanan Hatay Turizm Stratejisi ve Eylem Planında “bütüncül ve sürdürülebilir destinasyon deneyimi geliştirme” yaklaşımının benimsendiği ifade edilmiştir. Kahramanmaraş İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planında, turizm konusunda tüm taraflar arasında eşgüdümü sağlayacak ilgili kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının yer aldığı bir çatı platform kurulması önceliklendirilmiştir. Osmaniye İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planında, destinasyon yönetim örgütünün gerekliliğine vurgu yapılmış ve Osmaniye Turizm Yönetişim Modeli yapısı sunulmuştur.

Turizm Sektörü gerek ülke içinde gerekse ülke dışında yaşanan siyasi ve ekonomik şoklara karşı kırılgan bir yapıya sahiptir. TR63 Bölgesi illerinden Hatay ilinin konumu sebebi ile bu kırılganlığı nispeten yüksektir. Turizm sektörünün çeşitlendirilmesi bir taraftan gelirlerin artmasını sağlarken diğer taraftan sektörü çeşitli risk unsurlarına karşı daha dayanıklı hale getirilmesini sağlayacaktır. Destinasyon odaklı turizm geliştirme stratejileri ile çeşitlendirilecek bölgenin turistik cazibesi dört mevsime yayılarak, turizmden elde edilecek gelir ve istihdamda sürdürülebilirlik sağlanabilecektir.

Bölge illerinin tüm gelişme eksenlerine ve tematik gelişme eksenlerinin turizm alt bölgeleri bazında yoğunlaşma durumlarına bağlı olarak belirlenen “öncelikli alanlar” değerlendirildiğinde;

- Destinasyon temel altyapılarının sağlanması gelişme ekseninde turizm değerleri ve destinasyon ile ilgili alt ve üstyapıların ana ilkeler (temiz, güvenli, kolay/teknolojik) doğrultusunda iyileştirilmesi, bölgesel turizm ürünü geliştirme ve alt destinasyonların pazarlanması,
- Gastronomi turizmi gelişme ekseninde Adana, Osmaniye, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin Gastronomi Turizmi Koridorunun geliştirilmesi,
- İnanç turizmi gelişme ekseninde Tarsus, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Diyarbakır İnanç Turizmi Koridorunun geliştirilmesi,
- Deniz, Dalış ve Rüzgâr Sporları Turizmi Gelişme Ekseninde İskenderun-Arsuz koridoru ve Samandağ-Yayladağı koridorunun geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yukarıda sıralanan öncelikli gelişme eksenleri kapsamında belirtilen destinasyonların desteklenmesi bölge turizmi çeşitlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Gastronomi, inanç, deniz, dalış turizmi ile rüzgar sporları rotalarına ek olarak;

- Kamp, Karavan Turizmi Rotası: 2020 yılından itibaren Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda karavan turizminin ulusal ve uluslararası alanda geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlatılmış olup bu doğrultuda Bakanlık tarafından Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) karavan turizmi konusunda koordinatör ajans olarak belirlenmiştir. KUZKA koordinasyonunda Türkiye Potansiyel Karavan Alanları Saha Tespit Çalışması yürütülmüş ve ajansımız tarafından bölgemizde potansiyel karavan

alanları tespit edilmiştir. 2024 yılı ile birlikte ilave karavan alanlarının yanı sıra kamp alanlarının tespit çalışmaları da sürdürülecek başta İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları olmak üzere belediye ve sivil toplum kuruluşları ile söz konusu alanlara yatırım yapılmasına yönelik iş birliği çalışmaları yürütülecektir.

- Bisiklet Rotası: Avrupa Bisiklet Federasyonu (ECF) tarafından geliştirilmiş bir proje olan Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı (EuroVelo), Avrupa’da 19 uzun rotanın yer aldığı bir projedir. Ülkemizde Kırklareli EuroVelo 13 Demir Perde Yolu’na, İzmir EuroVelo 8 Akdeniz Rotası’na dahil olmuştur. İstanbul ise söz konusu ağa başvuru sürecindedir. Çeşitli başvuru kriterlerine sahip EuroVelo’da Batı Akdeniz, Çukurova, Doğu Akdeniz ve İpekyolu Kalkınma Ajansları iş birliğinde rota belirleme çalışmaları yürütülecektir.

Bölgenin sürdürülebilir gelişimi için il bazında destinasyon odaklı turizm eylem planları güncellenmeli; afet sonrası yeniden yapılan, destinasyon imaj ve pazarlama stratejileri çalışmaları ile bölge ile ilgili olumsuz algının değiştirilmesine odaklanılmalıdır.

2024 Çalışma Programı kapsamında planlanan faaliyetler; 2024-2028 On İkinci Kalkınma Planı Öncelikli Gelişme Alanları içerisinde yer alan Turizm sektörü başlığı içerisinde belirtilen aşağıdaki amaç, politika ve tedbirlerle ilintilidir.

- Amaç 522: Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelinin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması amaçlanmaktadır.”,
- Politika ve Tedbirler 527.5: Kültür ve turizm güzergahları geliştirilerek ziyaretçi kalış süresinin ve harcamalarının artırılması sağlanacaktır.” ,
- Bölgesel Gelişme başlığı altında belirtilen ; “Amaç 894: Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerden etkilenen illerin sosyoekonomik kalkınmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.”
- “Amaç 894.1: Depremden etkilenen bölgede; kısa, orta ve uzun vadeli ekonomik, sosyal ve kurumsal alanlarda yapılacak iyileştirmeleri kapsayan bölgesel gelişme stratejisi hazırlanacaktır.”
- Kırsal Kalkınma başlığı altında yer verilen “ Amaç 898.3: Kırsal ekonominin büyümesi için desteklenecek tarım dışı sektörler çeşitlendirilerek girişimcilik ve kırsal yenilikçilik teşvik edilecektir.”
- Turizm Sektörü Hedefleri tablosunda sıralanan “ turizm geliri, ziyaretçi sayısı, turizm gelirinin GSYH içerisindeki payı, ziyaretçi başına ortalama harcama, ortalama konaklama süresi ve ziyaretçi başına gecelik gelir” hedeflerinin gerçekleştirilmesi

2024 Çalışma Programı turizm faaliyetleri, aynı zamanda 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planında ve “ekonomik ve sosyal toparlanmasını sağlamış, afetlere karşı dirençli bölge” olarak belirlenen

bölge vizyonu ile alakalıdır. 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planında yer verilen stratejik önceliklerin gerçekleştirilmesi amacıyla belirlenen;

- Turizm tesislerinde fiziki ve teknik koşullar ile hizmet kalitesi iyileştirilecektir,
- TR63 Bölgesi'nde tematik rotalar geliştirilecektir,
- Turizm rotalarının ve turizm ürünlerinin bölgesel ve ulusal tanıtımı gerçekleştirilecektir,
- Bölgenin kaybettiği insan kaynağı kapasitesi yeniden geliştirilecektir,
- Kırsalda geçim kaynaklarının çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir

tedbirleri ile uyumlu olarak hazırlanmıştır.

**c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri**

**Tablo 3. Destinasyon SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri**

| Özel Amaç | Gösterge Adı                                                                                            | Birim | Türü  | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                                                                        |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------------|-------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1,3,4     | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurullarında alınan kararlar doğrultusunda ticarileşen rota/destinasyon sayısı | Adet  | Sonuç | -            | 3     | Ajans faaliyet raporları, toplantı tutanakları                                           |
| 2,4       | Hazırlanan raporlar doğrultusunda altyapısı geliştirilen destinasyon sayısı                             | Adet  | Sonuç | -            | 3     | Ajans faaliyet raporları, toplantı tutanakları                                           |
| 2,4       | Yabancı Ziyaretçi Sayısı Artışı                                                                         | %     | Sonuç | -            | 10    | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları raporları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri kayıtları |
| 2,4       | Yerli Ziyaretçi Sayısı Artışı                                                                           | %     | Sonuç | -            | 20    | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları raporları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri kayıtları |
| 2         | Toplam Geceleme Sayısı Artışı (2022 yılı ile karşılaştırılacaktır)                                      | %     | Sonuç | -            | 30    | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları raporları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri kayıtları |
| 2         | Toplam yatak sayısı artışı (2023 yılı ile karşılaştırılacaktır)                                         | %     | Sonuç | -            | 50    | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları raporları, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri kayıtları |
| 2         | Eğitimler sonrasında istihdam edilen genç sayısı                                                        | Kişi  | Sonuç | -            | 30    | Ajans Faaliyet Raporları                                                                 |
| 1         | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları iş birliğinde hazırlanan yayın sayısı                                | Adet  | Çıktı | -            | 9     | Ajans faaliyet raporları                                                                 |
| 1         | İş birliği yapılan kurum/kuruluş sayısı                                                                 | Adet  | Çıktı | -            | 30    | Ajans faaliyet raporları                                                                 |
| 2         | Afet sonrası hizmete açılan konaklama tesisi sayısı                                                     | Adet  | Çıktı | -            | 30    | Ajans faaliyet raporları                                                                 |
| 2         | Eğitim verilen konaklama tesisi, restoran vb. çalışanı sayısı                                           | Kişi  | Çıktı | -            | 50    | Ajans faaliyet raporları<br>Eğitim Katılımcı İmza Föyleri, program sonuç belgeleri       |
| 2         | Gerçekleştirilen eğitim sayısı                                                                          | Adet  | Çıktı | -            | 9     | Ajans faaliyet raporları                                                                 |



|     |                                                                 |      |       |   |   |                                                                           |
|-----|-----------------------------------------------------------------|------|-------|---|---|---------------------------------------------------------------------------|
| 2,4 | Düzenlenen toplantı/konferans/çalıştay sayısı                   | Adet | Çıktı | - | 6 | Ajans faaliyet raporları<br>Web haber<br>Çalışma ziyareti sonuç raporları |
| 2,4 | Blogger, influencer, B2B vb. tanıtım etkinlikleri               | Adet | Çıktı | - | 3 | Ajans faaliyet raporları<br>İmza föyü<br>Web haber                        |
| 2,4 | Yat turizminin geliştirilmesine yönelik hazırlanan yayın sayısı | Adet | Çıktı | - | 1 | Ajans faaliyet raporları                                                  |
| 2,3 | Tespit edilen bisiklet rotası sayısı                            | Adet | Çıktı | - | 1 | Ajans faaliyet raporları                                                  |
| 2,3 | Tespit edilen kamp-karavan alanı sayısı                         | Adet | Çıktı | - | 2 | Ajans faaliyet raporları                                                  |
| 2   | Sokak sağlıklaştırma çalışması                                  | Adet | Çıktı | - | 1 | Destek Programları Sonuç Raporları                                        |

#### **d. Proje ve Faaliyetler**

##### **I. Araştırma, Analiz ve Programlama**

- Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

2018-2023 yıllarını kapsayan dönem için hazırlanan Hatay ili Turizm Stratejisi ve Eylem Planı'nın yenilenmesi çalışması; depremde en çok hasarı alan Hatay turizminin deprem sonrası mevcut durum analizinin yapılması ve deprem öncesi durumuna getirilebilmesi için kısa, orta ve uzun vade planlamaların ve yol haritasının ortaya konulması açısından önemlidir. Bu çalışma aynı zamanda turizm talepleri ve pazar araştırması, turizm kentleri ile karşılaştırmalı analizler ve ziyaretler, turizm değer zinciri araştırması, tematik gezi rotaları hazırlanması, turizm hedef strateji ve faaliyetleri kapsayarak bölgedeki tüm paydaşlar için rehber niteliğinde bir çalışma olacaktır.

- Kahramanmaraş İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

2020-2024 yıllarını kapsayan dönem için hazırlanan Kahramanmaraş ili Turizm Stratejisi ve Eylem Planı'nın yenilenmesi çalışması; il turizminin mevcut durumunun ortaya konulması ile kısa, orta ve uzun vade planlamaların ve yol haritasının ortaya konulması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma aynı zamanda turizm talepleri ve pazar araştırması, turizm kentleri ile karşılaştırmalı analizler ve ziyaretler, turizm değer zinciri araştırması, tematik gezi rotaları hazırlanması, turizm hedef strateji ve faaliyetleri kapsayarak bölgedeki tüm paydaşlar için rehber niteliğinde bir çalışma olacaktır.

- Osmaniye İli Turizm Strateji ve Eylem Planı

2024 yılı itibarıyla geçerliliği sona erecek son Osmaniye ili Turizm Stratejisi ve Eylem Planı'nın yenilenmesi çalışması; il turizminin mevcut durumunun ortaya konulması ile kısa, orta ve uzun vade planlamaların ve yol haritasının ortaya konulması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışma aynı zamanda turizm talepleri ve pazar araştırması, turizm kentleri ile karşılaştırmalı analizler ve ziyaretler, turizm değer zinciri araştırması, tematik gezi rotaları hazırlanması, turizm hedef strateji ve faaliyetleri kapsayarak bölgedeki tüm paydaşlar için rehber niteliğinde bir çalışma olacaktır.

- Hatay İli Afet Sonrası Sektör Yeniden Yapılanma, Destinasyon İmajı ve Pazarlama Stratejileri Çalışması

TR63 Bölgesi, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerden en büyük zararı gören bölgedir. En başta turizm sektörü açısından büyük darbe alan bölgenin önce yerelde ardından küreselde afet bölgesi algısının değiştirilmesi bölge halkı ve ülkemiz ekonomisi açısından önem arz etmektedir. Bölge yeniden yapılandırılırken kültür ve turizm konusunda bilinirliğinin yeniden kamuoyuna hatırlatılması, bölgenin afet bölgesi imajından Turizm Destinasyonu imajına profesyonelce taşınması gerekmektedir. Bölgenin kültür, gastronomi, inanç, sahil, kamp ve karavan, bisiklet rotalarının belirlenmesi çalışması ile koordineli olarak bölgede hizmet veren işletmelere kurumsal ve hizmet kalitesinin standardının yükseltilmesi amacı ile uygulanacak stratejileri ve izlenecek yol haritasını içeren destinasyon pazarlaması çalışmaları amaçlanmıştır.

## **II. İş Birliği ve Koordinasyon**

- İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu Çalışmaları

Bölgede bütünsel turizm yönetiminin sağlanması doğrultusunda koordinasyonunda il bazlı Destinasyon Yönetim Organizasyonları (DYO) kurulması planlanmış olmakla birlikte süreç içerisinde ajansın DYO amaçları ile örtüşecek şekilde Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinasyonunda İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları yapısı oluşturulmuştur. Bu kapsamda ajansımızın DYO yapısı altında planlanan strateji geliştirme ve eğitim/bilgilendirme faaliyetleri İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu çatısı altında gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

- Akdeniz Sınır Ötesi İş Birliği Çalışmaları

Interreg NEXT Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İş Birliği Programı'nın Yönetim Makamı Sardunya Özerk Bölgesi Yönetimi'dir. 2021-2027 döneminde programa katılması beklenen ülkeler Cezayir, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Mısır, Fransa, Yunanistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Lübnan, Malta, Filistin, Portekiz, İspanya, Tunus'tur. Programın Türkiye'deki program alanında Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, illeri de yer almaktadır. Ülkemiz tarafından programa ilk kez katılım sağlanmakta olup 2021-2027 hazırlık sürecinin ilk aşamasından beri sürece dahil olunmuştur. Program belgesi Aralık 2022'de Avrupa Komisyonu tarafından onaylanmıştır. Programın yeni dönem bütçesi 281.473.092,00 avrodur. Programdan faydalanabilmek amacı ile ilgili iş birliği, koordinasyon ve danışmanlık çalışmaları planlanmaktadır.

## **III. Tanıtım ve Yatırım Destek**

- Bölge Tanıtım Çalışmaları

TR63 Bölgesi illerinin tanıtımı için :

- Önde gelen ulusal ve uluslararası medyaya yönelik içeriklerin oluşturulması, Google, Facebook, Youtube, Instagram vb. mecralar aracılığıyla içeriklerin yaygınlaştırılması
- Ulusal gazete, dergi, TV, internet siteleri ve billboardlarda bölgenin tanıtım çalışmaları,
- Influencer, seyahat yazarı ve bloggerların bölgeye davet edilmesi ve bölgeye dair paylaşım yapmaları ile özellikle sosyal medyayı aktif olarak kullanan kitleye yönelik pazarlama yapılması,
- Afet öncesi film platosu olarak öne çıkmayı başaran özellikle Hatay ilinin afet sonrası da film platosu olarak değerlendirilip bölgenin tanıtımına katkı sağlamak, yerli ve yabancı yapımcılar ve sektör kuruluşları ile iş birliğinin geliştirilmesi,
- Hatay İlinin kültür varlığı zenginliklerinin afet öncesi ve sonrası hikayelerinin sanat aktiviteleri ile bütünleştirilmesi, afet bölgelerinde ve expo alanlarında konserler düzenleyerek ile bölgenin sosyal anlamda toparlanmasına ve ulusalda tanıtımına katkı sağlanması,
- Ajansımız desteğiyle oluşturulan, doğal ve kültürel potansiyeli ile Türkiye'nin en görkemli seyir teraslarından olan Ali Kayası, orta ve uzun vadede başlı başına bir turizm

destinasyonu olmaya adaydır. Ali Kayası bölgesinde kırsal alanlarda da alternatif turizm yatırımlarının kamu ve özel sektör eliyle hızlanacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda bölgenin cazibesini ortaya koyacak şekilde yerli ve yabancı basejump sporcularının Ali Kayası Seyir Terası'ndan Menzelet Barajı'na gerçekleştirecekleri atlayışlarla bölgenin ulusal ve uluslararası alanda görünürlüğünün ve bilinirliğinin artırılması,

- Bisiklet konusunda öne çıkan süreli yayınlarda, bölgenin bisiklet rotalarının yer almasının sağlanması,
- Ajansımız desteği ile afet bölgesinde 2024 yılı içerisinde tamamlanarak hayata geçmesi planlanan ve henüz proje aşamasında büyük ilgi gösterilen Antakya Gastronomi Çarşısı'nda ünlü şeflerin katılım sağlayacağı gastronomi etkinliği gerçekleştirilmesi,
- Kaleler Şehri Osmaniye ilinde yer alan kalelerimizin tanıtımı ile ilgili görsel ve yazılı çalışmaların yapılması,
- Geleneksel Yayladağı Aba Güreşi Kültür ve Sanat Festivali'ne katkı sağlayarak ile bölge tanıtımına katkı sağlamak,
- Ajansımız desteği ile hayata geçirilen “Yayladağı Dalış Akademisi” ve 2022 Yılı Cazibe Merkezleri Destekleme Programı kapsamında desteklenerek 2024 yılı içerisinde hayata geçirilmesi planlanan “Doğu Akdeniz’de Dalış ve Yat Turizminin Geliştirilmesi Projesi” alanlarında ulusal ve uluslararası dalış etkinlikleri faaliyetlerinde yer almak

amaçlanmaktadır.

- Gastronomi Rotası Çalışmaları

Kalkınma Ajansları Eşleştirme Programı kapsamında gastronomi alanında Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ile İpekyolu Kalkınma Ajansı eşleştirilmiştir. Gastronomi alanında gerçekleştirilecek iş birliği çalışmalarına Çukurova Kalkınma Ajansı (ÇKA) da dahil edilerek 3A (Adana, Antakya, Antep) Projesi geliştirilmiş olup proje kapsamında ortak tanıtım çalışmalarının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Kalkınma ajanslarının yanı sıra turizm sektöründe faaliyet gösteren ulusal turizm paydaşları ile de iş birliğine yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

- St. Paul İnanç Turizmi Rotası Çalışmaları

Batı Akdeniz, Çukurova ve Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansları iş birliğinde bölge inanç turizmi varlıkları bütüncül şekilde ele alınarak St. Paul Kilisesi ekseninde inanç turizmi varlıklarının altyapı eksikliklerini gidermek, ziyaretçi sayısını artırmak ve turizm rotaları oluşturmak amacıyla strateji geliştirme, projelendirme, rota oluşturma tanıtım ve pazarlama çalışmaları gerçekleştirilecektir. Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İş Birliği Programı kapsamında değerlendirilmesi ve desteklenmesi planlanmaktadır.

- Doğu Akdeniz Kıyılarında Yat ve Dalış Turizmi Rotasının Geliştirilmesi

Doğu Akdeniz kıyılarında yat turizmi Marmara, Ege, Batı Akdeniz bölgelerinin düzeyinde canlılığa sahip değildir. Ancak Mersin ili Aydıncık ilçesinde kurulum aşamasında olan yat limanından başlayarak, Mersin Marina, Adana ili Yumurtalık ilçesinde kurulması planlanan yat limanı, İskenderun

Balıkçı Barınağı, Arsuz Madenli Yat Limanı ve Su Sporları Merkezi ve Yayladağı Dalış Akademisi birlikte değerlendirildiğinde Doğu Akdeniz kıyıları yat turizmi açısından önemli bir potansiyeli barındırmaktadır. Bu doğrultuda Çukurova Kalkınma Ajansı iş birliğinde Doğu Akdeniz limanlarının yat turizmi açısından varış noktası haline gelmesi amacıyla tanıtım ve planlama çalışmaları gerçekleştirilecektir.

- Kamp-Karavan Turizmi Alanlarının Tespiti Çalışması

2020 yılından itibaren Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda karavan turizminin ulusal ve uluslararası alanda geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlatılmış olup bu doğrultuda Bakanlık tarafından Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (KUZKA) karavan turizmi konusunda koordinatör ajans olarak belirlenmiştir. KUZKA koordinasyonunda Türkiye Potansiyel Karavan Alanları Saha Tespit Çalışması yürütülmüş ve ajansımız tarafından bölgemizde potansiyel karavan alanları tespit edilmiştir. 2024 yılı ile birlikte ilave karavan alanlarının yanı sıra kamp alanlarının tespit çalışmaları da sürdürülecek ve başta İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları olmak üzere belediye ve sivil toplum kuruluşları ile söz konusu alanlara yatırım yapılmasına yönelik iş birliği çalışmaları yürütülecektir.

- TR63 Bölgesi Bisiklet Rotalarının Tespiti Çalışması

Avrupa Bisiklet Federasyonu (ECF) tarafından geliştirilmiş bir proje olan Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı (EuroVelo) Avrupa’da 19 uzun rotanın yer aldığı bir projedir. Ülkemizde Kırklareli EuroVelo 13 Demir Perde Yolu’na, İzmir EuroVelo 8 Akdeniz Rotası’na dahil olmuş İstanbul ise söz konusu ağa başvuru sürecindedir. Çeşitli başvuru kriterlerine sahip EuroVelo’da Batı Akdeniz, Çukurova, Doğu Akdeniz ve İpekyolu Kalkınma Ajansları iş birliğinde rota belirleme çalışmaları yürütülecektir.

#### **IV. Ajans Destekleri**

- Turizme Yönelik Teknik Destek Programı (Özel Sektör)

2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda Sanayi ve Hizmetler Sektöründe İyileşmenin Sağlanması stratejik önceliği altında “Bölgenin kaybettiği insan kaynağı kapasitesi yeniden geliştirilecektir.” tedbirine yer verilmiştir. Bu kapsamda 2024, 2025 ve 2026 yıllarında uygulanması planlanan Turizme Yönelik Teknik Destek Programı ile TR63 Bölgesi'nde turizm sektöründe yer alan aktörlerin yerel ve bölgesel kalkınma açısından önem arz eden ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hizmet sunma anlamında sorun yaşayan özel sektör paydaşlarına kadın istihdamı ve genç istihdamı sağlanması koşulu ile eğitim desteği verilmesi amaçlanmaktadır.

- Destinasyon Odaklı Teknik Destek Programı (Genel)

2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda Sanayi ve Hizmetler Sektöründe İyileşmenin Sağlanması stratejik önceliği altında “Bölgenin kaybettiği insan kaynağı kapasitesi yeniden geliştirilecektir.” tedbirine yer verilmiştir. Bu kapsamda kültür ve turizm alanında faaliyet gösteren STK ve kamu kurumlarına eğitimler verilmesi planlanmaktadır. Bölgede destinasyon yönetimi mantığıyla yeni turizm destinasyonlarının oluşturulması ve mevcutlarının geliştirilmesi, hedef pazarların çeşitlendirilmesi, alternatif turizm türlerinin yaygınlaştırılması hedefleri doğrultusunda bölgenin turizm kapasitesinin ve turizmdeki yerel paydaşların yetkinliklerinin artırılması hedeflenmektedir.

- Devam Eden Projeler

2021 yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi ve Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı kapsamında Ali Kayası Cam Seyir Terası ve Mesire Alanı ile Kültür ve Turizmin Altın Kapısı Halbur Yaylası projeleri devam etmektedir. 2022 yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi ve Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı kapsamında Osmaniye Karaçay Deresi Sol Sahil Üzerine Turizm Amaçlı Restoran Yapılması ve Osmaniye Karaçay Deresi Rekreasyon İyileştirme Projesi projeleri devam etmektedir. 2022 yılı Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında Doğu Akdeniz'de Dalış ve Yat Turizminin Geliştirilmesi Projesi devam etmektedir. BOTAP kapsamında Antakya Gastronomi Çarşısı projesi devam etmektedir.

#### **V. Diğer Proje ve Faaliyetler**

- Destinasyon Odaklı Turizm Küçük Ölçekli Altyapı Destek Programı

2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda Sanayi ve Hizmetler Sektöründe İyileşmenin Sağlanması stratejik önceliği altında “Turizm tesislerinde fiziki ve teknik koşullar ile hizmet kalitesi iyileştirilecektir.” ve “TR63 Bölgesi'nde tematik rotalar geliştirilecektir.” tedbirlerine yer verilmiştir. Destinasyon Odaklı Turizm Küçük Ölçekli Altyapı Destek Programı ile kamu kurumları ile iş birliği içerisinde çalışılması planlanan rotaların desteklenmesi için fiziki, teknolojik ve kurumsal altyapının iyileştirilmesi, insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi, bölgenin turizm varlıklarının bütünsel bir yaklaşımla tanıtılması amaçlanmaktadır. Programın ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanması planlanmaktadır.

- Özel Sektör Turizm Desteği-Konaklama

On İkinci Kalkınma Planı'nda öncelikli gelişme alanları içerisinde yer alan turizm sektörü başlığı altında “Değışen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelinin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğın geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması amaçlanmaktadır.” ve “Kültür ve turizm güzergahları geliştirilerek ziyaretçi kalış süresinin ve harcamalarının artırılması sağlanacaktır.” ifadelerine yer verilmiştir. 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı'nda Sanayi ve Hizmetler Sektöründe İyileşmenin Sağlanması stratejik önceliğı altında “Turizm tesislerinde fiziki ve teknik koşullar ile hizmet kalitesi iyileştirilecektir.” ve “TR63 Bölgesi'nde tematik rotalar geliştirilecektir.” tedbirlerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda afet öncesi bölgede faaliyette olan hasar almış/yıkılmış tesislerin veya bölgeye yapılacak yeni konaklama yatırımlarının finansal olarak desteklenerek turizm sektöründe fiziki, teknolojik ve kurumsal altyapının iyileştirilmesi, rotaların bölgeye kazandırılmasının desteklenmesi ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır. Programın ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanması planlanmaktadır.

- İskenderun Körfezi Yat Turizmini Geliştirme Çalışmaları

2019 Yılı Turizmin Geliştirilmesi Küçük Ölçekli Altyapı Programı kapsamında desteklenen ve hayata geçirilen Madenli Yat Limanı ve Su Sporları Merkezi projesi ile bölgede cazibe merkezi oluşması yönünde büyük bir katkı sağlamıştır. Hatay Büyükşehir Belediyesi Deniz Otobüsleri İşletmesi terminalinin de aynı alan içerisinde kurulması ile projenin çarpan etkisi daha da artmıştır. 2024-2026 yılları arasında yat limanı bölgesinin marina konseptine getirilmesi, bölgenin yat turizmi rotası geliştirme çalışmalarına ve tanıtımına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. İskenderun Körfezi Yat Turizmini Geliştirme Çalışmaları kapsamında tespit edilecek alanlarda yat/tekne bakım onarım merkezleri kurulması da hedeflenmektedir. Çalışmaların ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanması planlanmaktadır.

- Afet Sonrası Arsuz Eski Köyiçi Sokak Sağıklaştırma ve Çevre Düzenlemeleri Çalışmaları

Afet öncesi bölge halkı ve bölgeye gelen turistler için cazibe merkezi olan ancak afetten hasar almış tematik sokakların toparlanması ve canlandırılması, bölgenin turizm varlıklarının bütünsel bir yaklaşımla tanıtılması kapsamında, Arsuz Eski Köyiçi Sokağı'nın 2024 yaz sezonunda yeniden cazibe merkezi olmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışma aynı zamanda destinasyon odaklı rotaların geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Çalışmaların ulusal ve uluslararası fon kaynakları kullanılarak uygulanması planlanmaktadır.

**e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi**

**Tablo 4. Destinasyon SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması**

| Sıra No | Alt Bileşen Adı                                                                                        | Alt Bileşen Türü | Yöntem                           | Süre (Ay) | Başlangıç Dönemi (Yıl/Yarı) | Bitiş Dönemi (Yıl/Yarı) | 2024 Yılı Bütçesi (TL) | 2025 Yılı Bütçesi (TL) | 2026 Yılı Bütçesi (TL) |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------|-----------|-----------------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------------|
| 1       | Hatay İli Turizm Strateji ve Eylem Planı                                                               | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2024/1                      | 2024/2                  | 300.000                | -                      | -                      |
| 2       | Kahramanmaraş İli Turizm Strateji ve Eylem Planı                                                       | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2025/1                      | 2025/2                  | 0                      | 300.000                | -                      |
| 3       | Osmaniye İli Turizm Strateji ve Eylem Planı                                                            | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2025/1                      | 2025/2                  | 0                      | 300.000                | -                      |
| 4       | Hatay İli Afet Sonrası Sektör Yeniden Yapılanma, Destinasyon İmajı ve Pazarlama Stratejileri Çalışması | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 18        | 2024/2                      | 2025/2                  | 300.000                | -                      | -                      |
| 5       | İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu Çalışmaları                                                            | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | -                      | -                      | -                      |
| 6       | Akdeniz Sınır Ötesi İş Birliği Çalışmaları                                                             | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 200.000                | 200.000                | 200.000                |
| 7       | Gastronomi Rotası Çalışmaları                                                                          | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 30        | 2024/1                      | 2026/1                  | 200.000                | 200.000                | 200.000                |
| 8       | St. Paul İnanç Turizmi Rotası Çalışmaları                                                              | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 24        | 2025/1                      | 2026/2                  | -                      | 200.000                | 200.000                |
| 9       | Doğu Akdeniz Kıyılarında Yat ve Dalış Turizmi Rotasının Geliştirilmesi                                 | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 36        | 2024/1                      | 2026/1                  | 200.000                | 200.000                | 200.000                |
| 10      | Kamp-Karavan Turizmi Alanlarının Tespiti Çalışması                                                     | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 18        | 2024/2                      | 2025/2                  | 200.000                | 200.000                | -                      |
| 11      | TR63 Bölgesi Bisiklet Rotalarının Tespiti Çalışması                                                    | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 18        | 2024/2                      | 2025/2                  | 200.000                | 200.000                | -                      |
| 12      | Bölge Tanıtım Çalışmaları                                                                              | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 1.200.000              | 1.200.000              | 1.200.000              |
| 13      | Turizme Yönelik Teknik Destek Programı - Özel Sektör                                                   | Program          | Teknik Destek                    | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 1.000.000              | 1.000.000              | 1.000.000              |
| 14      | Destinasyon Odaklı Teknik Destek Programı (Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar)                              | Program          | Teknik Destek                    | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 1.000.000              | 1.000.000              | 1.000.000              |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                       |         |                                                                |    |        |        |                   |                  |                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------------------------------------------------------------|----|--------|--------|-------------------|------------------|------------------|
| 15                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Destinasyon Odaklı Turizm Küçük Ölçekli Altyapı Programı                              | Program | Diğer Proje ve Faaliyetler                                     | 48 | 2025/1 | 2028/2 | -                 | -                | -                |
| 16                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Özel Sektör Turizm Programı-Konaklama                                                 | Program | Diğer Proje ve Faaliyetler                                     | 36 | 2025/1 | 2027/2 | -                 | -                | -                |
| 17                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | İskenderun Körfezi Yat Turizmini Geliştirme Çalışmaları                               | Proje   | Diğer Proje ve Faaliyetler                                     | 29 | 2024/2 | 2027/2 | -                 | -                | -                |
| 18                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Afet Sonrası Arsuz Eski Köyiçi Sokak Sağıklaştırma ve Çevre Düzenlemeleri Çalışmaları | Proje   | Diğer Proje ve Faaliyetler                                     | 27 | 2024/2 | 2026/2 | -                 | -                | -                |
| 19                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Devam Eden Program/Projeler                                                           | Proje   | Proje Teklif Çağrısı/<br>CMDP/Teknik Destek Programı/<br>BOTAP | 12 | 2024/1 | 2024/4 | 24.088.919        | 119.404          | -                |
| <b>Devam Eden Projeler (Bütçe Detayı)</b> <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Finansman Desteği Programı</b><br/>2021 Yılı TUDES (1.014.364 TL)</li> <li><b>Mali Destek Programı</b><br/>2021 Yılı TZKAMU (2.025.000 TL)<br/>2022 Yılı TZKAMU (1.499.757 TL)</li> <li><b>Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı</b><br/>Doğu Akdeniz’de Dalış ve Yat Turizminin Geliştirilmesi Projesi (4.549.799 TL)</li> <li><b>BOTAP</b><br/>Antakya Gastronomi Çarşısı (15.000.000 TL)</li> </ul> |                                                                                       |         |                                                                |    |        |        |                   |                  |                  |
| <b>TOPLAM:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                       |         |                                                                |    |        |        | <b>28.888.919</b> | <b>5.119.404</b> | <b>4.000.000</b> |

**f. İzleme ve Değerlendirme**

Destinasyon SOP'un koordinasyonunun sağlanmasından ve sekreteryasından Turizm Destinasyonu Birimi sorumludur.

### 2.3. Kırsal Kalkınma Sonuç Odaklı Programı

#### a. Amaç

**Genel Amaç:** TR63 Bölgesi'nde kırsalda sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılmasıdır.

**Özel Amaç 1:** Kırsalda ekonomik faaliyetlerde verimliliğin ve katma değerin artırılması

**Özel Amaç 2:** Kırsalda gelir getirici faaliyetlerin çeşitlendirilmesi

**Özel Amaç 3:** Kırsalda kadın ve genç girişimciliğinin özendirilmesi.

#### b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kırsal alanlar, bitkisel ve hayvansal ürünlerin işlendiği, köy pazarları ve üretici birlikleri gibi ekonomik ve sosyal yapıların bulunduğu, ekolojik açıdan değerli, kentsel alanlarla sürekli etkileşim ve iletişim halinde olan mekânlardır. Kırsalda nüfus geçimini genelde tarımdan elde etmektedir. Ancak tarımsal üretimde halen geleneksel ve ilkel yöntemlerin kullanılması tarımdan elden edilen verimin dolayısıyla ekonomik faaliyetlerde katma değerin düşük kalmasına, imkânların kısıtlı olması genç nüfusun kentlere göç etmesine bu da kırsalın sosyal açıdan da gelişmemesine sebep olmaktadır.

Kırsal temel ekonomik faaliyetler; tarım etrafında şekillenmekle birlikte küçük ve orta ölçekli işletmelerle kültür ve deneyimlemeye yönelik turizm faaliyetleri, geleneksel el sanatları gıda üretiminde su ürünleri, arıcılık ve bal üretimi, fermente gıda ve içecek gibi birçok ihtiyacı karşılayan geniş üretim ve hizmet faaliyetleri ile bütüncül bir ekonomik yapıdır. Kırsalda küçük ölçekli işletmelerin geliştirilmesi, tarımsal verimliliğin artırılması, kırsal alanda yaşam kalitesi iyileştirilerek beşeri ve sosyal sermayenin güçlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu amaca yönelik olarak, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde tarım sektöründeki istihdamdan ayrılan ve kırsalda ikamet etmeye devam eden kadın ve gençler başta olmak üzere kırsal işgücü, tarıma dayalı veya tarım dışı üretim faaliyetlerine yönlendirilmelidir.

Kırsal Kalkınma, en genel tanımı ile kent-kır arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıkları dengede tutarak kırsalı yerinde kalkındırmak ve nüfusun belli bölgelerde yoğunlaşmasını önlemek olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla kırsal, sektörleri içinde barındıran çok sektörlü, çok yönlü politikalar gerektiren, mekânsal boyutu da içeren bir kavramdır. Bu politikanın sektörel boyutu tarım politikalarına, mekânsal boyutu ise daha çok bölgesel gelişme politikalarına konu edilmektedir.

On İkinci Kalkınma Planına göre kırsal kalkınmanın amacı; “Kırsal kesimde üretken işgücü oluşturularak ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir doğal kaynak yönetiminin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması suretiyle nüfusun kırsalda tutundurulması” olarak tanımlanmıştır.

6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde meydana gelen deprem felaketleri en ciddi hasarı TR63 Bölgesi'nde bırakmış olup bölge illeri içinde depremlerden en çok etkilenen il ise Hatay olmuştur. Deprem felaketleri, can kayıpları ve yaralanmalar ile birlikte konut, eğitim, sağlık, sanayi, ulaşım, enerji, tarım, kültür ve turizm altyapısında da büyük hasar meydana getirmiştir. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından 2023 yılı Mart ayında yapılan çalışmaya göre ,11 ilde depremin meydana getirdiği toplam hasar yaklaşık 2 trilyon TL olarak tahmin edilmektedir. Bu hasarın 24,2 milyar TL'sinin tarım sektöründe olduğu tahmin edilmekte olup bu rakam toplam hasarın %1,2'sine karşılık gelmektedir.

2021 yılı itibarıyla TR63 Bölgesi'nin GSYH'ye katkısı 195,4 milyar TL'dir. Bu tutarın %6,9'sına tekabül eden 13,5 milyar TL tarım sektöründen elde edilmiştir. Ülkenin tarımsal hasılasının %3,4'ü TR63 Bölgesi illerinde üretilmektedir. Tarım sektörünün toplam üretim içindeki payı Hatay'da %5,3, Kahramanmaraş'ta %8,9 ve Osmaniye'de %8,1'dir.

Bitkisel üretim ve hayvancılık sektörlerinin deprem öncesi durumuna kısa sürede ulaştırılarak sürdürülebilir üretim ortamının sağlanması amacıyla; deprem illerinde zarar gören tüm tarımsal altyapının rehabilite edilmesi veya yeniden inşası, canlı hayvan kayıplarının yerine konulmak suretiyle karşılanması, tarımsal pazarlama konusunda kamunun etkinliğinin artırılması, bölgeden göçün tarımsal üretim üzerine olabilecek olumsuz etkisinin azaltılması için tarım işçisi istihdamının teşvik edilmesi ve çiftçilerin üretimden vazgeçmelerinin önlenmesini sağlamak üzere gerekli tedbirlerin alınması hedeflenmektedir.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisine (2021-2023) göre kırsal kalkınma; 'kırsal ekonominin ve istihdamın güçlendirilmesi, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması, sosyal ve fiziki altyapının iyileştirilmesi ile çevre ve doğal kaynakların korunması' şeklinde tanımlanmıştır. Ekonomik kalkınmanın temel anahtarı tarım ve kırsal kalkındır. Ülkelerin tarımsal üretimde büyük ölçüde kendi kendine yetebilmesi ve kalkınmanın genel anlamda sağlanabilmesi için kırsal kalkınmanın hayati önem taşımaya devam etmektedir.

2014-2023 Bölgesel Gelişme Ulusal Strateji Belgesinde (BGUS), tarımdaki yapısal dönüşüm ve kırdan kente göç nedeniyle kırsaldaki ekonomik ve demografik yapının kırsal kalkınma için gerekli rasyonel ölçekten uzaklaştığına yer verilmiştir. Kırsal kalkınmayı hızlandırmak üzere nispeten yeterli nüfus ve ekonomi ölçeğine sahip yerleşimlerin gelişmelerinin programlı bir şekilde desteklenmesi ve bu yerleşimlerin etki alanındaki civar yerleşimler için birer hizmet merkezi haline getirilmesi gerekmektedir. İlçe merkezleri ve beldelerin ortalama nüfuslarındaki değişimin köylere kıyasla daha durağan olduğundan kırsal kalkınma çabalarında bu yerleşimlere odaklanılması daha rasyonel bir tercihtir. Verilerin nüfusa oranı incelendiğinde bu hususta 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planında, ilçelere göre SGK'ya kayıtlı çalışan sayısı vb. Altınözü, Yayladağı, Kumlu, Hassa, Andırın, Çağlayancerit, Ekinözü, Nurhak, Göksun, Sumbas gibi ilçelerin en düşük oranlara sahip olduğu göze çarpmış, bu ilçelerde kırsala yönelik destek faaliyetlerinin ilçe merkezli yürütülmesi değerlendirilmiştir.

TR63 Bölgesi, üretim kapasitesi ve ürün çeşitliliği ile Türkiye'nin en önemli tarımsal üretim bölgelerinden biridir. Tarım sektörü bölgede hem üretilen katma değer hem de bölgesel istihdam yapısı itibarıyla stratejik bir öneme sahiptir. TR63 Bölgesi Bölge Planında, geleneksel üretim yöntemlerinin tarımsal faaliyetlerin bölgesel ekonomiye olan katkısını sınırladığı belirtilmiş, bölgede oldukça geniş bir ürün yelpazesi olmasına rağmen üretimde modern tarım tekniklerinin eksik, yanlış veya sınırlı kullanımının düşük katma değerli ve standart olmayan ürün üretimine neden olduğu belirtilmiştir.

Bölgesel ürünlerden katma değer potansiyeli yüksek ürünlerde verimin artırılmasına yönelik modern seracılık, iyi tarım, organik ve ekolojik tarım, modern sulama sistemleri kurulumu, dijital teknolojilerin ve otomasyonun sistemlerinin yaygınlaştırılması benimsenecektir. Tarımsal arazilerinin etkin kullanımı, birim alan başına alınan ürün verimliliğini, çeşitliliğini ve kalitesinin artırmaktadır. Üreticilerin modern ve verimli sulama sistemlerinde bilinçlendirilmesi, sulamada kullanılan enerjinin yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması, seracılık uygulamalarında otomasyon ve dijital takip sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılarak tarımda verimliliğin artırılması gerekmektedir. Öte yandan verimliliği ve katma değeri etkileyen bitki zararlıları ile mücadelede en uygun yöntemin seçimi ve birlikte hareket edilmesi, tarımsal atıkların geri dönüşümü, gıda kayıplarının engellenmesi ve zeytinyağı sıkımında

ortaya çıkan atıkların tekrar değerlendirilmesi gibi katma değer artırıcı önlemlerde paydaşlarla iş birliği ve koordinasyona ihtiyaç duyulmaktadır.

TR63 Bölgesi kırsalında ortaya çıkan temel zorluklardan biri de geçim kaynaklarının özellikle kırsal ilçelerde çeşitlendirilmemesi olmuştur. Ekonomisi büyük ölçüde tarım sektörüne bağlı olan kırsal alanlarda tarımsal gelirin yetersizliği, fiziki ve sosyal altyapı imkânlarının yetersizliği ile birleştiğinde genç nüfusun kırsal kesimden kent merkezlerine doğru göçü devam etmektedir.

2024-2028 On İkinci Kalkınma Planına göre, “kırsal kesimde üretken işgücü oluşturularak ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir doğal kaynak yönetiminin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması suretiyle nüfusun kırsalda tutundurulması temel amaçtır.”

Kırsal kesimlerde tarım dışı ekonomik çeşitliliğin artırılması amacıyla, TR63 Bölgesi illerinde yaygın bir faaliyet olarak görülmekte olan el sanatlarına ekonomik değer kazandırılması, kırsal turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi, tarımsal ürünlerin işlenmesi ve paketlenmesi ile ilgili işletmelere yönelik ilk kurulum desteğini de içeren destek programları geliştirilmesi, Hatay ilinde Erzincan, Dörtöy, Altınözü, Samandağ ve Yayladağı ilçelerinde, Kahramanmaraş ilinde Nurhak, Ekinözü, Çağlayancerit, Afşin ve Göksun ilçeleri ve Osmaniye ilinde Kadirli, Bahçe, Düziçi ve Hasanbeyli ilçelerinde doğa ve kırsal turizm faaliyetlerinin el sanatlarını da katarak geliştirilmesi, kırsal turizm ile kırsal kalkınma entegrasyonun sağlanması ön plana çıkmaktadır.

Kırsalda gelir çeşitlendirmesinde coğrafi işaretli ürünlerin ticarileştirilmesi önemli potansiyel taşımakla birlikte tescilli yapılmış ürünlerin kırsal ekonomiye sağladığı katma değer ve ulusal pazarlara açılımı istenilen seviyede değildir. Bir ürünün nereye ait olduğunu gösteren coğrafi işaretler bölgede sadece tarımsal ürünlerde değil insan eli ile üretilen birçok ürünü de kapsamaktadır. 2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi “II. Dijital Dönüşüm ve Sanayi Hamlesi bileşeninin “Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Markalaşma” hedefine uygun olarak bölgesel değerlerinin markalaşmasını sağlayan bölgesel coğrafi işaretler ve geleneksel ürün adlarında yapılan marka tescilli artırılacaktır. Tescil edilen markaların gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde bilinirliğinin artırılması için teknik ve mali destekler sağlanacaktır. Bölgede yöresel ürünlerin ve yemeklerin coğrafi işaretlerinin yurtiçi ve yurtdışında tescili için eğitim, danışmanlık, tescili alınanların ticarileştirilmesinde ise ilgili paydaşlarla iyi uygulama örnekleri ziyareti, iş birliği toplantıları, çalıştay organizasyonları düzenlenecek ve üretim altyapısı kurulmasında mali destekler sağlanacaktır.

2024 yılı ajans çalışmalarında, On İkinci Kalkınma Planında, Fikri Mülkiyet Hakları Kısımında, 567.10. “ülkemizin ihracat potansiyeli yüksek coğrafi işaretli ürünleri için uluslararası markalaşma stratejileri geliştirilecektir.” politikasına önem verilecektir. Hatay ilinde pamuk, zeytin, turuncgiller ve kavun, Kahramanmaraş ilinde üzüm, biber, zeytin, kiraz ve ceviz vb., Osmaniye ilinde yer fıstığı, zeytin, kiraz ve turp vb. ürünlerinde marka oluşturma, coğrafi işaret tescili ve marka değerini artırma çalışmaları yapılacaktır. Bölge adına tescillenen Maraş Biberi ve Osmaniye Yerfıstığı ile coğrafi işaret başvuruları değerlendirme aşamasında olan Hatay’ın Akçay Şeker Portakalı, Halhalı Zeytini, Sarı Haşebi Zeytini, Savrani Zeytini, Karamani Zeytini ile ilgili olarak başlatılan markalaşma sürecinin desteklenmesi ve bu sürece dahil edilecek diğer ürünlerle birlikte bölgesel markalar oluşturulacaktır. Bu sayede, bu ürünlerin başka bölgelerde, standartlar dışında ve izin almadan üretiminin ve pazarlanmasının önüne geçilerek ürünlerin fiyatlarında belirli bir standart sağlanması, üreticilerin gelirlerinde düzenli artış sağlanması hedeflenecektir. Coğrafi işaret tescili, tüketiciyi denetim ile taklit ürünler karşısında korunmuş ve bu sayede kalite izlenebilmiş, sürdürülebilir olması sağlanmış, sahte üreticilerin önüne geçilerek ürünün gerçek üreticileri korunmuş ve gelirleri muhafaza edilmiş, ürünün katma değeri yükselmiş, ürün tescilde

belirtilen kurallara göre üretileceğinden geleneksellik ve dolayısıyla kültürel ve tarihi değerler korunmuş olacaktır. Söz konusu amaca yönelik olarak tescilli coğrafi işaretli ürünlerin ticarileştirilmesinde izlenecek yöntemin belirlenmesi için 2024 yılında “TR63 Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürünlerinin Ticarileştirilmesi Yol Haritası” çalışması gerçekleştirilerek her bir ürün için belirlenecek ticarileştirme yöntemi ulusal ve uluslararası fon kaynakları ile hayata geçirilecektir.

Tarımda yapısal dönüşümün ve kırsalda kalkınmanın sağlanabilmesi için sosyal ve ekonomik amaçlı kooperatifçiliğin etkinliğinin desteklenmesi, geliştirilmesi, örgütlülük bilincinin her daim canlı tutulması gerekmektedir. Bölge kırsalında kooperatiflerin üye bağlılığının zayıf olması, sermaye yetersizliği, profesyonel olmayan yönetim şekli, güven eksikliği, yetersiz kazanç gibi sebeplerle başarısız olduğu, TR63 Bölgesi’nde de terkin edilen (ticari kaydı silinen) 165 adet kooperatif bulunduğu tespit edilmiştir. Küçük çiftçilerin piyasada rekabet edebilmeleri ancak birlikte hareket ederek organize olmaları ve verimli çıktılar üretmeleriyle mümkündür. Mevcut sosyal ve ekonomik amaçlı kooperatiflerin kurumsal yapılarının güçlendirilmesi ve yeni kooperatif yapıları oluşturulmasında eğitim, danışmanlık, mali kaynak sağlanmasını içeren destekler yanında sürdürülebilirlikleri için de bölge içi ve bölge dışı kaynak sağlanması ve paydaşlarla iş birliği ve koordinasyonun artırılması gerekmektedir. Bilhassa son dönemde bölgede yeni kadın kooperatiflerinin kurulması, mevcut kooperatiflerin kurumsallaşması için gerçekleştirilecek ajans çalışmaları, Bakanlığımızca 2024 yılı için belirlenen “kadın girişimciliği” ve “kadın istihdamı” temalarıyla da örtüşecektir.

TR63 Bölgesi Kırsal Kalkınma SOP’un hedefleri, küresel iklim değişikliğinin getirdiği olumsuzluklarla mücadelede Avrupa Birliği tarafından kabul edilen ve ülkemizce uyum çerçevesinde birçok düzenleme yapılan AB Yeşil Mutabakat hedefleriyle uyumlu şekilde belirlenmiştir.

AB tarafından ekonomide yeşil dönüşüm strateji ile hayata geçirilen Yeşil Mutabakat’ın hedefi, dijital dönüşüm ve otomasyon nimetlerinden faydalanılarak bireylerin hayat standardını daha iyi hale getirmek, çevreye daha duyarlı olmak ve bütünleyici bir anlayış ile şekillenen yeni bir büyüme hedefi çerçevesinde ‘**Tarladan Sofraya Stratejisi**’ni hayata geçirme olarak belirlenmiştir. Tarladan Sofraya Stratejisi, gıda sürdürülebilirliğini ele almakta ve sağlıklı insanlar ve sağlıklı toplumlar ile sağlıklı bir gezegen arasındaki temel bağlantıyı kabul etmektedir. Sağlıklı ve sürdürülebilir beslenmeyi seçmeyi kolaylaştıran uygun bir gıda ortamının yaratılması, tüketicilerin sağlığına ve yaşam kalitesine fayda sağlarken diğer yandan toplum açısından da sağlıkla ilgili maliyetlerin azaltılmasıdır. Bu çerçevede gıda değer zincirinin her aşamasında kalite ve sürekliliğin sağlanması, Kırsal Kalkınma SOP faaliyetlerinin her aşamasında gözetilecektir.

**c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri**

**Tablo 5. Kırsal SOP Faaliyetleri Sonuç ve Çıktı Göstergeleri**

| Özel Amaç | Gösterge Adı                                                                                          | Birim       | Türü  | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                             |
|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|--------------|-------|-----------------------------------------------|
| 1,2,3     | Bilgilendirme/farkındalık çalışmaları sonrasında yeni yatırım sürecini başlatan girişimci sayısı      | Kişi/Firma  | Sonuç | -            | 10    | TSO, ESOB, Ajans kayıtları                    |
| 1,2,3     | Ticari Katma Değer Sağlanan(Satış anlaşması, markalaşma, paketlenme, vb.) Coğrafi/Yöresel Ürün Sayısı | Adet        | Sonuç | -            | 5     | Destek Sözleşmeleri, Ajans kayıtları          |
| 1,2       | Destek Programları ile Hayata Geçirilen Gelir Getirici Kırsal Faaliyet Sayısı                         | Adet        | Sonuç | -            | 8     | Ajans Kayıtları                               |
| 3         | TR63 Bölgesi’ni Temsilen Katılım Sağlanan Organizasyon Sayısı                                         | Adet        | Sonuç | -            | 5     | SGK Kayıtları, Ajans Kayıtları                |
| 3         | Destek Programları Sonrasında Kırsalda İş Kuran Girişimci Sayısı                                      | Kişi        | Sonuç | -            | 10    | TSO, ESOB, Ajans Kayıtları                    |
| 2,3       | Faaliyete Geçen Tarıma Dayalı İhtisas OSB Sayısı                                                      | Adet        | Sonuç | -            | 2     | Proje Kayıtları                               |
| 1,2,3     | Hazırlanan Rapor, Analiz, Araştırma Sayısı                                                            | Adet        | Çıktı | -            | 2     | Ajans Faaliyet Raporları, Katılımcı Listeleri |
| 1,2,3     | Verilen Eğitim ve Danışmanlık Sayısı                                                                  | Adet        | Çıktı | -            | 10    | Ajans Faaliyet Raporları, Katılımcı Listeleri |
| 1,2,3     | Gerçekleştirilen Panel, Sempozyum, Organizasyon Sayısı                                                | Adet        | Çıktı | -            | 5     | Ajans Faaliyet Raporları                      |
| 1,2,3     | Ziyaret Edilen Paydaş Kurum Sayısı                                                                    | Birim/Kurum | Çıktı | -            | 25    | Ajans Faaliyet Raporları                      |
| 1,2,3     | Proje Havuzunda Toplanan Fikir Sayısı                                                                 | Adet        | Çıktı | -            | 15    | Ajans Faaliyet Raporları                      |
| 1,2,3     | Destek Programları Kapsamında Alınan Sertifika/Belge Sayısı                                           | Adet        | Çıktı | -            | 25    | Ajans Faaliyet Raporları                      |
| 1,2,3     | Kırsalda Ulusal ve Uluslararası Fonlarla Yürütülen Proje Sayısı                                       | Adet        | Çıktı | -            | 4     | Hibe Sözleşmeleri, Ajans kayıtları            |

#### **d. Proje ve Faaliyetler**

##### **I. Araştırma, Analiz ve Programlama**

- TR63 Bölgesi Kırsal Kalkınma Stratejisi

6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde meydana gelen deprem felaketleri sonrasında kırsal alanda oluşan hasar, barınma ihtiyacının çok ötesine geçmiştir. Tarımsal üretim tesisleri hasar alarak kullanılamaz hale gelmiştir. Deprem anında oluşan canlı hayvan kayıplarının yanı sıra, deprem sonrasında haftalarca bakımsız kalan hayvanlar da telef olmuştur. Bu kayıplar içerisinde kanatlı hayvancılık, balık yetiştiriciliği ve arıcılık faaliyetlerinin de yer aldığını unutmamak gerekir. Tarımsal üretim amacıyla kullanılan tarla, bahçe, zirai makine ekipman zararı sınırlı görülmekle birlikte, göç nedeniyle oluşan işgücü kaybı, talepteki daralma, sulama altyapısında meydana gelen hasarlar sektörü doğrudan ve dolaylı olarak tehdit etmektedir. Tarımsal üretim miktarı ve kalitesi için en kritik bileşenlerden birisi de iklimdir. Küresel ölçekte gündemde olan iklim değişikliği sonucunda tarımsal faaliyetler de olumsuz etkilenecektir. Sıcaklık artışları toprak ve bitki yüzeyinden su kayıplarını artırarak bitkilerin kuraklık stresine maruz kalmasına neden olacak; kuraklığın zamanı, şiddeti ve süresine göre kayıplar değişecektir. Yağış miktarı, sıcaklık, ekim-dikim, gübreleme, sulama gibi süreçlerde yaşanacak değişikliklerle ilgili riskler için üreticilerin ve tarımsal işletmelerin dayanıklılığının artırılması ve üretim süreçlerinin iklim değişikliğine adaptasyonu büyük önem taşımaktadır. Tüm bu etkenler göz önünde bulundurularak hazırlanacak olan kırsal kalkınma stratejisinin katılımcı yaklaşımla hazırlanmasını sağlamak amacıyla kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm paydaşlarda odak grup toplantıları vasıtasıyla görüşleri alınarak hazırlanacak rapora yansıtılacaktır.

- TR63 Bölgesi Kırsalında Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması

2022 yılı TÜİK kır-kent verilerine göre ilçelerin kentleşme derecesine bakıldığında Hatay'ın 2 ilçesi, Kahramanmaraş'ın 5 ilçesi ve Osmaniye'nin ise 2 ilçesi kırsal olarak tanımlanmıştır. Bu ilçeler Hatay ilinde Kumlu ve Yayladağı ilçeleri, Kahramanmaraş ilinde Andırın, Göksun, Çağlayancerit, Ekinözü ve Nurhak ilçeleri, Osmaniye ilinde Hasanbeyli ve Sumbas ilçeleridir. Söz konusu ilçelerde nüfusun %50'den fazlasının kırsal alanlarda yaşamaktadır.

Kırsal nüfus oranına baktığımızda bölgede 4 ilçe ise %100 kırsal nüfus oranına sahiptir. Bunlar Ekinözü, Nurhak, Hasanbeyli ve Sumbas ilçeleridir ve söz konusu ilçelerde nüfusun tamamı kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Bu 4 ilçeyi %75 oran ile Andırın, %63 ile Kumlu, %61 ile Çağlayancerit ilçeleri izlemektedir.

Bu doğrultuda kırsal bölgelerin tarımsal ürün desenine uygun paketlenme ve işleme tesislerinin kurulumu araştırılarak tarımsal ihracatı artırmaya yönelik analiz çalışmaları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Çalışma kapsamında paydaşlar ile odak grup görüşmeleri yapılarak bilgi toplanması, bölgelerin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, saha ziyaretleri gerçekleştirilmesi ve ön fizibilite konularının belirlenmesi planlanmaktadır.

- Ekinözü İçmeleri Mekansal Planlama Çalışmaları

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tıbbi Değerlendirme Kurulu tarafından 12 Ekim 2006 tarih 15953 sayılı raporda; Ekinözü mineralli suyunun, birçok hastalığın tedavisinde yardımcı tedavi unsuru olarak kullanılabileceği belirtilmektedir. Tıbbi Kurul'un raporuna göre, mineralli suyun kür programı dahilinde uygulandığında kemik sağlığının desteklenmesi ve üriner sistem



taşlarında destekleyici tedavi unsuru olarak kullanılabilir nitelikte olduğu belirtilmiştir. İlâveten 2016 yılında yapılan tahliller sonucunda ilçenin orta içmeler kısmında peloid çamuru tespit edilmiştir. İlçede bulunan peloid çamurun, banyo, lokal uygulamalar şeklinde, ısıtılarak, kür dahilinde ve kaplıca merkezlerine kas, eklem ve bağırsak hastalıkları başta olmak üzere birçok hastalığın tedavisinde ve mobilizasyon çalışmalarında tamamlayıcı tedavisi unsuru olarak kullanılabilir nitelikte olduğu kaydedilmiştir. Kahramanmaraş'ın Ekinözü ilçesindeki İçmeler Bölgesi 6 Şubat 2023 depremlerinde büyük hasar almıştır. Programı ile bölgenin mekânsal planının hazırlanarak şifalı olduğu belirtilen suyun kaynağının korunması ve bölgede yapılaşmanın koruma-kullanma dengesi içerisinde sağlanması planlanmaktadır.

## **II. İş Birliği ve Koordinasyon**

- Ulusal ve Uluslararası Fonların Kullanılmasına Yönelik İş Birliği Faaliyetleri

Kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör iş birliği ile uygun proje fikirlerinin olgunlaşması sağlanacaktır. Hatay ve Kahramanmaraş illeri kırsal ilçelerinde, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu LEADER Programı uygulamalarının hayata geçirilmesi için ilçelerde kurumsal iş birliklerinin artırılması ve bütüncül kalkınma için koordinasyon faaliyetleri yürütülecektir. Başta Asya Verimlilik Teşkilatı (AVT) olmak üzere, Avrupa Birliği (AB), Birleşmiş Milletler (UN), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi uluslararası kuruluşların kaynaklarından kırsalın daha fazla yararlandırılması teşvik edilecektir.

- Kırsalda Ekonomik Çeşitliliğin Artırılmasına Yönelik Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği Faaliyetleri

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından TR63 Bölgesi'ni de kapsayacak şekilde uygulanması öngörülen SoGreen programının bölgede koordinasyon çalışmaları yürütülecektir. Proje bileşenleri kapsamındaki tüm kilit yatırımlar, kadın ve gençler ile kırılgan il ve ilçelere odaklanarak her bölgedeki belirlenen kırılgan grupları hedef alacaktır. Bakanlığımızın 2024 yılı teması olan kadın girişimi ve kadın istihdamını destekleyecek olan bu yaklaşım, her kalkınma ajansının gerçekleştireceği, yeşil geçim zorlukları ve fırsatları hakkındaki derinlikli bölgesel analize dayanacaktır. Yıllık bazda güncellenecek olan bu analiz, her bölgenin öncelikli sektörler ve öncelikli iller/ilçeler oluşturmaya, ayrıca kadınlar ve gençlere ek olarak, potansiyel kırılgan grupları belirlemesine ve belirli gruplar için kırılganlığı arttıran kimliklerin kesişimselliğini ele almasına yardımcı olacaktır.

TR63 Bölgesi'nde tarımsal üretim ve kırsal kalkınmada desteklerin koordinasyonunda kurumsal yapılarla sürekli eşgüdüm ve istişareler gerçekleştirilecektir. Tarım ve orman il/ilçe müdürlükleri, TKDK il koordinatörlükleri, KOSGEB, üniversiteler, belediyeler, kaymakamlıklar ve köy tüzel kişiliğine haiz muhtarlıklarla iş birliği içinde Ajans sonuç odaklı programları, yıllık çalışma programları ve destekler hayata geçirilecektir.

Yöresel ürün ve el sanatları sergi ve satış tesisleri kurulması, kırsal turizm ve kırsal kalkınma uyumunun sağlanması ve coğrafi işaretli ürünlerin pazarlanması konuları başta olmak üzere, kırsalda gelir getirici faaliyetlerin sayısını ve çeşidini artırmaya odaklanılacaktır.

Kırsalın kalkınmasına katkı sağlama potansiyeli olan her türlü proje fikrinin ilgili taraflarla değerlendirilecek ilçeler düzeyinden sınıflandırılarak proje havuzu oluşturulacaktır.

- Elbistan Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) OSB ve Hatay Altınözü Enek Tarıma Dayalı İhtisas (Süt) OSB Kurulum Çalışmalarına Destek ve Hızlandırma Faaliyetleri

Kahramanmaraş Elbistan TDİOSB (Besi) Bölgenin en büyük Besi OSB'si olma özelliği taşımaktadır. Proje alanı büyüklüğü; 270.10 hektardır. Proje sahibi ve uygulama sürecinde, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kahramanmaraş Valiliği (Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı) ve Elbistan Ticaret ve Sanayi Odası yer almaktadır.

Hatay Altınözü Enek TDİOSB (Süt) İçerisinde süt işletmeleri ve mandıranın yanı sıra yem fabrikası, soğuk hava deposu ve biyogaz tesisinin de kurulmasının planlanan TDİOSB, planlama aşamasındadır. Proje alanı büyüklüğü 167.88 hektardır.

Söz konusu OSB'lerin yatırım ve planlama süreçlerinde etüt, planlama, analiz, koordinasyon vb. sorunlarının giderilerek faaliyete başlamasının sağlanması amaçlanmaktadır.

### III. Kapasite Geliştirme

- Zeytincilik Sektörü Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

TR63 Bölgesi tarımsal faaliyetlerinde önemli bir yeri olan zeytin; yeşil ve siyah sofralık zeytin, zeytinyağı, sabun, prina odunu üretimi gibi geniş çıktı yelpazesi oluşturmaktadır. Bölgenin her üç ilinde de en geniş alanda yetiştirilen meyve zeytindir. 2022 yılı verilerine göre Türkiye sofralık zeytin üretiminin %7,2'si, yağlık zeytin üretiminin ise %11,7'si TR63 Bölgesi'nde üretilmektedir. TR63 Bölgesi sofralık zeytin üretiminde Türkiye'de 26 bölge içerisinde 5. yağlık zeytin üretiminde 4. Sırada bulunmaktadır. Zeytin ürünlerinin tanıtımında "Zeytin Yolu" vb. bir isimle turizm destinasyonu oluşturulması (örneğin, Altınözü İlçesi) ve yöresel ürün satış yerleri, tadım faaliyetleri ve yerel kültürel aktiviteler ile bütünleştirilerek ek gelir yaratılması ve yörenin markalaşması potansiyelinin değerlendirilmesinde paydaşlarla çalışılacaktır. Zeytincilik sektöründe markalaşma ve ihracat artışına yönelik Ticaret Bakanlığı'nın yurtdışı pazara giriş, marka tescil, pazar araştırması, fuar katılımı, tanıtım vb. destekleri kapsamında ilgili taraflar bir araya getirilecektir. Zeytin işleme atıklarının çevreye olan olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesinde zeytinyağı işletmelerinin daha az ve işlenebilir karasu atıklarının oluşumu için 3 fazlı sıkım yönteminden 2 fazlı sıkıma geçişlerinin özendirilmesinde ilgili kuruluşlarla iş birliği yapılacaktır. Sektöre yönelik çalışma ziyaretleri yapılarak sektör ihtiyaçlarına yönelik devlet desteklerinden ve uluslararası fonlardan faydalanabilmeleri için yönlendirmeler yapılacaktır.

- Kadın Kooperatiflerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması Çalışmaları

Hatay'da 223, Kahramanmaraş'ta 110, Osmaniye'de 79 olmak üzere TR63 Bölgesi'nde 412 adet faal kooperatif bulunmaktadır. Kooperatifler üye bağlılığının zayıf olması, sermaye yetersizliği, profesyonel olmayan yönetim şekli, güven eksikliği, yetersiz kazanç gibi sebeplerle başarısız olmaktadır. TR63 Bölgesi'nde de terkin edilen (ticari kaydı silinen) 165 adet kooperatif bulunmaktadır. Faal olan kooperatiflerde de 6 Şubat.2023 tarihli deprem felaketlerinin ardından teknik ve fiziki alt yapı eksiklikleri ortaya çıkmıştır. Özellikle sosyal fayda gözetilerek kurulan kadın kooperatifleri mevcut piyasa koşullarında varlığını sürdürmekte zorlanmaktadır. Bu doğrultuda TR63 Bölgesi'nde faaliyet gösteren kadın kooperatiflerin sürdürülebilir yapıda, katma değer üreten kuruluşlar olarak varlığını devam ettirebilmesi için eğitim ve mentörlük desteği almaları planlanmaktadır.

#### **IV. Tanıtım ve Yatırım Destek**

- Tarım, Gıda ve Yöresel Ürün Organizasyonları Temsil Faaliyetleri

Başta yöresel ürünler ve seracılık olmak üzere kırsalda yürütülen faaliyetlere özgü etkinlikler için talep oluşturulması düşünülmektedir. Fuarlar, tanıtım günleri, toplantı vb. organizasyonlar takip edilerek bölgede öne çıkan tarımsal ürün üreticileri ve paydaşlar ile birlikte katılım sağlanması planlanmaktadır. Yöresel ve coğrafi ürünler pazarlama ve tanıtım konusunda bölge dışında bilinirliği az olduğu için yeterli ilgiyi görmemektedir. Bu ürünler için en hızlı ve düşük maliyetli tanıtım organizasyonu fuarlar, tanıtım günleri vb. etkinliklerdir. Özellikle ulusal ve uluslararası boyuttaki etkinlikler gerek vizyon oluşturma, gerekse iş bağlantıları sağlama anlamında üreticilere büyük katkılar sunmaktadır.

#### **V. Ajans Destekleri**

- Gıda Güvenliği Teknik Destek Programı

Covid-19 küresel salgını, kuraklık başta olmak üzere sıklığı artan aşırı hava olayları ve Rusya-Ukrayna savaşı; tarımsal girdi ve ürün fiyatlarında yüksek artışlara, arz kesintilerine ve gıda güvenliği konusunda ciddi sorunlara neden olmuş, küresel düzeyde tedbir alınması ihtiyacını artırmıştır (On İkinci Kalkınma Planı). Gıda üreticileri, perakendecileri ve malzeme tedarikçileri, ürünlerinin güvenilir ve yüksek kalitede olmasını sağlamaktan sorumludur. Gıda güvenliği üretimden tüketicinin sofrasına ulaşana dek gıdalardaki olası fiziksel, kimyasal, biyolojik, mikrobiyolojik ve her türlü zararların öngörülmesini ve uzaklaştırılmasını temel alan tedbirlerin tamamını ifade eden kısa bir tanımdır. Gıda konusunda yerli ve yabancı kuruluşlar tarafından birtakım standartlar oluşturulmuş (HACCP, GMP, GHP, ISO 9000:2000, ISO22000, IFC, BRC, GLOBALGAP vb.) ve yerli ve yabancı hukuk sistemlerinde bir takım yasal düzenlemelerin yapılması sağlanmıştır. Bu bağlamda, kırsalda ekonomik ve sosyal amaçlı başta kooperatifler/birlikler/dernekler olmak üzere kurum, kuruluş ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik diğer kurum ve kuruluşların imkânları itibarıyla gerçekleştirmedikleri veya faaliyetleri dışında kalan bilgilendirme, bilinçlendirme, eğitim ve danışmanlık ihtiyaçlarına yönelik teknik destek programı tasarlanacaktır.

Suların çıktığı bölgenin çevre düzenlemelerinin yapılması, turistik tesis ve konaklama işletmelerinin yapılan planlar çerçevesinde yeni bölgelere taşınması ve yeni konaklama, yeme-içme, yöresel ürün ve el sanatları sergi ve satış tesisleri kurulması program öncelikleri arasındadır.

#### **VI. Önemli Kamu Yatırımları**

Kırsal kalkınma alanında bölgede yapılan kamu yatırımları arasında ilk sırada baraj, gölet ve sulama yatırımları yer almaktadır. Hatay'da Reyhanlı Barajı ve sulama alanı, Büyük Karaçay Barajı (Samandağ) ve Sulama Alanı, Tahtaköprü Barajı ve Sulaması (Reyhanlı), Kahramanmaraş'ta Adatepe Barajı ve Sulaması, Andırın Geben Barajı ve Sulaması, Karakuz Barajı ve Sulaması, Kartalkaya Barajı ve Sulaması yenileme projesi, Kısık Barajı ve Sulaması, Osmaniye'de Savrun Barajı (Kadirli) ve büyük ölçekli yatırımlar arasında yer almaktadır. Elbistan Tarıma Dayalı İhtisas (Besli) OSB ve Hatay Altınözü Enek Tarıma Dayalı İhtisas (Süt) OSB kurulum ve altyapı çalışmaları da önemli kırsal kalkınma yatırımları arasında yer almaktadır.

#### **VII. Diğer Proje ve Faaliyetler**

- Kumlu Ayakkabı Üretim ve Eğitim Merkezi

Kumlu ilçesinde başlatılan ayakkabıcılık eğitim faaliyetlerinin daha uygun koşullarda ve sürdürülebilir şekilde devam ettirilebilmesi için Kumlu Kaymakamlığı ve Kumlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile birlikte bir eğitim ve üretim merkezi kurulması planlanmaktadır. 3 Milyon TL bütçeli proje kapsamında, merkez bünyesinde eğitilecek kişilerle ayakkabıcılık sektörünün ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesi planlanmaktadır.

- Kumlu İplik Üretim Atölyesi

Kumlu ilçesinde pamuktan iplik üretmek için bir üretim tesisi kurulması planlanmaktadır. Üretim merkezinde kadınlara yönelik iplik üretim eğitimleri verilecek ve sonrasında kooperatif eli ile üretimler gerçekleştirilecektir. 4 Milyon TL bütçeli proje Kumlu Kaymakamlığı ile Kumlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliğiyle gerçekleştirilecek olup yer konusunda destek vermeleri halinde Kumlu Belediyesi de proje ortağı olacaktır.

- Ulusal ve Uluslararası Programlara Yönelik Proje Geliştirme Çalışmaları

6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde meydana gelen deprem felaketleri sonrasında barınma ve geçici işyeri olarak kullanım amacıyla çok sayıda konteyner yapı kurulmuştur. AFAD'ın 2023 yılı Haziran ayı verilerine göre Hatay'da 31.233, Kahramanmaraş'ta 17.679, Osmaniye'de 2.333 adet barınma amaçlı konteyner kurulumu tamamlanmıştır. Yine Hatay'da 1.374, Kahramanmaraş'ta 3.373 geçici işyeri kurulumu tamamlanmıştır. Özellikle afet konutları, yerinde dönüşüm, güçlendirme gibi imkanların kullanılması sonucunda geçici barınma alanlarındaki nüfusun azalacağı ve kurulumu yapılan konteyner yapıların bir kısmının işlevsiz kalacağı tahmin edilmektedir. Söz konusu yapıların farklı alanlarda işlevsel olarak kullanılmasına yönelik projelerin geliştirilmesi planlanmaktadır. Katılım sağlanan birçok toplantıda bölgeye çalışma amacıyla gelen mevsimlik işçilerin çok zor ve hijyen açısından yetersiz şartlarda barındığı belirtilmiştir. AFAD ve Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü iş birliğinde yürütülecek proje ile bölgede ihtiyaç fazlası konumdaki konteyner ve çadır imkânlarının mevsimlik işçilerin barınmasında kullanılması ve bu sayede mevsimlik işçilerin çalışma ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

**e. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi**

**Tablo 6. Kırsal SOP Program Süresi ve Zaman Planlaması**

| Sıra No | Alt Bileşen Adı                                                                                                                                           | Alt Bileşen Türü | Yöntem                           | Süre (Ay) | Başlangıç Dönemi (Yıl/Yarı) | Bitiş Dönemi (Yıl/Yarı) | 2024 Yılı Bütçesi (TL) | 2025 Yılı Bütçesi (TL) | 2026 Yılı Bütçesi (TL) |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------|-----------|-----------------------------|-------------------------|------------------------|------------------------|------------------------|
| 1       | TR63 Bölgesi Kırsal Kalkınma Stratejisi                                                                                                                   | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2024/1                      | 2024/2                  | 250.000                | -                      | -                      |
| 2       | TR63 Bölgesi Kırsalında Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması                                                                                           | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2024/1                      | 2024/2                  | 150.000                | -                      | -                      |
| 3       | Ekinözü İçmeleri Mekansal Planlama Çalışmaları                                                                                                            | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 1.000.000              | 1.000.000              | 1.000.000              |
| 4       | Ulusal ve Uluslararası Fonların Kullanılmasına Yönelik İş Birliği Faaliyetleri                                                                            | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 250.000                | 250.000                | 250.000                |
| 5       | Kırsalda Ekonomik Çeşitliliğin Artırılmasına Yönelik Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği Faaliyetleri                                                        | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 100.000                | 100.000                | 100.000                |
| 6       | Elbistan Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) OSB ve Hatay Altınözü Enek Tarıma Dayalı İhtisas (Süt) OSB Kurulum Çalışmalarına Destek ve Hızlandırma Faaliyetleri | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 500.000                | 750.000                | 750.000                |
| 7       | Zeytincilik Sektörü Kapasite Geliştirme Faaliyetleri                                                                                                      | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 24        | 2024/1                      | 2026/2                  | 300.000                | 300.000                | 400.000                |
| 8       | Kadın Kooperatiflerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması Çalışmaları                                                                                      | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 24        | 2024/1                      | 2026/2                  | 500.000                | 500.000                | 500.000                |
| 9       | Tarım, Gıda ve Yöresel Ürün Organizasyonları Temsil Faaliyetleri                                                                                          | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 300.000                | 300.000                | 400.000                |
| 10      | Gıda Güvenliği Teknik Destek Programı                                                                                                                     | Program          | Teknik Destek                    | 36        | 2024/1                      | 2026/2                  | 2.000.000              | 3.000.000              | 5.000.000              |
| 11      | Kumlu Ayakkabıcılık Üretim ve Eğitim Merkezi                                                                                                              | Proje            | Diğer Proje ve Faaliyetler       | 18        | 2024/2                      | 2025/2                  | -                      | -                      | -                      |
| 12      | Kumlu İplik Üretim Atölyesi                                                                                                                               | Proje            | Diğer Proje ve Faaliyetler       | 18        | 2024/2                      | 2025/2                  | -                      | -                      | -                      |

|                |                                                                                                                                                                                                                          |       |                            |    |        |        |                   |                  |                  |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|----------------------------|----|--------|--------|-------------------|------------------|------------------|
| 13             | Ulusal ve Uluslararası Programlara Yönelik Proje Geliştirme Çalışmaları                                                                                                                                                  | Proje | Diğer Proje ve Faaliyetler | 36 | 2024/1 | 2026/2 | -                 | -                | -                |
| 14             | Devam Eden Projeler:<br>BOTAP: Antakya'da Soğuk Zincirle Süt Kalitesinin Artırılması (1.450.800 TL)<br>IPA: Orman Yangınları Özelinde Hatay'ın İklim Değişikliklerine Adaptasyonunun Arttırılması Projesi (3.591.283 TL) | Proje | BOTAP                      | 36 | 2024/1 | 2026/2 | 5.042.083         | 0                | 0                |
| <b>TOPLAM:</b> |                                                                                                                                                                                                                          |       |                            |    |        |        | <b>10.392.083</b> | <b>6.200.000</b> | <b>8.400.000</b> |

**f. İzleme ve Değerlendirme**

Kırsal SOP'un koordinasyonunun sağlanmasından ve programın sekretaryasının yürütülmesinden Kırsal Kalkınma Birimi sorumludur.

### **3. KURUMSAL GELİŞİM**

#### **a. Faaliyetler**

##### **I. Araştırma, Analiz ve Programlama**

- Program Sonrası Değerlendirme Raporu Çalışmaları

Ajans tarafından uygulanan proje teklif çağrısı uygulamalarının başarısının ölçülmesi ve ilerleyen dönemlerde desteklerin tasarlanmasına katkı sağlamak amacıyla tamamlanan programların tamamlanmasının ardından (en geç 3 yıl içerisinde) program sonrası değerlendirme raporları hazırlanacaktır.

- Bölge Planı Çalışmaları

Hazırlıklarına 2022 yılında başlanılan 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı 2023 yılı Şubat ayında yaşanan deprem felaketleri sonrasında güncellenmiş olup onaylanmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na iletilmiştir. 2024 yılı içerisinde planın tasarım çalışmaları gerçekleştirilerek paydaşlar tarafından bilinirliğini ve sahiplenilmesini artırmak amacıyla tanıtım ve bilgilendirme toplantıları ile kurum ziyaretleri gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

##### **II. Kapasite Geliştirme, Tanıtım ve Yatırım Destek**

- Ajans Personeline Yönelik Eğitimler

Sonuç odaklı programlar ve insan kaynakları politika belgeleri çerçevesinde ajans personeline yönelik eğitimler gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte başta Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlardan gelen eğitim davetlerine katılım sağlanacaktır.

##### **III. Diğer Proje ve Faaliyetler**

- İnsan Kaynakları Faaliyetleri

Ajans personeline yönelik maaş, SGK, ödül ikramiye ve fazla mesai gibi ödemeler insan kaynakları faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilecektir.

- Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları

Ajansın ihtiyaç duyduğu destek hizmetleri ve satın almalar kapsamında; Ajans merkezi ile Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye YDO'ların elektrik, su, doğalgaz, baskı giderleri, içecek alımı, kırtasiye malzemesi alımı, temizlik malzemesi alımı ve hizmet araçları akaryakıt giderleri gibi hizmetler ve malzeme alım giderleri gerçekleştirilecektir.

- Hizmet Alımları

Ajansın ihtiyaç duyduğu destek hizmetleri ve satın almalar kapsamında; hizmet binaları kiralama giderleri, telefon, internet vb. abonelik giderleri gibi hizmet alımları gerçekleştirilecektir.



- Temsil ve Tanıtma Giderleri

Ajans tarafından gerçekleştirilecek temsil ve ağırlama giderleri ve makamın temsil giderleri gerçekleştirilecektir.

- Menkul Mal ve Gayri Maddi Haklar

Ajans hizmetlerinde kullanılmak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından merkezi düzeyde temin edilen veya Ajans tarafından direkt alımı yapılan tüketime yönelik mal ve malzeme alımları dışında kalan, büro malzemeleri, bilgisayar, yazılım alımı, bakım ve onarım faaliyetleri ile makine, teçhizat ve araçların bakım onarım giderleri gerçekleştirilecektir. Yeni süreçte KAYS geliştirim çalışmalarının da merkezi düzeyde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından gerçekleştirilecek ve Ajanslar tarafından maliyete katkı sağlanacaktır. Ayrıca uzaktan/hibrit/mobil çalışma yaklaşımlarına uyum sağlayabilecek, verimliliği artıracak, kurum içinde oluşturulan bilginin saklanması ve paylaşılmasına yönelik yazılımların alınması sağlanacaktır.

- Bakım ve Onarım Giderleri

Hizmet binalarının (gayrimenkul) bakım, onarım, aidat gibi giderleri karşılanacaktır.

- Kurumsal Yönetim ve Bilgilendirme Faaliyetleri

Ajans yönetim kurulu toplantıları ile yönetim kurulu toplantılarında belirlenecek ihtiyaçlar ve alınacak kararlar doğrultusunda bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

- Yatırım Destek Ofisleri Rutin Çalışmaları

Yatırım destek ofisleri tarafından yatırımcı izin ve ruhsat işlemleri, devlet teşvik ve destekleri hakkında bilgilendirmeler vb. çalışmalar gerçekleştirilecektir.

- Araştırma, Analiz vb. Çalışmalar Baskı ve Tasarım Faaliyetleri

Ajans tarafından bölgesel öncelikler doğrultusunda sektörel/tematik/mekânsal yayınların hazırlanmasına devam edilecek olup söz konusu yayınların baskı ve tasarımına yönelik hizmet alımları gerçekleştirilecektir.

- Mali ve Teknik Destekler Kapsamında İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

Ajans tarafından sözleşme imzalanan projelerin rutin izleme-değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilecek ve faydalanıcılara proje uygulama, satın alma ve izleme usul ve esaslarına yönelik eğitimlere devam edilecektir.

- Destek Programları Uygulama Hizmet Giderleri

Mali destek programları kapsamında rehber tasarım ve basımı, program tanıtımı ve bilgilendirme materyallerinin tasarımı ve basımı, açılış, bilgilendirme ve eğitim çalışmaları, bağımsız değerlendiricilere yönelik çalışmalar vb. faaliyetler gerçekleştirilecektir.

- Yolluk ve Görev Giderleri

Ajans personelinin idari çalışmalar kapsamında gerçekleştirilecek ulaşım, konaklama, yatırım destek ofisleri ziyaretleri, arşiv ve depo kontrolleri, bölge dışı ajans toplantıları, diğer görevlendirmelerle ilgili harcırahlar ve kanunen zorunlu harç, mahkeme, sigorta, muhtasar ve KDV beyannameleri harç giderleri karşılanacaktır.

- İç Kontrol ve Risk Yönetimi Çalışmaları

İç kontrol çalışmalarının sürdürülerek DOĞAKA iç kontrol uyum eylem planına uygun olarak faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Risk koordinasyon grubu çalışmaları ile de Ajansın iş ve işlemelerindeki risklerin ölçülmesi ve kontrol altında tutulması sağlanacaktır.

#### **b. Sonuç ve Çıktı Hedefleri**

**Tablo 7. Kurumsal Gelişim Faaliyetleri Çıktı Göstergeleri**

| <b>Gösterge Adı</b>                                                                                                      | <b>Birim</b> | <b>Mevcut Durum</b> | <b>Hedef</b> | <b>Doğrulama Kaynağı</b>                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------------|--------------|------------------------------------------------|
| Hazırlanan rapor sayısı                                                                                                  | Adet         | -                   | 3            | Ajans Faaliyet Raporu                          |
| Gerçekleştirilen ziyaret sayısı / toplantı                                                                               | Adet         | -                   | 3            | Ajans faaliyet raporu                          |
| Ajans personeline yönelik gerçekleştirilen eğitim süresi                                                                 | Saat         | -                   | 1.470        | Ajans Faaliyet Raporu                          |
| İnsan Kaynakları Faaliyetleri (Ajans personelinin yıl boyunca ücret, SGK, vergi ödemeleri ödemeleri)                     | Adet         | -                   | 12           | Maaş Bordroları                                |
| İç Kontrol Grubu Çalışmaları                                                                                             | Adam/Gün     | -                   | 2            | Toplantı tutanakları                           |
| Risk Koordinasyon Grubu Çalışmaları                                                                                      | Adam/Gün     | -                   | 2            | Toplantı tutanakları                           |
| Menkul Mal ve Gayri Maddi Hak Alımları (Ajansın ihtiyaç duyduğu bilgisayar, ekipman ve esnek çalışmaya uygun yazılımlar) | Adet         | -                   | 10           | Yevmiye kayıtları, Bütçe Gerçekleşme Raporları |

**c. Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi**

**Tablo 8. Kurumsal Gelişim Program Süresi ve Zaman Planlaması**

| Sıra No | Alt Bileşen Adı                                                                                                               | Alt Bileşen Türü | Yöntem                           | Süre (Ay) | (Yıl/Yarı) | (Yıl/Yarı) | 2024 Yılı Bütçesi (TL) | 2025 Yılı Bütçesi | 2026 Yılı Bütçesi |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------|-----------|------------|------------|------------------------|-------------------|-------------------|
| 1       | Program Sonrası Değerlendirme Raporu Çalışması                                                                                | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 30.000                 | 30.000            | 30.000            |
| 2       | Bölge Planı Hazırlıkları                                                                                                      | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 250.000                | -                 | -                 |
| 3       | Ajans Personeline Yönelik Eğitimler                                                                                           | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 500.000                | 600.000           | 700.000           |
| 4       | İnsan Kaynakları Faaliyetleri (Personel Ödemeleri vb.)                                                                        | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 90.000.000             | 135.000.000       | 202.500.000       |
| 5       | Tüketime Yönelik Mal ve Malzeme Alımları                                                                                      | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 2.500.000              | 3.000.000         | 3.500.000         |
| 6       | Hizmet Alımları                                                                                                               | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 3.250.000              | 3.000.000         | 3.000.000         |
| 7       | Temsil ve Tanıtma Giderleri                                                                                                   | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 93.333                 | 93.333            | 93.333            |
| 8       | Menkul Mal ve Gayri Maddi Haklar                                                                                              | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 2.000.000              | 2.000.000         | 2.000.000         |
| 9       | Bakım ve Onarım Giderleri                                                                                                     | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 2.000.000              | 2.000.000         | 2.000.000         |
| 10      | Kurumsal Yönetim ve Bilgilendirme Faaliyetleri                                                                                | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 500.000                | 500.000           | 500.000           |
| 11      | Yatırım Destek Ofisleri Rutin Çalışmaları (Yatırımcı İzin ve Ruhsat İşlemleri Faaliyetleri, Teşvik Uygulama Faaliyetleri vb.) | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 25.000                 | 25.000            | 25.000            |
| 12      | Mali ve Teknik Destekler Kapsamında İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları                                                       | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 50.000                 | 50.000            | 50.000            |
| 13      | Araştırma, Analiz vb. Çalışmaları Baskı ve Tasarım Faaliyetleri                                                               | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 600.000                | 600.000           | 600.000           |
| 14      | Destek Programları Uygulama Hizmet Giderleri                                                                                  | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 1.000.000              | 1.000.000         | 1.000.000         |
| 15      | Yolluk ve Görev Giderleri                                                                                                     | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 100.000                | 100.000           | 100.000           |
| 16      | İç Kontrol ve Risk Yönetimi Çalışmaları                                                                                       | Faaliyet         | Diğer Faaliyetler                | 36        | 1/2024     | 2/2026     | 10.000                 | 10.000            | 10.000            |
| TOPLAM: |                                                                                                                               |                  |                                  |           |            |            | 103.008.333            | 148.108.333       | 216.208.333       |

#### 4. YEREL KALKINMA FIRSATLARI

##### Faaliyetler

##### I. Araştırma, Analiz ve Programlama

- 6 ve 20 Şubat Depremlerinin TR63 Bölgesi'ne Sosyal Etkileri Raporu

##### ✓ Amaç

6 ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde yaşanan ve asrın felaketi olarak adlandırılan deprem felaketlerinin TR63 Bölgesi'nde yarattığı sosyal sorunların belirlenmesi ve depremin üzerinden geçen 1 yılın ardından mevcut sosyal durumun ortaya konması amaçlanmaktadır.

##### ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

6 ve 20 Şubat tarihlerinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler neticesinde başta can kayıpları olmak üzere, etkisinin uzun yıllar süreceği değerlendirilen birçok hasar meydana gelmiştir. Söz konusu hasarların doğrudan psikolojik ve sosyal etkileri olabileceği gibi ekonomik sonuçlarından kaynaklanan dolaylı etkilerinin de olacağı öngörülmektedir. On İkinci Kalkınma Planı'nda; afetlerin toplumun değişik kesimleri üzerinde farklı etkilerinin ortaya çıktığına, özellikle çocuk ve gençlerin yaşamlarının derinden etkilendiğine ve günlük rutinlerinin eğitimden sosyal yaşama kadar pek çok alanda önemli değişikliklere uğradığına değinilmiştir. Bu kapsamda depremin bölgeye sosyal etkilerinin toplumdaki yansımalarının ortaya konulması ve TR63 Bölgesi'nde sosyal kalkınmaya yönelik faaliyetlere altlık oluşturması amacıyla 6 ve 20 Şubat Depremlerinin TR63 Bölgesi'ne Sosyal Etkileri Raporu hazırlanması planlanmaktadır.

##### ✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı            | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|-------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Hazırlanan rapor sayısı | Adet  | -            | 1     | Ajans Faaliyet Raporu |

##### ✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Sosyal etki raporu Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Valilikler, Kaymakamlar, AFAD ve belediyeler gibi kamu kurumları ile iş birliği içerisinde hazırlanacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

##### ✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçları; YHKB, SVB, TDB, KKB ve YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır. Ayrıca hazırlanacak rapor, lansman toplantıları ile paydaşlara sunulacaktır.

- Bölgesel Girdi-Çıktı Tablolarının Analizi ve Raporlanması

- ✓ Amaç

TR63 Bölgesi'nin Türkiye ekonomisindeki yeri, bölgedeki sektörlerin yeri, sektörler arası etkileşim, çoğaltan etkileri, bölge imalat sanayi sektörlerinin detaylı analizinin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

- ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Girdi-Çıktı Tabloları, ekonominin yapısal analizi ve planlaması, üretimin analizi, talep yapısının analizi, fiyat ve maliyet analizi, ithalat ve ihracatın analizi, yatırımların analizi, verimlilik analizi, duyarlılık analizi ve etki analizi için kullanılmaktadır.

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü uhdesinde ve Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı koordinasyonunda bölgesel girdi-çıktı tablolarının hazırlanması işi 2023 yılı itibari ile tamamlanmıştır. Tabloların; TR63 Bölgesi'nin ekonomik yapısının analizi, yürütülen program ve faaliyetlerin bölge ekonomisine etkisi ile küresel eğilimlerin oluşturacağı fırsat ve tehditlerin tespit edilebilmesi vb. alanlarda kullanılması ve rapor olarak yayınlanması planlanmaktadır.

- ✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı            | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|-------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Hazırlanan rapor sayısı | Adet  | -            | 1     | Ajans faaliyet raporu |

- ✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Girdi-Çıktı tablolarının analizi aynı konuyu çalışan ve tecrübe sahibi akademisyenler tarafından Ajans iş birliği içerisinde hazırlanacaktır. Çalışmanın koordinasyonu Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünde olmakla beraber hizmet alımı Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

- ✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçlarının Ajans web sitesinde paylaşılması planlanmaktadır. Bununla birlikte hazırlanacak analiz raporun Ajansın kendi plan ve programlarına önemli altlık verisi oluşturacağı düşünülmektedir.

- Sektörel ve Tematik Araştırma ve Analiz Çalışmaları

- ✓ Amaç

Sonuç Odaklı Programlama dönemi (2024-2026) içerisinde ortaya çıkacak ihtiyaçlar doğrultusunda, ulusal strateji belgeleri ve bölge planı öncelikleri kapsamında sektörel, tematik ve mekânsal araştırma ve analiz çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.

- ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR63 Bölgesi başta tarım, sanayi ve turizm olmak üzere birçok sektörde ekonomik potansiyele sahiptir. Hatay ili ana metal sanayi, filtre, mobilya, ayakkabıcılık üretiminde, Kahramanmaraş ili tekstil, metal mutfak eşyası, kuyumculuk sektörlerinde Osmaniye ili ise ana metal sanayi üretiminde Türkiye ölçeğinde rekabetçi konumdadır. Ayrıca bölge birçok tarımsal ürünün üretiminde Türkiye'de ilk sıralarda yer almaktadır. Bölgenin turizm potansiyeli değerlendirildiğinde ise gastronomi ve doğa

turizmi ön plana çıkmaktadır. Bölge, söz konusu sektörel avantajların yanı sıra liman bağlantısının olması, sınır kapısına sahip olması, enerji yatırımlarına ev sahipliği yapması gibi yatırım olanaklarına da sahiptir. Bu doğrultuda yatırım potansiyeli sunan ve müdahale gerektiren konulara yönelik araştırma, analiz, projelendirme ve strateji çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda 2024 yılı içerisinde Hassa Organize Sanayi Bölgesi ve Düziçi Organize Sanayi Bölgesi'nde parsel tahsisleri için referans oluşturmaya yönelik sektör analizi çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte imar planı ve parselasyon çalışmaları tamamlanan Düziçi Organize Sanayi Bölgesi için altyapı uygulama projesi hazırlanacaktır.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                           | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|------------------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Hazırlanan araştırma, analiz, projelendirme ve strateji belgesi sayısı | Adet  | -            | 3     | Ajans Faaliyet Raporu |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Araştırma, analiz ve strateji raporları ilgili sektör temsilcileri ile iş birliği içerisinde hazırlanacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçları SOP birimleri ve YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır. Ayrıca hazırlanacak çalışmalar kamuoyuna sunulacak, raporların güdümlü proje, kamu yatırımı, özel sektör yatırımı vb. olanağına dönüşmesi gibi fırsatlara yönelik Ajans birimleri tarafından çalışmalar gerçekleştirilecektir.

## II. İş Birliği ve Koordinasyon

- Kahramanmaraş Uzak ve Havacılık Kümelenmesi Programı

✓ Amaç

Kahramanmaraş'ta TUSAŞ tarafından çalışmaları devam eden tesisin kurulmasıyla beraber bölgedeki sanayicilerin uzak ve havacılık sektörüne tedarikçi olabilmeleri için dönüşüm süreçlerini sağlamak ve bu bölgede uzak ve havacılık sektörü kümelenmesi gerçekleştirmek amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli yaşanan depremler neticesinde TUSAŞ "yerinde iskan, yerinde istihdam" düşüncesi ile deprem bölgesinde yatırım kararı almıştır. Metal mutfak eşya, tekstil, kuyumculuk ve gıda sanayisinin gelişmiş olduğu ilde mevcut sermaye birikimini doğru yatırımlarla değerlendirmek isteyen yatırımcılar, iş dünyasını temsil eden çatı organizasyonlar, siyasi aktörler, üniversiteler ve yerel yöneticiler; TUSAŞ ile başlayan bu süreci daha da ileri taşıyarak ilin sanayi dönüşümüne başlangıç olabilecek adımı atmak istemektedirler. Bu amaçla; TUSAŞ ile daha büyük bir yatırımı koordine edecek ortak şirket kurulumu, yatırım yeri çalışmaları, İstiklal Üniversitesi'nin "havacılık ve uzak" temalı teknik üniversiteye dönüştürülmesi, tematik MYO kurulumu, havacılık kümesinin oluşturulmasına ilişkin başlangıç düzeyinde bir kümelenme projesi, havacılık sanayisine

yönelik tedarik altyapısının oluşturulması ile ilgili başlangıç ve dönüşüm yatırımlarının planlanması gibi çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından başlatılmıştır. Kümelenme programı ile başta metal işleme ve metal mutfak eşya sektörleri olmak üzere ilde sanayi alanında değişim/ dönüşüm sağlamak amaçlanmaktadır. Program kapsamında oluşturulması öngörülen inkübasyon merkezi ile uzay ve havacılık sektörüne yönelik bölgede yan sanayi geliştirilmesi amacıyla tecrübe oluşturulacaktır. Bu faaliyetler devam ederken Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından ilan edilen Kümelenme Programı 4. Çağrıya yönelik bir başvuru hazırlanmış ve küme adayları firmalar ve ilgili kuruluşlardan oluşan bir konsorsiyum oluşturulmuştur. Ajansımız konsorsiyuma dahil olup ilgili çalışmaları yürütmektedir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                     | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                                                   |
|----------------------------------|-------|--------------|-------|---------------------------------------------------------------------|
| Gerçekleştirilen toplantı sayısı | Adet  | 0            | 5     | Toplantı tutanakları, katılımcı listeleri, Basına yansıyan haberler |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bölgede uzay ve havacılık kümelenme çalışmalarını yürüten Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası, İstiklal Üniversitesi, Kahramanmaraş Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü ile görüş alış verişleri yapılmakta ayrıca TUSAŞ ile teknik altyapı oluşturulmaktadır.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Faaliyetlerin sonuçları ilgili kurum ve kuruluşlar ile değerlendirilerek ilgili paydaşlarla paylaşılacaktır.

### III. Tanıtım ve Yatırım Destek

- Kahramanmaraş Yamaç Paraşütü Açık Mesafe Yarışması

✓ Amaç

Kahramanmaraş ilinin yamaç paraşütü açık mesafe uçuş potansiyelinin ön plana çıkarılması ve ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kahramanmaraş, Türkiye'nin yamaç paraşütü mesafe uçuşlarında Türkiye'nin en iyi kalkış alanlarından bir tanesidir. 2014 yılında gerçekleştirilen uçuşlarda aynı anda 9 pilot uzun yıllardır geçilemeyen yaklaşık 250 km'lik bir önceki Türkiye rekorunu Kahramanmaraş'ta 350 km'ye taşıyarak kırmışlardır. O günden beri Kahramanmaraş hem rekor kırmak isteyen sporcuların hem de bu alanda eğitim düzenleyen kulüplerin cazibe merkezi haline gelmiştir. Pandemi ve 6 Şubat depremleri ile bu alanda ziyaretçi sayılarında ciddi düşüşler yaşanmıştır. Şehrin yamaç paraşütü mesafe uçuşlarındaki cazibesini tekrar ortaya koymak, sporcuları alternatif alanlardan tekrar Kahramanmaraş'a çekmek amacıyla daha önce Türkiye'de benzeri yapılmamış sezon boyunca açık olacak lig usulü bir açık mesafe yarışması düzenlenecektir. Yarışmanın kadın-erkek, açık mesafe-üçgen gibi kategorilerde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                    | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı    |
|---------------------------------|-------|--------------|-------|----------------------|
| Etkinliğe katılan sporcu sayısı | Kişi  | 0            | 100   | Katılımcı listeleri  |
| Gerçekleştirilen uçuş sayısı    | Adet  | 0            | 300   | Uçuş kayıt dosyaları |
| Kırılan Türkiye rekoru sayısı   | Adet  | 0            | 1     | Uçuş kayıt dosyaları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Etkinlikte Türkiye Hava Sporları Federasyonu, Yerel Yönetimler ve İl Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile iş birliği yapılacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde parçacıl hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçları Ajans web sitesi ve [www.yatirimadestek.gov.tr](http://www.yatirimadestek.gov.tr) sitesinde kamuoyu ile paylaşılacaktır.

- İş ve Yatırım Ortamını İyileştirmeye Yönelik Çalışmalar

✓ Amaç

TR63 Bölgesi'nde ulusal strateji belgeleri ve bölge planı öncelikleri ile uyumlu olacak şekilde bölgedeki kurumsal yapıların kapasitesini geliştirmek, sektörel sorunlara çözümler üretmek ve stratejiler geliştirmek ve yatırım olanaklarını değerlendirmek amacıyla konferans, panel, sempozyum, çalıştay, ikili iş görüşmesi, tercüman-rehber desteği, alım heyeti organizasyonu, tanıtım vb. faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Tekstil, mobilya, gıda, metal mutfak eşyası ve turizm gibi bölgenin öne çıkan sektörlerinde yapılması planlanan çalışmalar kapsamında ticaret ve sanayi odaları ve iş dünyası temsilcileri ile iş birliği yapılması planlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TR63 Bölgesi başta tarım, sanayi ve turizm olmak üzere birçok sektörde ekonomik potansiyele sahiptir. Hatay ili ana metal sanayi, filtre, mobilya, ayakkabıcılık üretiminde, Kahramanmaraş ili tekstil, metal mutfak eşyası, kuyumculuk sektörlerinde Osmaniye ili ise ana metal sanayi üretiminde Türkiye ölçeğinde rekabetçi konumdadır. Ayrıca bölge birçok tarımsal ürünün üretiminde Türkiye'de ilk sıralarda yer almaktadır. Bölgenin turizm potansiyeli değerlendirildiğinde ise gastronomi ve doğa turizmi ön plana çıkmaktadır. Bölge, söz konusu sektörel avantajların yanı sıra liman bağlantısının olması, sınır kapısına sahip olması, enerji yatırımlarına ev sahipliği yapması, teşvik sisteminde 4. ve 5. bölge desteklerinden yararlanması gibi yatırım olanaklarına da sahiptir. Bu doğrultuda yatırım potansiyeli sunan ve müdahale gerektiren konulara yönelik konferans, panel, sempozyum, çalıştay, ikili iş görüşmesi, alım heyeti organizasyonu vb. çalışmalar gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda Hatay ili mobilyacılık sektörüne yönelik yurt içinde 2-6 Ekim 2024 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan Anadolu Mobilya Fuarı ile eş zamanlı düzenlenecek olan B2B etkinliğine katılım sağlanacaktır.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                                                                 | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Gerçekleştirilen konferans, panel, sempozyum, çalıştay, ikili iş görüşmesi, alım heyeti organizasyonu sayısı | Adet  | -            | 6     | Ajans faaliyet raporu |



|                                 |      |   |   |                       |
|---------------------------------|------|---|---|-----------------------|
| İş birliği yapılan kurum sayısı | Adet | - | 6 | Ajans faaliyet raporu |
|---------------------------------|------|---|---|-----------------------|

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

İş ve yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik çalışmalar kapsamında ticaret ve sanayi odaları ve STK'lar ile iş birlikleri içerisinde gündem, konuşmacı, panelist vb. hususlar belirlenecektir. Çalışma kapsamında ihtiyaç duyulması halinde hizmet alımları Ajans ve ilgili kurumlar iş birliğinde gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçları SOP birimleri ve YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır.

#### IV. Kapasite Geliştirme

- Leonardit ve Gıda Sektöründe İş Birliği ve Proje Çalışmaları

✓ Amaç

Gübre başta olmak üzere kozmetik, kimya ve gıda gibi sektörlerde stratejik öneme sahip leonardit ve gıda madenlerinin ekonomiye kazandırılmasının önündeki engellerin kaldırılması ve leonardit sektörünün gelişiminin hızlandırılması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Afşin-Elbistan Linyitleri sahasında bulunan leonardit ve gıdanın başta gübre olmak üzere farklı endüstriyel alanlarda kullanımının önünün açılması, sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında iş birliği ağlarının oluşturulması, sektörün hammadde tedarik sorunlarının çözülerek ekosistemin güçlendirilmesi amacıyla sektör ziyaretleri, toplantılar, proje ve analiz çalışmaları gerçekleştirilecektir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                     | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                                                   |
|----------------------------------|-------|--------------|-------|---------------------------------------------------------------------|
| Gerçekleştirilen toplantı sayısı | Adet  | 0            | 5     | Toplantı tutanakları, katılımcı listeleri, Basına yansıyan haberler |
| Hazırlanan rapor sayısı          | Adet  | 0            | 1     | Yayınlanan raporlar                                                 |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bölgede faaliyet gösteren sektör temsilcileri, TKİ Afşin-Elbistan İşletme Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Maden Tetkik Arama Bölge Müdürlüğü ve diğer kurumlarla analiz ve değerlendirme yaparak Ajans koordinasyonunda sektörün önünü açmaktır.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Faaliyetlerin sonuçları ilgili kurum ve kuruluşlar ile değerlendirilmek üzere web sitesinden kamuoyu ile paylaşılacaktır.

- Kadınlara Yönelik Beceri Geliştirme ve Mesleki Eğitim Çalışmaları

- ✓ Amaç

Kalkınma Ajansları tarafından -2024 döneminde yürütülecek faaliyetler kapsamında kadın istihdamının artırılması ve kadın girişimciliğin sağlanması temel amaçtır.

- ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren kadınların işgücüne katılımı konusunda yapılan çalışmalar yoğunluk kazanmıştır. Kadınların istihdamına yönelik olan bu ilgi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde benimsenen ihracata yönelik kalkınma stratejileri ile yakından ilişkilidir. Gelişmekte olan ülkelerin ithal ekonomisi politikasında yaşanan sorunlar, yurt içi ikamesi kullanarak küresel pazarla bütünleşme yollarının aranmasına neden olurken, kullanılan girdiler açısından ithalata bağımlı olmayan emek yoğun sektörlerin ve bu sektörlerde istihdam edilen kadın emeğinin önemini arttırmıştır. Ekonomik gelişmede insan sermayesinin yanı sıra kültüre özgü olan sosyal sermayenin (social capital) niteliği belirleyici olmaktadır. Sosyal sermaye, girişimcilerin sosyo-demografik özellikleri ve sosyal ilişki ağlarıyla ortaya çıkardığı kaynaklar birikimidir. Kadın istihdamı ve kadın girişimciliği başlığı altında kadın girişimcilerin, “sosyal sermaye” olarak tanımlanan nitelik ve yeterliliklerinin belirlenmesi, kadın girişimcilerin karşılaştıkları problemlerin tanımlanması ve karşılaşılan bu problemlere yönelik olarak yerel yönetimler ve özel sektör ile ne tür iş birliklerinin yapılabileceğine yönelik faaliyetler hayata geçirilecektir.

- ✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                   | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı             |
|----------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------|
| İstihdam sağlayan proje sayısı                                 | Adet  | 0            | 5     | Ajans verileri, KAYS verileri |
| Tema faaliyetleri neticesinde sağlanan sürekli istihdam sayısı | Adet  | 0            | 30    | SGK kayıtları                 |

- ✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bölgede kadın istihdamına yönelik sanayi ve diğer sektörlerde ihtiyaç duyulan niteliklerin karşılanmasına yönelik eğitimler verilecektir. Bu kapsamda ajanslar tarafından ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları, esnaf ve sanatkâr odaları, mesleki eğitim merkezleri, organize sanayi bölgeleri, teknokentler gibi kurumlarla ve buralardaki firmaların temsilcileri ile ihtiyaç duyulan işgücü niteliklerinin tespit edilmesine yönelik görüşmeler yapılacaktır. Bu görüşmeler neticesinde hangi firmaların ve kurumların hangi nitelikte ve sayıda iş gücüne ihtiyacı olduğu tespit edilecektir. Görüşme yapılan firmalardan ve kurumlardan istihdam garantisi alınarak ihtiyaca uygun beceri kazandırma ve mesleki eğitim programları tasarlanacak ve uygulanacaktır.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Faaliyetlerin sonuçları ilgili kurum ve kuruluşlar ile değerlendirilmek üzere web sitesinden kamuoyu ile paylaşılacaktır.

• Gastronomi ve Mutfak Sanatları Atölye Etkinlikleri

✓ Amaç

TR63 Bölgesi'nin coğrafi işaretli ürünlerinin ve bölge gastronomisinin tanıtımının yapılması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

6 ve 20 Şubat depremleri sonrasında TR63 Bölgesi'nin gastronomi turizmi sektöre uğrasa da deprem sonrası süreçte hem ulusal ölçekte (Altınözü Zeytinyağı, Hatay Nar Ekşisi, Halhalı Zeytini, Maraş Bertiz Üzümlü, Elbistan Kelle Peyniri, Maraş Ekşil Çorba, Maraş Samsası, Osmaniye Zeytinyağı, Osmaniye Bayram Kömbesi, Osmaniye Zorkun Tava) hem de Avrupa nezdinde tescillenen coğrafi işaretli ürünlerle (Maraş Tarhanası, Çağlayancerit Cevizi) hareketlenmiştir. TR63 Bölgesi'nin yerel ürünlerinin ve coğrafi işaretli ürünlerinin tanıtımının yapılacağı; üniversite öğrencilerinin ve kadınların katılım sağlayacağı atölyelerle (coğrafi işaretli ürünlerin kullanıldığı yemek, tatlı, içecek hazırlama etkinlikleri) kazanılan ivmenin artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                   | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                               |
|----------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------------|
| Atölyeye katılım sağlayan üniversite öğrencisi ve kadın sayısı | Kişi  | -            | 50    | Ajans faaliyet raporu, atölye katılım kayıtları |
| Tanıtımı yapılan yöresel ürün sayısı                           | Adet  | -            | 20    | Ajans faaliyet raporu, atölye katılım kayıtları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TR63 Bölgesi'nde yürütülmesi planlanan faaliyet için koordinasyon YDO'lar aracılığı ile sağlanacaktır. Kadın katılımcılara erişim için belediye, kooperatif, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, STK'lar vb. kurum ve kuruluşlarla iletişime geçilecektir. OKÜ Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünden akademisyenlerle atölye çalışmaları konusunda istişarelerde bulunulacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.

• Temel Kooperatifçilik Eğitimi

✓ Amaç

Kadın kooperatiflerinin kooperatifçilik esaslarını öğrenerek ortak paylaşım kültürünü benimsemelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Türkiye’de üç farklı bakanlığa bağlı olarak kurulan yaklaşık 40 farklı türde, 60 bin kooperatif bulunmaktadır. Türkiye’de son dönem kooperatifçilik hareketinde başı kadın kooperatifleri çekmektedir. Türkiye’deki kadın kooperatiflerinin yaklaşık %4’ü TR63 Bölgesi’nde bulunmakla birlikte tamamı aktif şekilde faaliyet göstermemektedir. Kooperatifler ortak bağlılığının zayıf olması, profesyonel olmayan yönetim şekli ve güven eksikliği, yetersiz kazanç gibi sebeplerle başarısız olmaktadır. Kadın emeğinin görünür olmasında oldukça etkin bir rol üstlenen kadın kooperatiflerinin kooperatifçilik amaç ve esaslarına uygun şekilde faaliyet göstermeleri amacıyla temel kooperatifçilik esaslarının öğreniminin yaygınlaştırılması önemli görülmektedir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                 | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                               |
|----------------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------------|
| Eğitim alan kooperatif ortağı sayısı (kadın) | Kişi  | -            | 70    | Ajans faaliyet raporu, eğitim katılım kayıtları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TR63 Bölgesi’nde yürütülmesi planlanan faaliyet için koordinasyon YDO’lar aracılığı ile sağlanacaktır. Kooperatiflere erişim için Ticaret İl Müdürlükleri, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri ve Belediyeler gibi kurumlarla iletişime geçilecektir. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme YDO’lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.

- Etkili Sosyal Medya Yönetimi Eğitimi

✓ Amaç

Kadın girişimlerinin ve kadın kooperatiflerinin sosyal medya kanallarını etkin ve doğru şekilde kullanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

We Are Social Dijital 2023 raporuna göre 2023 yılı itibarıyla dünyada 5,16 milyar internet kullanıcısı; 4,76 milyar sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. İşletmelerin dijital varlıklarını sosyal medya kullanımı ile geliştirmeleri bir zorunluluk haline gelmiştir. Tanıtım ve büyüme konusunda desteğe ihtiyaç duyan kadın girişimler için ekonomik ve hızlı bir çözüm sunmanın en kolay yolu sosyal medyanın etkin şekilde kullanımından geçmektedir. Kadın girişimlerin mevcut pazarlama ağlarını genişletmeleri, sistemli bir müşteri yönetimi sağlamaları amacıyla sosyal medyayı etkin şekilde kullanmalarının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                       | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                               |
|------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------------|
| Eğitim alan kadın girişimci sayısı | Kişi  | -            | 30    | Ajans faaliyet raporu, eğitim katılım kayıtları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TR63 Bölgesi'nde yürütülmesi planlanan faaliyet için koordinasyon YDO'lar aracılığı ile sağlanacaktır. Kadın girişimcilere erişim için Ticaret İl Müdürlükleri, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, KOSGEB vb. kurumlarla iletişime geçilecektir. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme çalışmaları YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.

• Deprem Bölgesindeki Çocuklar İçin Sürdürülebilir Yaşam Etkinlikleri

✓ Amaç

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda deprem bölgesindeki çocukların yeşil beceriler kazanması ve sürdürülebilir yaşam kültürünün çocuk yaşta yerleşmesi; depremde çocukların odağını değiştirerek yaşam alanlarına farklı bir gözle bakmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Birleşmiş Milletlerin 25-27 Eylül 2015 tarihinde New York'ta düzenlenen Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde bir araya gelen ülke liderleri 2030 yılına kadar dünyada insanlığın ortak refahının sağlanması için 17 hedef ve 169 alt başlıktan oluşan "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını (SKA)" kabul etmiştir. Bu doğrultuda Ajansımız, 2024-2028 TR63 Bölgesi Bölge Planı çalışmalarında da SKA'ları göz önünde bulundurarak plan hedeflerini SKA'lar ile ilişkilendirmiştir. Deprem bölgesindeki çocukların ve ebeveynlerin de SKA doğrultusunda bilinçlenmeleri ve odaklarının değiştirilerek sosyal iyileşmelerine katkı sağlanması amacıyla sürdürülebilir yaşam etkinliklerinin düzenlenmesi planlanmıştır.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                 | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|--------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Etkinlik kapsamında gerçekleştirilen atölye çalışması sayısı | Adet  | -            | 15    | Ajans faaliyet raporu |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Faaliyet, Valilikler, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile koordinasyon halinde yürütülecektir. Hedef kitlenin belirlenmesi için ilgili kurumlardan destek alınacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Faaliyet sonuçları YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır.

## V. AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

- Ulusal ve Uluslararası Hibe Programları Faaliyetleri

### ✓ Amaç

Ulusal ve uluslararası fonlara yönelik proje başvurularının gerçekleştirilerek bölgeye alternatif finansman kaynaklarının kazandırılması amaçlanmaktadır.

### ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Ajans tarafından IPA-2, FRIT-2 (SEECO, ENHANCER) vb. programlar kapsamında proje geliştirme ve uygulama çalışmalarına devam edilmektedir. Bununla birlikte Interreg NEXT Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İş Birliği Programı da ilan edilmiştir. Bu doğrultuda ajans tarafından geliştirilen ancak kaynak yetersizliği sebebiyle uygulanamayan projelerin söz konusu programlar vasıtasıyla hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Bununla birlikte faaliyet kapsamında söz konusu programlara yönelik proje hazırlama vb. konularda hizmet alımları da gerçekleştirilecektir.

### ✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                                | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-----------------------|
| Ulusal ve uluslararası destek programlarına yönelik hazırlanan proje sayısı | Adet  | -            | 10    | Ajans faaliyet raporu |

### ✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Projelerin geliştirilmesi ve uygulanması süreçlerinde valilikler, belediyeler ve ticaret ve sanayi odalarından destek alınacaktır. Çalışmanın koordinasyonu ve ihtiyaç halinde hizmet alımları Ajans tarafından gerçekleştirilecektir.

### ✓ İzleme ve Değerlendirme

Faaliyet sonuçları SOP birimleri ve YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır.

## VI. Diğer Proje ve Faaliyetler

- Sosyal Zincir Projesi

### ✓ Amaç

Kadın girişimcilerin ve kadın kooperatiflerinin sosyal satın alma yoluyla desteklenmesi amaçlanmaktadır.

### ✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

6 ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde meydana gelen deprem felaketlerinden olumsuz etkilenen kadın girişimcilerin ve kadın kooperatiflerinin pazarlama olanaklarını artırmak amacıyla kooperatifleri, sivil toplum, özel sektör ve kamu sektörünü sosyal satın alma hareketi çevresinde toplamak amacıyla

yürütülmekte olan proje kapsamında Ajans, proje yürütücüsü olan I4D (Innovation for Development) platformu ile kadın kooperatiflerinin ve kadın girişimcilerin bir araya getirilmesine katkıda bulunmaktadır. Proje kapsamında yalnızca personel giderleri karşılanacaktır.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                                         | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                         |
|----------------------------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------|
| Platform ile buluşturulan kadın girişimi ve kadın kooperatifi sayısı | Adet  | -            | 24    | Ajans faaliyet raporu, toplantı raporları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

TR63 Bölgesi'nde yürütülmesi planlanan faaliyet için koordinasyon YDO'lar aracılığı ile sağlanacaktır. Kooperatiflere erişim için Ticaret İl Müdürlükleri, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri ve Belediyeler gibi kurumlarla iletişime geçilecektir. Çalışmanın koordinasyonu ile ilgili personel giderleri (yolluklar, vb.) Ajans tarafından karşılanacaktır.

✓ İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme YDO'lar tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.

- Deprem Bölgesindeki Kadın Kooperatiflerinin Deprem Hasarlarının Giderilmesi

✓ Amaç

Kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

✓ Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Kahramanmaraş ilinde 6 Şubat depremleri öncesinde kadın kooperatifi sayısı 3, kadınların çoğunlukta olduğu diğer kooperatif sayısı ise 1 idi. 6 Şubat depremlerinde kadın kooperatiflerinden en aktif olanının başkanı hayatını kaybetmiş, kooperatifin faaliyetleri durma noktasına gelmiştir. Kadınların çoğunlukta olduğu diğer kooperatifin ise üretim alanında ciddi hasarlar oluşmuştur. Kadın girişimciliği ve istihdamı konusunda en önemli aktörlerden olan kooperatiflerin deprem felaketi sonrasında faaliyetlerine devam edebilmeleri için deprem zararlarının giderilmesi ve deprem sonrası artan üretim ve pazarlama maliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir.

✓ Sonuç ve Çıktı Hedefleri

| Gösterge Adı                                       | Birim | Mevcut Durum | Hedef | Doğrulama Kaynağı                         |
|----------------------------------------------------|-------|--------------|-------|-------------------------------------------|
| Desteklenen Kooperatif Sayısı                      | Adet  | 0            | 2     | Ajans faaliyet raporu, toplantı raporları |
| Destekten yararlanan kadın kooperatif üyesi sayısı | Adet  | 0            | 20    | Ajans faaliyet raporu, toplantı raporları |

✓ Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Program kamu kurumları, STK'lar, kooperatifler, odalar ve özel sektör temsilcileri ile iş birliği ve kurum faaliyetleri ile koordinasyon içinde gerçekleştirilecektir.

✓ İzleme ve Değerlendirme

Çalışma sonuçları KKB ve Kahramanmaraş YDO tarafından oluşturulacak komisyon vasıtasıyla değerlendirilerek raporlanacaktır.

- Devam Eden Projeler

Ajans tarafından önceki yıllarda sözleşme imzalanan ve aşağıdaki tabloda yer alan programlar (Mali Destek Programları, Teknik Destek Programları, SOGEP, CMDP, Üreten Şehirler v.b.) kapsamında projelere yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

**Tablo 9. Önceki Yıllardan Devam Eden Programlar**

| No            | Mali Destek Programı/Güdümlü Proje/Fizibilite Desteği/Teknik Destek Programı Adı | 2024 Yılı (TL)    |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1             | Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı                                             | 12.511.526        |
| 2             | BOTAP                                                                            | 35.000.000        |
| 3             | Üreten Şehirler Programı                                                         | 9.360.000         |
| 4             | Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Programı                                   | 13.697.000        |
| 5             | Teknik Destek Programları                                                        | 500.000           |
| <b>TOPLAM</b> |                                                                                  | <b>71.068.526</b> |



**Tablo 10. Yerel Kalkınma Fırsatları Program Süresi, Zaman Planlaması ve Faaliyet Bütçesi**

| Sıra No | Alt Bileşen Adı                                                         | Alt Bileşen Türü | Yöntem                           | Süre (Ay) | (Yıl/Yarı) | (Yıl/Yarı) | 2024 Yılı Bütçesi (TL) | 2025 Yılı Bütçesi (TL) | 2026 Yılı Bütçesi (TL) |
|---------|-------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------------|-----------|------------|------------|------------------------|------------------------|------------------------|
| 1       | 6 ve 20 Şubat Depremlerinin TR63 Bölgesi'ne Sosyal Etkileri Raporu      | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 1.000.000              | -                      | -                      |
| 2       | Bölgesel Girdi-Çıktı Tablolarının Analizi ve Raporlanması               | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 250.000                | -                      | -                      |
| 3       | Sektörel ve Tematik Araştırma ve Analiz Çalışmaları                     | Faaliyet         | Araştırma, Analiz ve Programlama | 36        | 2024/1     | 2026/2     | 10.000.000             | 2.000.000              | 2.000.000              |
| 4       | Kahramanmaraş Uzay ve Havacılık Kümelenmesi Programı                    | Faaliyet         | İş Birliği ve Koordinasyon       | 36        | 2024/1     | 2026/2     | 250.000                | 250.000                | 250.000                |
| 5       | Kahramanmaraş Yamaç Paraşütü Açık Mesafe Yarışması (LİG Usulü)          | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 1.000.000              | -                      | -                      |
| 6       | İş ve Yatırım Ortamını İyileştirmeye Yönelik Çalışmalar                 | Faaliyet         | Tanıtım ve Yatırım Destek        | 36        | 2024/1     | 2026/2     | 3.000.000              | 3.000.000              | 3.000.000              |
| 7       | Leonardit ve Gıda Sektöründe İş Birliği ve Proje Geliştirme Çalışmaları | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 50.000                 | -                      | -                      |
| 8       | Kadınlara Yönelik Beceri Geliştirme ve Mesleki Eğitim Çalışmaları       | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 1.000.000              | -                      | -                      |
| 9       | Gastronomi ve Mutfak Sanatları Atölye Etkinlikleri                      | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 500.000                | -                      | -                      |
| 10      | Temel Kooperatifçilik Eğitimi                                           | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 300.000                | -                      | -                      |
| 11      | Etkili Sosyal Medya Yönetimi Eğitimi                                    | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 200.000                | -                      | -                      |
| 12      | Deprem Bölgesindeki Çocuklar İçin Sürdürülebilir Yaşam Etkinlikleri     | Faaliyet         | Kapasite Geliştirme              | 12        | 2024/1     | 2024/2     | 1.500.000              | -                      | -                      |

|                |                                                                             |          |                                                           |    |        |        |                       |                  |                  |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------|-----------------------------------------------------------|----|--------|--------|-----------------------|------------------|------------------|
| 13             | Ulusal ve Uluslararası Hibe Programları Faaliyetleri                        | Faaliyet | AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler | 36 | 2024/1 | 2026/2 | 42.068.999            | -                | -                |
| 14             | Sosyal Zincir Projesi                                                       | Proje    | Diğer Proje ve Faaliyetler                                | 12 | 2024/1 | 2024/2 | 100.000               | -                | -                |
| 15             | Deprem Bölgesindeki Kadın Kooperatiflerinin Deprem Hasarlarının Giderilmesi | Proje    | Diğer Proje ve Faaliyetler                                | 12 | 2024/1 | 2024/2 | 5.000.000             | -                | -                |
| 16             | Devam eden projeler                                                         |          |                                                           |    |        |        | 71.068.526            | -                | -                |
| <b>TOPLAM:</b> |                                                                             |          |                                                           |    |        |        | <b>136.287.525,04</b> | <b>4.250.000</b> | <b>4.250.000</b> |

## 5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2019 yılından itibaren sonuç odaklı programlar ile birlikte kalkınma ajanslarında kurumsal dönüşüm süreci başlatılmıştır. Bu doğrultuda DOĞAKA, ulusal strateji belgeleri ve bölge planında yer alan sektörel öncelikler doğrultusunda sonuç odaklı programlarını hazırlamış ve sonuç odaklı programlar vasıtasıyla faaliyetlerini yürütmüştür. Ayrıca, söz konusu kurumsal dönüşüme uyum sağlamak amacıyla Ajansın birim yapılanması değiştirilerek Yönetim Hizmetleri ve Koordinasyon, Sanayide Verimlilik, Turizm Destinasyonu ve Kırsal Kalkınma birimleri kurulmuş, İdari ve Mali İşler, Sektörel Destekler ve Programlama, Program Yönetimi ile İzleme ve Değerlendirme Birimleri kapatılmıştır. 2023 yılında Kahramanmaraş'ta yaşanan depremde TR63 Bölgesi en fazla insan ve maddi kaybın yaşandığı Düzey 2 Bölgesi olurken, bölge ekonomisi de ağır bir bilanço ile karşı karşıya kalmıştır. Ajansın 2023 Yılı Çalışma Planında yer alan faaliyetleri sektöre uğrattırken, söz konusu faaliyetler yerine bölgenin acil ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler, Ajansın 2024 Çalışma Programı'nın şekillenmesinde de etkili olmuş, çalışma programında yer verilen program, proje ve faaliyetler bu doğrultuda tasarlanmıştır. Söz konusu felakette zarar gören sanayi sektöründe; verimliliğinin artırılmasına, ihracat kapasitesinin geliştirilmesine ve teknolojik dönüşümünün sağlanmasına, bölgenin girişimcilik kapasitesinin artırılmasına, bölgenin yeşil dönüşüme uyumunun güçlendirilmesine öncelik verilmiştir. Yıkıntı atıklarının geri dönüşümüne de ilgili sonuç odaklı program kapsamında yer verilmiştir.

TR63 Bölgesi'nin stratejik sektörleri arasında yer alan bir diğer sektör olan turizm sektörü, deprem felaketinde en fazla zarar gören sektörlerin başında gelmektedir. Bilhassa Hatay ilinde en büyük yıkımın yaşandığı tarihi bölgede yer alan önemli konaklama, yemek ve eğlence mekânlarının birçoğu ya bertaraf olmuş ya da ağır hasar almıştır. 2024 Çalışma Programı'nda söz konusu mekânların yeniden canlandırılması ve depreme daha dayanıklı turistik mekânların yapılmasına odaklanmıştır. Bununla birlikte, sektörde istihdam artışı sağlanması, iş birliği, analiz, tanıtım ve pazarlama çalışmaları ile bölgeye kazandırılacak yeni rotalar sayesinde bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amaçlanmaktadır.

Kırsal kalkınma faaliyetleri kapsamında; kırsalda ekonomik çeşitliliğin artırılmasına yönelik kurum ve kuruluşlarla iş birliği faaliyetlerine, tarım, gıda ve yöresel ürün organizasyonları temsil faaliyetlerine, gıda güvenliği çalışmalarına öncelik verilirken bölgede kurulacak olan; Elbistan Tarıma Dayalı İhtisas (Besi) OSB ve Hatay Altınözü Enek Tarıma Dayalı İhtisas (Süt) OSB kurulum çalışmalarının desteklenmesi öngörülmektedir.

Kurumsal gelişim bileşeni kapsamında, plan ve rapor çalışmaları, ajans personeline yönelik eğitimler, yetkinlik bazlı performans sistemi ve hedef bazlı performans sistemi faaliyetleri ile ajansın ve yatırım destek ofislerinin rutin faaliyetleri desteklenmeye devam edecektir. Bununla birlikte devam eden SOGEP, CMDP, BOTAP gibi programlar kapsamında projelerin takibi ile yerel kalkınmaya katkı sağlayacak söz konusu programlara ve diğer ulusal ve uluslararası programlara yeni başvurular yapılması için gerekli çalışmalar yürütülmeye devam edilecektir. Yerel Kalkınma Fırsatları bileşenine yönelik araştırmalar ve tanıtım çalışmalarına çalışma programında yer verilmiştir. Bununla birlikte tüm sonuç odaklı programlarda ve yerel kalkınma fırsatlarında 2024 yılı teması olarak belirlenen "Kadın Girişimciliği-Kadın İstihdamı"na yönelik faaliyetlere yer verilmiştir.

.././2024

Oğuz ALİBEKİROĞLU

Genel Sekreter

## **6. EKLER**

### **Ek-A 2024 Yılı Güdümlü Proje Bilgi Formu**

Mevcut durumda Bakanlığımız onayına sunulacak düzeyde olgunlaşmış bir proje fikri bulunmamaktadır. Yıl içerisinde proje fikirleri geliştikçe Bakanlığımız onayına sunulacaktır.

### **Ek-B n Fizibilite Konusu Proje nerileri Listesi**

2024 yılı içerisinde yeni ön fizibilite hazırlanması planlanmamıştır.

### **Ek-C Yurtdışı Fuarlar ve alışma Ziyaretleri Tablosu**

2024 yılında yurtdışı fuar katılımı ve çalışma ziyareti planlanmamıştır.

**Ek-D Düzenlenecek Etkinlikler**

| Gerçekleştirilecek Etkinlik                                         | İlişkili SOP | Etkinliğin Amacı                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Beklenen Fayda ve Çıktılar                                                                                                      | Detaylı Etkinlik Bütçesi (KDV Dahil)   | Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl | İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler                             | Etkinlikten Sorumlu Ajans Çalışma Birimi | Etkinlik Takvimi |
|---------------------------------------------------------------------|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|------------------|
| Deprem Bölgesindeki Çocuklar İçin Sürdürülebilir Yaşam Etkinlikleri | YKF          | Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda deprem bölgesindeki çocukların yeşil beceriler kazanması ve sürdürülebilir yaşam kültürünün çocuk yaşta yerleşmesi; depremzede çocukların odağını değiştirerek yaşam alanlarına farklı bir gözle bakmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. | Çocuklar için SKA Amaçları Kitapçığı Basımı - Çocuklar için atölye çalışmaları, Ebeveyneler için atölye çalışmaları Seminerler. | 1.500.000 TL                           | Hatay-Kahramanmaraş-Osmaniye      | Valilikler, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri | OYDO (HYDO ve KYDO desteği ile)          | 2024/1           |
| Zeytincilik Sektörü Kapasite Geliştirme Faaliyetleri                | KKB          | Zeytincilik sektöründe markalaşma ve ihracat artışına yönelik Ticaret                                                                                                                                                                                                                                        | Zeytin sektörü paydaşlarının ortak sıkıntılarının tespiti,                                                                      | 300.000 TL (Toplantı salonu, konaklama | Osmaniye                          | Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, Üniversiteler, Ticaret İl                          | KKB                                      | 2024/2           |

|                                                    |     |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                         |                                                                                                         |                                |                                                                                                |      |        |
|----------------------------------------------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------|--------|
|                                                    |     | Bakanlığının yurtdışı pazara giriş, marka tescil, pazar araştırması, fuar katılımı, tanıtım vb. destekleri kapsamında ilgili taraflar bir araya getirilecektir.                                                     | başvuru yapılacak desteklerin belirlenmesi, destek başvurusunun sağlanması için teknik destek verilmesi | ve ulaşım giderleri)                                                                                    |                                | Müdürlükleri, Ticaret ve Sanayi Odaları (Etkinlik giderleri DOĞAKA tarafından karşılanacaktır) |      |        |
| Gastronomi ve Mutfak Sanatları Atölye Etkinlikleri | YKF | TR63 Bölgesi'nin yerel ürünlerinin ve coğrafi işaretli ürünlerinin tanıtımının yapılması ve gençlerin ve kadınların katılım sağlayacağı atölyelerle gastronomi alanında becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. | Yöresel ürünlerin tanıtımının yapılması, yöresel ürünler konusunda mesleki becerilerin geliştirilmesi   | 500.000 TL (Etkinlik salonu, eğitimcilerin hizmet, konaklama ve ulaşım giderleri, sarf malzemesi alımı) | Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye | Belediyeler ve ilgili STK'lar                                                                  | OYDO | 2024/1 |

### Ek-E Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar

| Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar                                      | Amaç                                                                                                                                                                                                                                                               | Hazırlanış Şekli                         | Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zeytinyağı Sektöründe Değer Zinciri Analizi                                       | Zeytinyağı sektörünün katma değerinin ve rekabetçiliğinin artırılması planlanmaktadır.                                                                                                                                                                             | Ajans eliyle/Parçacıl alımı              | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| Deprem sonrasında Mobilya Sektörünün Durumu ve Gelişme Eksenlerinin Tespit Raporu | Deprem sonrasında mobilya sektöründe nihai durum ve hangi alanlarda yatırım yapılması gerektiği ortaya konulacaktır.                                                                                                                                               | Ajans eliyle/Parçacıl alımı              | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| Öncelikli Sektörlerin Yeşil Dönüşüme Uyumunun Tespiti Raporu                      | Yeşil dönüşüm konusunda yol haritalarının hazırlanması planlanmaktadır.                                                                                                                                                                                            | Ajans eliyle/Parçacıl alımı/Hizmet alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| 6 ve 20 Şubat Depremlerinin TR63 Bölgesi'ne Sosyal Etkileri Raporu                | Hazırlanması planlanan sosyal etki raporu ile deprem felaketlerinin bölgede yarattığı sosyal sorunların analiz edilmesi ve mevcut durumun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Deprem felaketinin 1. yılını tamamladığı sürenin sonunda yayımlanması planlanmaktadır. | Ajans eliyle/Parçacıl alımı              | Anket, veri analizi ve rapor tasarımı için hizmet alımı yapılabilecektir.                                                                                                            |



|                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                             |                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Hatay İli Turizm Strateji ve Eylem Planı                                                               | 2018 yılında hazırlanan Hatay İli Turizm Strateji ve Eylem Planı kapsamında tasarlanan eylemlerin mevcut durumlarının gözden geçirilmesi, afet sonrası bölgenin durumu, ihtiyaç analizi, stratejilerin ve tedbirlerin yeniden oluşturulması faaliyetlerini içermektedir.                                                                                                                   | Ajans eliyle/Parçacıl alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ilgili kurumlar ile beraber ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| Hatay İli Afet Sonrası Sektör Yeniden Yapılanma, Destinasyon İmajı ve Pazarlama Stratejileri Çalışması | 6 Şubat Depreminden en çok etkilenen Hatay ilinin kültür, gastronomi, inanç, sahil, kamp ve karavan, bisiklet rotalarının belirlenmesi çalışması ile koordineli olarak bölgede hizmet veren işletmelere kurumsal ve hizmet kalitesinin standardının yükseltilmesi amacı ile uygulanacak stratejileri ve izlenecek yol haritasını içeren Destinasyon Pazarlaması çalışmaları amaçlanmıştır. | Ajans eliyle/Parçacıl alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ilgili kurumlar ile beraber ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| TR63 Bölgesi Kırsal Kalkınma Stratejisi                                                                | TR63 Bölgesi'nin tarım, hayvancılık vb. alanlarda mevcut durumunun tespit edilmesi, ihtiyaçlarının ortaya konulması ve kırsal kalkınma alanında stratejilerin ve tedbirlerin oluşturulması amaçlanmaktadır.                                                                                                                                                                                | Ajans eliyle/Parçacıl alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ilgili kurumlar ile beraber ajans uzmanları da görev alacaktır. |

|                                                                 |                                                                                                                                                                                            |                                          |                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bölgesel Girdi-Çıktı Tablolarının Analizi ve Raporlanması       | TR63 Bölgesi'nin Türkiye ekonomisindeki yeri, bölgedeki sektörlerin yeri, sektörler arası etkileşim, çoğaltan etkileri, bölge imalat sanayi sektörlerinin detaylı analizinin elde edilmesi | Ajans eliyle/Parçacıl alımı/Hizmet alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ajans uzmanları da görev alacaktır. |
| TR63 Bölgesi Kırsalında Potansiyel Yatırım Alanları Araştırması | Kırsal bölgelerin tarımsal ürün desenine uygun paketleme ve işleme tesislerinin kurulumu araştırılarak tarımsal ihracatı artırmaya yönelik analiz çalışmalarının gerçekleştirilmesi        | Ajans eliyle/Parçacıl alımı/Hizmet alımı | Teknik uzmanlık ve saha çalışmaları için parçacıl hizmet alımı yapılacak olup sahadan alınan verilerin yorumlanması ve raporlanması süreçlerinde ajans uzmanları da görev alacaktır. |

**Ek-F Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları**

| <b>Yapılacak Program Sonrası<br/>Değerlendirme ve/veya Etki<br/>Analizi Çalışmaları</b> | <b>Programın Yılı</b> | <b>Programın Kapanış Tarihi</b> | <b>Hazırlanış Şekli</b> | <b>Hizmet Alımı<br/>Gerekçesi ve<br/>Kapsamı</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---------------------------------|-------------------------|--------------------------------------------------|
|                                                                                         |                       |                                 |                         |                                                  |
|                                                                                         |                       |                                 |                         |                                                  |
|                                                                                         |                       |                                 |                         |                                                  |
|                                                                                         |                       |                                 |                         |                                                  |
|                                                                                         |                       |                                 |                         |                                                  |